

ንቀቅ ጥግጥግ ይዘው ቆሙ ። አለም ፀጥ እረጭ አለች ። ከዳሱ ውስጥ ካሉት ተጋባዦች መካከል አንዳንዶቹ የዋጡት ሙዳ ስጋ ይተናነቃቸው ጀመር ። ዘፈኑና ጭፈራው ቆሞአል ። መሲንቆው ፀጥ ብሏል ። ዳኛቸው በጣም አልቦት ፤ እንግባ—እንግባ ፤ እያለ ከስሜቱ ጋር ሲሟገት ቆየና «እኔ ቆማ ለቀረች ልጅ ግድ የለኝም ። እንሂድ» አለና በጌጥ ከተሽቆጠቆጠው ቀበጥባጣ ሰንጋ ፈረሱ ላይ ወጣ ።

ዘለግ ያለው ወጣት እድምተኛ በንዴት እንደሸሮ ወጥ እየገነፈለ «ከባለቤት ያወቀ ቡዳ የለም» አለና ምራቁን ጢቅ አድርጎ ከፈረሱ ላይ ጉብ አለ ። ዳኛቸውና እድምተኞቹ አፈሙዛቸውን አዙረው ፊታቸውን ወደገባ መለሱ ። ከፊታውራሪ ቤት የነበሩት ተጋባዦች ሁሉ ከትከሻቸው ላይ ከባድ ሸክም የወረደ ይመስል በረጅሙ ተነፈሱ ። ፊታውራሪ በዳኛቸው ወኔ ማጣት ሌላ ትዝብት አደረባቸው ።

ዳኛቸው ስለእድምተኞቹ ጋር በዝምታ እየተከዘ ተጉዞ ከገባ ወንዝ አፋፍ ላይ ሲደርስ ከትልቅ ወርካ ስር ሄዶ ከፈረሱ ወረደ ። እርሱን ተከትለው ሌሎችም ወረዱ ። የገባ ወንዝ ችግሩ እንደበጋ ዝናም ሽሽሽ..... እያለ ሲወ

ርድ ከሩቅ ይሰማል ። ከገባ በረሀ ወደደጋው የሚነፍሰው የተበረዘ እየር ሳር ቅጠሉን እየዳሰሰ ያወዛውዛቸዋል ። ፊት ይዳብሳል — በቀዝቃዛ እጁ ።

ዳኛቸው ለጥቂት ጊዜ ሲያስብ ቆይቶ በቀዝቀዝና ዝግ ባለ ድምፅ «ወደሱጹ ከኔ ጋር ለመመለስ ፈቃደኞች የሆናችሁ ከዚሁ ቆዩ ። የማትፈልጉ ብትኖሩ መንገዳችሁን ለመቀጠል ትችላላችሁ ። ንደኝነት ግዴታ አይሁን ባችሁ» አላቸው ፤ አቀርቅሮ ። የያንዳንዱን እድምተኛ ስሜት ከፊቱ ላይ ለማንበብ አልፈለገም ።

«ቅድም የት ነበርክ እንግባ ሰልህ!» አለው ፤ ዘለግ ያለው አይነ ፈጣጣ ወጣት ።

ዳኛቸው ከመሬት ላይ የተከለውን ግንባሩን ቀና አላደረገም ። እቃ እንደጠፋው ሰው መሬት መሬቱን እያየ «እነሱ ከውስጥ ተዘጋጅተው ሲጠብቁን የኛ ደረት ገልብጦ መግባት ትርፉ የሳት ራት መሆን ስለመሰለኝ ነው ። ወኔ አንሶኝ አይደለም! ክብሬን ተገፍፈዋለሁ ። አባቴ ዘወትር እንደሚለው ክብር ከተነካ ሀይወት የለም — ሀይወት ያለክብር ባዶ ቀፎ ናት ። ምንም እንኳ ይህን ጋብቻ የፈለግሁት እኔ ባልሆንም ባዶ እጄን ብመለስ አባቴ ከቤት እንደማያስገባኝ ሁላችሁም ታውቃላችሁ ። ኩሩ ነው ። አዘወትሮ በሀይወት በመኖርህ ደስ ይለኛል ፤ የውርደት ጨርቅ ካመጣህብኝ ግን መቃብርህ ላይ በመቆም የበለጠ እደስታለሁ ነው የሚለኝ ። የኔን ፍላጎት ሳይሆን የሱን ክብር ለመጠበቅ እዚሁ የምቀር ከሆነም — ይሁን ። የገባ ወንዝ ልማዱ ነው — ደም ደም ሽትቶ ይሆናል» አላቸው ።

ከዳኛቸው ጋር ወደሱጺ ተመልሰው ሙሽራዋን ለማምጣት ፈቃደኞች የሆኑት ከሌሎች ተለይተው ቆሙ ። ዳኛቸው ለመጀመሪያ ጊዜ ከመሬት ላይ የተከለውን አይኑን ቀና አደረገ ። ከእርሱ ጋር ለመሄድ የቆረጡት ሰዎች ቁጥር በቂ ሆኖ በማየቱ የልብ ልብ ተሰምቶት የደስ ደስ ያለውን ፈገግታውን አሳየ ። ከሌሎቹ እድምተኞች መካከል የነበሩት እድሜያቸው የገፋ አንድ ሽማግሌ ወደፊት ራመድ ብለው ፤ «ልጆቼ — እኔ ነገሩ አላማረኝም ። የተካቤት የተንኩል ቤት ነው ። ርግጥ ሊያዋርደን አስቦ ነው እንጂ ፤ ጊዜ አልፏል ብሎ ሙሽራ ከደጅ የሚመልስ ሰው የለም ። ሆኖም ፤ በጉልበት እንጠቀም ብንል የባሰ ውርደት ላይ እንወድቃለን ። ጥፋት በጥፋት አይታረምም ። ያም ሆነ ይህ ከቤት ተመልሰን ፈታውራሪ አያናን ብናማክር ይሻላል ። አጥፊን የሚያጠፋ ህግ እያለ ለምን እንቸገራለን? ለምንስ በከንቱ ደም ይፈስሳል?» አሉ ።

«አባቴን እያወቁት እንዴት እንዲህ ይናገራሉ? ህግ ክብርን አይከስም ብሎ የሚያምን ሰው ነው ። ህግ የሚሉት ፈሊጥ ከመጣ ነው ወኔያችን የሸናው — ክብር የረከሰው — ገባር ባላባቱን ፤ ጭስኛ ባለመሬቱን ፤ አሽከር ጌታውን መገላመጥ — የጐን ማየት የተጀመረው የሚለውን ሰው ፤ እንዴት አድርጌ ህግ ይካስህ እለዋለሁ? አይንህን ላፈርነው የሚለኝ ። ለምን ከዚያው ፍግም ብለህ አትቀርም ነበር ነው የሚለኝ ። እኔ ያባቴን አሳብ መቼ አጣሁት?» አለ ፤ እንደገና ወደመሬት አቀርቅሮ ።

ከእድምተኞቹ አንዱ ሰሜቱ ገንፍሎበት «እኛም ብንሆን ከእጃቸው በልተን ጠጥተናል ። አልበላህልኝም ፤ አልጠጣህልኝም ብሎ ለሚያኮርፍ ጌታ እንዴት የውርደት

ጩርቅ ይዘንለት እንገባለን! እሳቸው ዝም ቢሉ ማእዳቸው ይታዘበናል!» አለና ፤ ወደዳኛቸው ዞሮ «ይልቅ ዘዴውን እንመካከርበት» ብሎ አሳሰበ ። ተጨማሪ እድምተኞች ወደሱጺ ለመመለስ ቆርጠው ወደዳኛቸው ገቡ ። ከሽማግሌው ጋር ጥቂቶች ብቻ ቀሩ ። ሆኖም ሽማግሌው ተስፋ አልቆረጡም — «ልጆቼ በኔ ይሁንባችሁ ። ለእድሜዬ ብላችሁ ምክሬን ስሙኝ ። ፍርሀት አይደለም የሚያስለፈልፈኝ ። በዘመኔ ከወፍ የሚቀድም ጀግና እንደነበርኩ ሳታውቁት አትቀሩም ። እኔን ያስፈራኝ የምናደርሰው ጥፋትና በሁዋላ የሚመጣው ፀፀት ነው ። ባማላጅቷ ስሙኝ ። እኛ ከምንፈርድ ህግ ይፍረደን?» አሉ ።

«አባቴ በህግ አለኝታ ሂደህ ደካሞችን አፅናና ይለኛል ። የኛ ምኞት ያባቴ ምኞት ነው ። ይልቅ ጊዜ ሳናጠፋ በዘዴው ብንወያይ ይሻላል» አለ ፤ ዳኛቸው በአሳቡ ፀንቶ ።

ፀሀይዋ ፤ ሰማዩን ቀይ ፤ ብጫ ፤ ወርቅ ብጫ ፤ ሀምራዊ ቀለማት እየቀባች የፍም አሎሎ መስላ ከአድማስ ላይ ተንሳፍፋለች ። አእዋፍ ቀዝቃዛውን አየር በከንፎቻቸው እየቀዘፉ መንጋ መንጋ ሆነው ወደየጐጆአቸው — ወደ ገባ በረሀ — ይበርራሉ ። ጨለማው ከንፉን በሰፊው እየዘረጋ ፤ ጥላውን እያጠላ ፤ ሳር ቅጠሉን ፤ ዛፍና ድንጋዩን እያጠቆረ ፤ የሚያስፈራ ቅርፅ እየሰጣቸውና እየዳኸ ሲመጣ የገባ ወንዝ ችግሩ እየጐላ ፤ እየቀረበ ይሄድ ጀመር ። «ዘዴው ቀላል ነው» አለ ዳኛቸው — «ሁላችንም መሄድ አያስፈልገንም ። አስራ ሁለት ሰዎች እንበቃለን ። የተቀራችሁት ከዚሁ አድፍጣችሁ ፤ ቀንቶን የተመለሰን እንደሆን ፤ የገባን ወንዝ እስክንሻገር ድረስ የሚከታተሉን ሰዎች

ከተገኙ ፤ ተገን በመሆን ትረዱናላችሁ ። ከባዱ ስራ ከዚህ የምትቀሩት ሰዎች ነው ። ወደሱጴ የምንመለሰው ባንድ ነት መሄድ የለብንም ። ከተማ ስንገባ ተነጣጥለን መሆን አለበት ። የእልቁን ወንዝ ተሻግረን አቀበቱ ላይ ካለው ወርካ ስር እንገናኛለን ። አንድ ሰው ከወርካው ስር ፈረሶ ቻችንን እየጠበቀ ይቆየናል ። አንድ ፈረስ ብቻ ይዘን እየተራራቅን ወደቤቱ እንጠጋለን ። የኔን ፈረስ ከያዘው ሰው ሌላ ሶስት ሰዎች ካጥሩ ስር ይቀራሉ ። ሰባታችን በድንገት የተኩስ እሩምታ ከፍተን ወደ ውስጥ እንዘልቃለን ። ፍፁም አስፈላጊ ካልሆነ ሰው ላይ መተኮስ የለብንም ። ደም ለማፍሰሱ የተካ ልጅ ልጃገረድ ከሆነች እንደርስበታለን ። ሁላችንም ድርሻችንን በሚገባ ከፊፀ ምንና ፍጥነት ከተጨመረበት እንደደራሽ ውሀ በድንገት ገብተን ጉድ ልንሰራቸው እንችላለን ። ሄደዋል ብለው ተዘናንተው ስለሚቆዩን ለምንፈፅመው ጥቃት ምቹ ናቸው ። ያልጠረጠረ ተመነጠረ የሚባለው ይኸው ነው ። የጥሪው ሰአት ገና አሁን ደረሰ» አለና ዘሎ ፈረሱ ላይ ወጣ.....

መንግሥቱ ሰማያት በሩዋን ክፍት አድርጋ የምትጠብቀው ፤

ጥሪውን አክብሮ የሚደርስ በሰአት ልባም መሸራ ነው ።

በሩዋ ከተዘጋ በቃ ተቆለፈ ፤

የሚከፍታት የለም ሰአቱ ካለፈ ።

ያያና ዘመዶች ዛሬ ምን ሊሰሩ ተመልሰው መጡ ፤ ቆይቶ የለም ወይ ፤ ጊዜና ዘመኑ ፤ ከሱጴ ከወጡ ። ከወጣበቱ ቤት ሬሳ ተመልሶ

ከቶ አይገባም ፤ እርም ነው ጨርሶ ።

ፊታውራሪ ተካ የደብተራ ቅኔ አይጥማቸውም ። ባዶ እውቀት ነው ብለው ስለቅኔ ያላቸውን አስተያየት ይደመድማሉ ። ትርፉ ኮከብ ቆጥሮ ዶሮ ፤ ቅኔ ቆጥሮ ቆሎ ነው ይላሉ አዘወትረው ። ታዲያ ፤ አንድ እበላ ባይ ደብተራ ተነስቶ እያማጠ የተቀኘውን ተራ መወድስ ቅኔ ፊታውራሪ ከቁም ነገር አልቆጠሩለትም ። ይበል ፤ ይበል ያለውም አልነበረም ።

ተጋባዥ ሁሉ ፤ በደረሰው ሁኔታ ተደናግጦ ፤ በግል አሳቡ ተውጦ ፤ የሀዘን ቤት መስሎ ነበር ። እልልታውና ዘፈኑ ፤ ጭፈራውና ከበሮው ፤ እምቢልታውና መሲንቆው ከቆመ ቆይቷል ። ፊታውራሪ ተካ ወዲህና ወዲያ እያሉ የቀዘቀዘውን መንፈስ ነፍስ ዘርተውበት እንደገና ለማዳ መቅ ሞክረው ነበር ። አልተሳካላቸውም ።

በቶሎሳ ረዳትነት ፊታውራሪ ካንድ ወንበር ላይ ወጥተው በቆሙ ጊዜ ተጋባዥ ሁሉ በዝምታ ፊቱን ወደእርሳቸው አዘረ ። ደግሞ ምን ሊያደርጉ ይሆን? የሚል ጥያቄ በያንዳንዱ ተጋባዥ ልብ ሳይቀረፅ አልቀረም ።

«በዛሬ ቀን አብረን እንድንጸሰት ምኞቱ ነበር ። ያምላክ ፈቃድ ካልተጨመረበት የሰው ምኞት ብቻ አይበቃም ። ስላሳዘንኳችሁ የበለጠ ሀዘን የተሰማኝ እኔን ነው»

በማለት ፤ ረጋብለው ንግግራቸውን ጀመሩ ፡— «ሁላችሁም በልባችሁ እንደፈረዳችሁብኝ ይሰማኛል ። በክብር የመጣ ሙሽራ ከበር እንዲመለስ ተደርጎ አይታወቅምና ፍረዱብኝ ። የመንግስተ ሰማያት በር ከተዘጋብኝም — ይሁን.....

«ሆኖም ፤ ሰው ሲባል ህይወቱን የሚመራበት አንድ እምነት እንዲኖረው ያስፈልጋል ። ለመኖርም እንስሳትስ ይኖሩ የለም ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። የህልውና ትርጉሙ ግን መኖር ብቻ አይደለም ። አስፈላጊ ከሆነ ፤ የምንሞትለት ፤ ስቃይን በደስታ የምንቀበልለት ፤ የምንጠላበት ፤ ማንኛውንም ፍርድ ፤ መታሰርን ፤ መገረፍን ፤ ስቅላትን ፤ ከማህበራዊ ኑሮ መገለልን ያለማጥረም የምንቀበልለት እምነት እንዲኖረን ያስፈልጋል ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። እምነት የሌለው ሰው በድን ነው ። ከእንስሳ አይቻልም ።

«አዎን — እኔም እምነት አለኝ ። ቀጠሮ የማያክብር ሰው ለኔ ሰው አይደለም። የሰው ህይወት በጊዜ የተመጣነ እንደመሆኑ ፤ ጊዜን ማክበር ፤ የሌላውን ሰው ህይወት ማክበር ነው ። የጊዜን ትርጉም አለማወቅ ከእንስሳት ደረጃ መልሶ ዝቅ ያደርገናል ። ሰሎሞን ለሁሉም ጊዜ አለው ብሎ ጨርሶታል ። ስለዚህ ስለአድራጎቱ የምጠይቀው ይቅርታ የለኝም ። የእምነት ጉዳይ ነው — ፍረዱኝ!

«የእምነትን ዋጋ ካነሳሁ ዘንድ በመካከላችን የሚገኘውን ፤ ወንድማችንን — ሀዲስ ሳህሌን — ለምሳሌ ሳልጠቅሰው አላልፍም ።

ሀዲስ የፈታውራሪን ንግግር እያዳመጠና እየገመተ ፤ የመንፈስ ፅናታቸውን እያደነቀ ፤ በማሰላሰል ከአሳብ ማካ ውስጥ ገብቶ ነበር ። የሰሙ መነሳት ጆሮውን ስለጨረፈው ከእንቅልፉ እንደባነነ ሰው ነቅቶ ከአሳቡ ማካ ውስጥ ወጥቶ ወደአካባቢው እውነት ተመለሰ ። አቶ ይርጋኛ የመቶ አለቃ አሸኔ ተያዩ ።

ሽታዩ የባሰውኑ ከሀዲስ ላይ አይኖቿን ተከለች ።

«ስለችግር ከማውራት — ብዙ ከመተቸት — ትንሽ ስራ መስራት ጠንካራ እምነትን ይጠይቃል ። በመንፈሳቸው የፀኑ ጠንካራ እምነት ያላቸው አንዳንድ ሰዎች ካልተገኙ መሻሻል ጭራሹን እየራቀ ይሄዳል ። ልጅ ሀዲስ ተጨማሪ የትምህርት ክፍሎች ለመስራት ብቻውን መፍጨርጨር ከጀመረ ቆይቷል ። ደቀመዝሙሮቹ እኛው መሆን አለብን ። ይህ ድግስ የሱ ደቀመዝሙሮች እንድንሆን ካደረገን የበለጠ ቁም ነገር አተረፈ ማለት ነው ። ስራው ለኛ ብቻ ሳይሆን ለልጅ ልጆቻችን የብርሀን ሀውልት ሆኖ ይኖራል ። ያዲሱ ትምህርት ቤት ስራ ከፍጻሜ እንዲደርስ እግዚአብሔርን እንለምነው ። ቸሩ እግዚአብሔር ይርዳን» ብለው ንግግራቸውን እንደፈፀሙ ፤ ተጋባዥ ሁሉ ደስታውን በጭብጨባ ገልጦ ሳያባራ ፤ የተከሰ እሩምታ ከጭብጨባው በላይ ነግሶ እንደጉልጉታ መብረቅ ያስተጋባ ጀመር ። ከድንጋጤ የተነሳ ከቦታው የተነቃነቀ ሰው አልነበረም ። ዳኛቸው ከስድስት ተከታዮቹ ጋር ፤ ግሎ የሚጤሰውን የጠብመንጃውን አፈ ሙዝ እንደደገነ ዘው ብሎ ገብቶ «ደም ለማፍሰስ አንሻም — ካለ ስገደዳችሁን ። የጥሪው ሰአት አሁን ነው» አለና ፤ ዳሱን አቋርጦ ከሁለት ተከታዮቹ ጋር ወደጓዳ እንደጥላ ውልብ

ብሎ ገባ ። አይናለምን ካለችበት ጉትቶ ከፊቱ እርሷን ተገን በማድረግ አስቀድሞአት ሲወጣ ፤ አብሮአት የነበሩት ደንገጡሮች በፍርሀት ተለጉመው የሉሉታ ድምፅ ለማሰማት እንኳ ጊዜ አላገኙም ።

አይናለም የመጨረሻ ተስፋዋን ለማረጋገጥ በፍርሀት ደርቀው ያፈጠጡትን አይኖቿን ወደአባቷ መለስ አደረገች ። ፊታውራሪ በንዴትና በእልክ መላው ሰውነታቸው እየተንቀጠቀጠ ወደልጃቸው ሊሄዱ ሲቃጡ ፤ ዳኛቸው የጠብመንጃውን አፈሙዝ ከአይናለም ጀርባ ላይ ደግኖ «ለልጅዎ ህይወት አላፈ እርሶ ነዎት — ሰይጣን አይሁኑብኝ» አላቸው ። ቶሎሳ ባይዛቸው ኖሮ በህይወታቸው ቆርጠው ነበር ። ቶሎሳም ጥርሶቹን እያንቃጨጨ ለመዝለል ሲያቆበቁብ ፤ ዳኛቸው የጠብመንጃውን አፈሙዝ ከቶሎሳ ግንባር ትዩዩ አድርጎ «ትበላሻለህ!» አለው ። ቶሎሳ ካለበት ቦታ ከመርጋት ሌላ ምርጫ አልነበረውም ። የዳኛቸው ተከታዮችም የጠብመንጃቸውን አፈሙዝ ካንዳንድ ተጋባዥ ግንባር ላይ ደግነው ፤ ቃታውን ለመሳብ ተዘጋ ጅተው ይጠባበቁ ነበር ። የመቶ አለቃ አሸኔ አልተከፋም ። በነገሩ ለመግባትም አልሞከረም ። ለመፈንደቅም ከጅሎት ነበር ።

ዳኛቸው ፤ አይናለምን አስቀድሞ ፤ ቶሎ ቶሎ እንድትራመድ በጠብመንጃው አፈሙዝ ወደፊት እየገፋት ከዳሱ መውጫ ሲደርስ ፤ «ፊታውራሪ — ለመልሱ የጥሪውን ሰአት እናከብራለን ። ላደን ወጥቶ ባዶ እጅ መመለስ የኖጶ ቤቶች ልማድ አይደለም!» ብሎ ወጣ ። እርሱ እንዲወጣ ወደሁዋላ የቀሩትም ተከታዮቹ የጠብመንጃዎቻቸውን አፈሙዝ እንደደገኑ በዝግታ ርምጃ ወደሁዋላቸው በማፈገፈግ አብረውት ወጡ ። የጨለማው ክንፍ ጋረዳቸው።

«ከንዴ» አሉ ፊታውራሪ ፤ የሚይዙትን የሚጨብጡትን አሳጥቷቸው ።

«እጆሌ ወረ ሱጴ» አለ ቶሎሳ ፤ ስልቱን ስቶ በጉረና ድምፅ ። ሌላ ነገር አላከለበትም ። ጥሪውን የተቀበሉት ጓደኞቹና የፊታውራሪ ተካ አሸከሮች መሳሪያዎቻቸውን ለመፈለግ በየስርቻው ገቡ ። ከመበለጥ ንዴት የተነሳ መሳሪያዎቻቸውን የት እንዳኖሩት የጠፋቸውም ነበሩ ።

«የደጃች ውቤው ሰፈር ግርግር በየት ዞሮ መጣ!» አለች ፤ ዝናሽ ፤ የጥንቱ ፤ የጧቱ በስካር ልቧ ትዝ ብሏት ። የሰማት አልነበረም — ከሽታዩ ሌላ ። የፊታውራሪ ስራ ቤቶች ሉሉታ ከመጠን በላይ ነግሶ ጀሮ ይሰነጥቅ ጀመር ።

ዝናሽ ፤ «ጀግናው እንደሆነ የልቡን አድርሶ ሄዷል! ጅብ ከሄደ ውሻ ጮኸ — ድሮውኑ በክብር ቢሰጣት ምን ነበረበት?» ስትል ፤ የመቶ አለቃ አሸኔ በጨረፍታ ሰምቷት በቦዙት አይኖቹ ስለጠቀሳት ፤ «እኔ እቴ! የወታደር ፍቅር እርም ይሁን ብያለሁ ። የጠሉት ሊወርስ የፈሩት ሊደርሱ—ጥቅሻውን ለሌላ» አለች ።

የቶሎሳ ጓደኞችና የፊታውራሪ አሸከሮች ፤ መሳሪያዎቻቸውን ከየቦታው ፈልገው እስኪሰበሰቡ ድረስ ጥቂት ደቂቃዎች አለፉ ። ሁሉም ባንድነት ተንጋግተው ወጡ ። ፈረሶች እስኪያገኙ ድረስ ተጨማሪ ደቂቃዎች ክንፍ አውጥተው በረሩ ።

ፊታውራሪ ተካ ከዳሱ መውጫ ላይ ቆመው ፤ ልጆቹ ተከታትለው በፈረሶቻቸው ከጨለማው አብራክ ሲገቡ እያዩ ደጋግመው ፤ ወይ እርጅና! እያሉ ቢተከዙም

የዳኛቸው ልበሙሉነትና ድፍረቱ እያስገረማቸው የበፊ ቴን ትዝብታቸውን መልሰው ለመዋጥ አስቸግሮአቸው ፈዝዘው ቀሩ

የፊታውራሪ አያናም ድግስ በሰፊው ስለነበረ ግብ ዣው እጅግ ደምቆ ተጋባዦ ሁሉ እስኪያንገሸገሸው ድረስ ይበላና ይጠጣ ነበር ። ሙሽራው መጥቶ ምን ነው በተገላገልን እያሉ የሚማረሩም ተጋባዦች አልጠፉም ። እንኳን በዚያን ቀን በሌላውም ቀን ቢሆን የፊታውራሪን ግብዣ በቃኝ ብሎ ለመሄድ አይቻልምና ሙሽራው እስኪመጣ ድረስ ከመጠበቅ ሌላ ምርጫ አልነበራቸውም ።

«ሙሽራው ምን ነው ዘገየ? በጣም መሽቷል!» አሉ ከወኪሎቻቸው አንዱ ።

«ያ መናጢ ሰርገኞቹን በዋዛ ይለቃል ብለህ ነው ። የድላችን ቀን ነው ። በትእግስት እንጠብቅ ። ደም ምን የሚያስቸኩል ነገር አለ? ይልቅ ህዝቡን ጋብዝልኝ» አሉ ፤ ፊታውራሪ አያና ፤ እንደልማዳቸው እየተገጉራደዱ ።

ህዝብ በብዛት ጠርተው ግብር ሲያገቡ ፤ በባላባ ትነት ስልጣናቸው ከህግ በላይ ከእግዚር በታች ሆነው ሲኖሩ የነበሩበት ዘመን ከፊታቸው መጥቶ ስለሚደቀንና

ያለፈውን ጊዜ ስለሚያስታውሳቸው የባሰውኑ ይቅበዘ በዛሉ ።

«አዎን — እኛምኮ ሳናስጠብቀው አልቀረንም ። ሰርገኞቹ አርፍደው ነው ከዚህ የተነሱት» አሉ ፤ ወኪላቸው ።

«ይጠብቅ ። ሴት የወለደ ወንድ ልጅ ሲያገኝ መጠበቅ አለበት ። እኔ የፈራሁት ሌላ ነገር ነው.....»

«ምን?»

«ያ ልጄ መጠጥ ካየ ሆዱ አይወክንም ። እንደልማዱ ጥንቢራው ወጥቶ እንዳያዋርደኝ ፀሎት አድርግልኝ ። ክብር ከተነካ ህይወት የለም!»

ወኪሉ መልስ ከመስጠታቸው በፊት ፤ እንድ ደብተራ ተነሳና ፤ ድምፁን ከፍ አድርጎ «የተሰማኝን እንድገልጥ ፊታውራሪ ይፍቀዱልኝ» አላቸው ። የፈቀዱለት መሆናቸውን በእጃቸው አመልክተው ፤ ወደፊት እንዲመጣ ጋበዙት ።

ገባን ተሻግሮ ሱጴን ለማስገበር ፤

ህልም ሆኖ የቆየ ጥንትም ምኞት ነበር ።

ምኞት ብቻ ሆኖ አልቀረም ነገሩ ፤

የኖጸ ባላባት ገባን ተሻግሩ ።

ጊዜ መቸ ነበረው ህልሙ ከታለመ ፤

ፍቺ ተገኘለት ራእይ ተፈጸመ ።

ህልምን የሚፈታ በረቂቅ ህሊና ፤

የሴፍ ዳግማዊ ተወለደ አያና ።

«አይ — የደብተራ ነገር! አታመጡት የለ» አሉና ሀምሳ ብር መዘው ሰጡት ።

«ዳግማዊ የሴፍ አለኝኮ» አሉ ደጅ ደጁን እያዩ.....

ዳኛቸውና እድምተኞቹ አይናለምን ይዘው ከገባ ወንዝ ወዲህ ካለው ወርካ ስር አድፍጠው ከሚጠብቋቸው ሌሎች እድምተኞች ጋር ከተቀላቀሉ በሁዋላ ነበር ፋታ አግኝተው ትንፋሻቸው ለመመለስ የቻለው ። በዚያ ጨለማ ከዚያ ለመድረስ የአመት ጉዞ መስሎ ታይቷቸው ነበር ። ወደሁዋላ ከመገላመጡና ከፍርሀቱ ይልቅ የጉዞው መርዘም ነበር ልባቸውን ሰቅሎ ትንፋሽ ያሳጣቸው ።

«እንደምን ሆናችሁ!» አሉ ሽማግሌው ተሸቀዳድመው ።

«ሰተት ብለን ገብተን ሰተት ብለን ወጣን» አላቸው ። የዳኛቸው ልብ በእብሪት አብጦ ነበር ።

«ደም ሳትፋሰሱ?»

«ደም ለማፍሰሱ ቤት ስንገባ ያደርሰናል ብዬ አልበረም» አላቸውና ፤ የአይናለምን ወገብ በጠንካራ እጁ ጠበቅ አድርጎ ያዘ ። እንደበረዶ ቀዝቅዛለች ።

አይናለም ፤ ንዴት ይሁን ወይም ፍርሀት የሚያስቃያት የትኛው እንደሆነ ለይታ ባታውቅም ፤ አዲሱን ትምህርት ቤት አልፈው ሲሄዱ ፤ ከወሰዳችሁኝ ላይቀር ፤ ይህን ትምህርት ቤት አፍርሱልኝ ሳትል በመቅረቷ ውስጥ ውስጡን ይቆማት ነበር ። የአዲሱ ትምህርት ቤት ጉዳይ ተነስቶ ጭብጨባው ባይበዛና ጥንቃቄ ባይጉድል ኖሮ ፤ መቼ እንደበግ ከቤት ያውም ስንት ጀግኖች ካሉበት ቤት — ተጉትቼ እወጣ ነበር እያለች ባሰበች ቁጥር አንጀቷ እያረረ ይሄድ ነበር ። ሀዲስ ሳህሌን ጠላቸው ።

ዳኛቸው ጀርዎቹን አንቅቶ ካዳመጠ በሁዋላ ፤ «ገባን እንሻገር!» አለ ። የፈረሶች ኮቴ አይሰማም ። የገባ ወንዝ ፋፋቴ ብቻ ነበር ከጨለማው ፀጥታ በላይ ነግሶ የሚያጥረመርመው ።

የገባን ወንዝ ተሻግረው ወደኖጳ የሚወስደውን አቀበት መያያዝ ሲጀምሩ ፤ የአይናለም ተስፋ ልቧ ውስጥ እንደሌሊቱ አየር ቀዘቀዘ ። በንዴት ፤ በፍርሀትና በጥላቻ ስሜት እንደምድረ በዳ ደርቀው የቆዩት አይኖቿ ረጠቡ ። ለመጀመሪያ ጊዜ በዝምታ ስቅስቅ ብላ አለቀሰች ። ዳኛቸው የፈረሱን ልግም አልገታም ።

እድምተኞቹ ዙሪያቸውን የከበባቸውን የጨለማ ግርዶሽ እየጣሱ መንገዳቸውን ሲቀጥሉ ፤ የገባ ወንዝ ፋፋቴ የሚያስተጋባው ድምፅ ወደሁዋላ እየቀረ ፤ እየደከመ ፤ የአይናለምን ተስፋ እያመነመነ ፤ የእድምተኞቹን የድል ማድረግ ስሜት እያጠነከረ ይሄድ ነበር ። አንዳንዴም ቆም ብለው ያዳምጣሉ ። የፈረሶች ኮቴ አይሰማም ።

ከገባ በረሀ ወጥተው ወደኖጳ ከሚያመራው ለጥያለ ሜዳ ላይ ሲደርሱ ፤ ሙሉ ጨረቃ ከደመና ግርዶሽ

ውስጥ እየተንሳፈፈች ብቅ ብላ ፈገግታዋን ስታሳር ፍባቸው ፤ የጠብመንጃዎቻቸው አፈ ሙዞች ፈገግታዋን መልሰው ያንፀባርቁ ነበር። ደመናውና ጨረቃዋ ሲጋጩ፤ ዙሪያቸውን ባህር መስሎ የተዘረጋው ሜዳ በልዩ ልዩ ጥላ እየተዘጋገጠ ከፊታቸው እየራቀ ፤ ሆኖም ወደ ኖጶ እያቀረባቸው ፤ እያስጠጋቸው ይሄድ ነበር ። ፍጥ ነት ለመጨመር በመቻላቸው ፍርሀታቸው እየቀነሰ የልብ ልብ እየተሰማቸው ፤ ደስታቸው እየጨመረ የልባቸው ትርታ ከፈረሶቹ ኮቴ ጋር ሲሰምር ፡—

«ሰዎች — ዝምታው ምንድን ነው ? ላሁን ያልሆነ ሎጋው ሽቦ ለመቸ ነው!» በማለት ከእድምተኞቹ ውስጥ አንዱ በሁሉም ልብ ውስጥ ያለው ስሜት ንገለጠ ።

«አረ ጉሮሮዬ ደርቋል!» አለ አንዱ ።

«ፍርሀት ይሆናል ያደረቀው» ብሎ መጀመሪያ የተናገረው እድምተኛ መለሰለትና ቀጥሎ፤ «ሀይ ሀይ ሎጋው ሽቦ» እያለ ማውረድ ጀመረ ።

ሁሉም ተቀበሉት ። ፈረሶቹ እንኳ ሳይቀሩ ጀርዎቻቸውን አንቅተው ቀና በማለት ልጓም መዳፈር ጀመሩ ። ዳኛቸው ግን ልቡ አልረጋም ። ምን ቢያስቡ ይሆን የፊታውራሪ ተካ ሰዎች ሳይከተሉን የቀሩት? በማለት ጥርጣሬ ገብቶት ማሰብ ጀመረ። አንዳንዴ ፤ ሁሉም ነገር ሳያስቡት በድንገት ስለሆነ ፤ ፈረሶች አጥተው ይሆናል በማለት ሲፅናና ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ፤ ምን ቢዘገዩ ፤ ጨለማው ከቶ እንደልብ የማያስጋልብ ቢሆን ፤ የመንገዱን ጠባይ ፤ ዳገቱንና ቁልቁለቱን ፤ ጉድባውንና ጠምዛዛውን ፤ ሜዳውንና ገደሉን በሚገባ ስለሚያውቁት ከኛ የበለጠ ፍጥ

ነት ሊኖራቸው ይችላሉ የሚል ጨለማ አሳብ ይመጣ በትና እንደገና ጥርጣሬ ይገባዋል ። በተለይ ፤ አይናለምን ከፊት አፈናጥጦ በሚጋልብበት ፍጥነት እንኳን ደህና ፈረስ የያዘ ሰው ይቅርና ፤ መጋጃም የጫነ ቢሆን ሊደርስባቸው የሚችል መሆኑን ባስበ ቁጥር ጥርጣሬው እየጠነከረ ይሄዳል ። ለጥርጣሬው ፍች የሚሆን ነገር ሲጠፋው የእድምተኞቹ መንፈስና የሎጋው ሽቦ ዘፈን የልብ ልብ ይስጠዋል ። ሜዳውን አቋርጠው የኖጶ ከለላ ከሆነችው ትንሽ ጫካ ፊት ለፊት ከመንገዱ ግራና ቀኝ ጎልቻ መሰለው ከተቀመጡት ኮረብታዎች አጠገብ ሲደርሱ ፤ ዳኛቸው በእድምተኞቹ ዘፈን መፅናናቱን ተወት አድርጎ በሌላ መንገድ ቀድመውን መጥተው አድፍጠው ቢጠብቁንስ? ግን ፤ የገባ ወንዝ ካንድ ድልድይ ሌላ ምን መሸጋገሪያ አለው?... እያለ ማሰብ እንደጀመረ በድንገት የተኩስ ዶፍ ወረደ ። እንደቡሄ ጅራፍ ከግራና ከቀኝ የሚንጣጡት ጥይቶች እንደተወርዋሪ ኮከቦች ጨለማውን እየቀደዱ ይጠፋ ነበር ። ፈረሶቹ በርግጥ ጨለማውን ለመባባስ የቃጡ ይመስል የፊት እግሮቻቸውን ወደ ሰማይ በሰቀሉ ቁጥር ከኮርቻ ላይ በአፍ ጢማቸው ወደመሬት የሚደፉት እድምተኞች ከመብዛታቸው የተነሳ ኮርቻ ላይ የቀሩት ጥቂቶች ነበሩ ። የፈረሶቻቸውን ልጓም ገተውና ርካብ እንደምንም ቆንጥጠው ከኮርቻ ላይ የቀሩት እድምተኞች ነፍስ ከመጣታቸው በፊት ቶሎሳና ጓደኞቹ እየጎተቱ ከፈረሶቻቸው ላይ ከመቅፅበት በመጣል መሳሪያዎቻቸውን ይቀሙ ነበር ።

ቶሎሳ ፤ በግራ እጁ አይናለምን አቅፎ ይዞ ፤ በቀኝ እጁ ጠብመንጃውን ፤ መሬት ላይ ከወደቀው ከዳኛቸው

ደረት ላይ ደግኖ ፤ «አሁን ባንድህሰን» አለው በቀዘቀዘ ድምፅ ።

«እሱማ ደግ ነበር ። እኔስ የጠላሁት ባዶ እጄን ያባቲን አይን ማየት ነው» አለው ። አይናለም በፍርሀት የተነሳ ጥርሶቿ እስቲፋጩ ድረስ የምትንቀጠቀጥ ብትሆንም ፤ ተቆጥቶ የነበረው የቶሎሳ ሰውነት ፤ ከዳኛቸው ንግግር በሁዋላ ሲዘናና ተሰማት ። ስሜቱ ስለተነካ አይናለምን ጥሎለት ሊሄድ አሰበ ። አልሆነለትም ። የራሱ ዝና አመዘነበት ።

ቶሎሳና ጓደኞቹ አይናለምን ይዘው ፤ የእድምተኞቹን መሳሪያ ሁሉ አንድ ሳይቀር ዘርፈው ፤ ፈረሶቻቸውን ከፊት እየነዱ ፤ እንደሰርገኛ «ሀይ ሀይ ሀይ ሎጋው ሽቦ» እያሉ ወደገባ ሲያመሩ ፤ ሁሉም ነገር በፍጥነትና በድንገት እንደመሆኑ መጠን ፤ ዳኛቸውና እድምተኞቹ የሆነውን ነገር ለመገመት ጊዜ አላገኙም ። ከመካከላቸው የተጐዳ ሰው አለመኖሩን የተረዱትም ከጥቂት ጊዜ በሁዋላ ነው ።

ዳኛቸው በጀርባው ከተንጋለለበት መሬት አልተነሳም ። በሰፈሩት ቁና መሰፈር የአይናለም ወገብ ያንገቷ መአዛ እንባ ውርደት የውርደት ጨርቅ መቃብር አንዳንድ ከዋክብት ለጌጥ ያህል ከተፈናጠቁበት ጥቁር ሰማይ ላይ የተንጣለለችውን ሙሉ ጨረቃ ትኩር ብሎ ለጥቂት ጊዜ በዝምታ ሲመለከት ከቆየ በሁዋላ ብቻውን እንደእብድ ከት ብሎ ሲሰቅ ፤ ሳቁን የገደል ማሚቶ እየተቀበለች መልሳ ወደጀሮው ትወረውርለት ነበር — የባሰውኑ እያሳቀችው

የጧት ፀሀይ ወርቅማ ጮራዋን ፈንጥቃለች ። ሜዳዎች ፤ እንቁ የተፈጨባቸው አረንጓዴ ወፍጮ መስለው ተንጣልለው ተኝተዋል ። የሱጴ ቦሮ ጉባዎችና ተራሮች ደረቶቻቸውን ለፀሀይ ሰጥተው በታዛቢነት የሱጴን መንደር ወደታች ይመለከታሉ ። በባለሙያ ፈታይ የተነደፉ የሚመስሉ አንዳንድ ጉሞች እንደወንፈል ጥጥ ጉች ጉች ብለው ለጠራው ሰማይ የበለጠ ውበት ይለግሱታል ። ጉሬዛዎች ፤ አንዴ ደረታቸውን ፤ አንዴ ደግሞ ጀርባቸውን ለፀሀይ እየሰጡ ፤ ካንዱ ዛፍ ወደሌላው — በአየር ላይ እየተንሳፈሩ — እየተገለባበሩ — ይዘላሉ ። የሱጴ ቦሮ የማለዳ ተፈጥሮ ውበትን ተጐናፅፋለች ።

ከፀሀይዋ ቀድሞ የተነሳው የሱጴ ቦሮ ህዝብ በየቄዬው ሆኖ ሽቅብ ወደ ፊታውራሪ ተካቢት ይመለከታል ። ከየጐጆው እንደወትሮ ጢስ ቡልቅ ቡልቅ አይልም ። እሳት ለማንደድ ጊዜ ያገኘች ሴት የለችም ። የጧት ቡና በየቤቱ ሲወቀጥ አይሰማም ። ከብቶች ሳይሰማሩ በየበረቱ ታጉረው ቀርተዋል ። ሞፈርና ቀንበሩን ይዞ ወደርሻው የወረደ ገበሬ የለም ።

ባንዱ መንደር ፡—

«ገባ ላይ ትልቅ እልቂት ነበር አሉ»

«ስንት ሰው ሞቶ ይሆን?»

«ማን ያውቃል? ብቻ ፤ ነገሩ ከርሮ ወደባስ ጥፋት እንዳያመራ ያስፈራል ። እነዚህ ባላባቶች ያሉበትን ዘመን ረስተዋል መሰለኝ ። ምኞታቸው ሁሉ ህግ መሆኑ አሁንም የቀረ አይመስላቸውም ። እነርሱ ለጥቅማቸው ሲሉ በተጋጩ ቁጥር ተራው ህዝብ የሚያልቅበት ምክንያት አይገባኝም.....»

በሌላው መንደር ደግሞ ፡—

«ፊታውራሪ አያና አሽከሮቻቸውን ይዘው ወደሱጴ ማምራት ላይ ናቸው አሉ ። ሰውዬው የዋዛ አይደሉም.....»

«የኛዎቹስ?»

«የፊታውራሪ ተካ አሽከሮች በሙሉ ተሰብስበዋል ። ከዚህ ቁጭ ብለን እንጠብቃቸው — የለም — እኛም ወደፊት ሄደን እንግጠማቸው — የሚል ክርክር ተነስቷል ይባላል»

«ሌላ እልቂት ሊሆን ነዋ!»

«በነዚህ ሰዎች የግል ጠብ መአት ሊወርድብን ነው ። ነጭ ኮርማ ጥለን እግዜሩንም መለማመን ከተውን ቆይተናል ። ይባስ ተብሎ ድሮ ነጭ ኮርማ ጥለን እግዜሉ በምንልበት ቦታ ላይ ትምህርት ቤት ተሰራ ። እግዜሩም ዝም ብሎናል ። ብንማለደውም አይሰማንም ። በዚህ ላይ ደግሞ ደም መፋሰስ.....»

«ምን ያስገርማል! ዱሮም ቢሆን ታላላቅ ሰዎች ሲያስነጥሳቸው በጉንፋን የሚያልቀው ተራው ሰው ነው ። የሱጴ አድባር ትጠብቀን እንጂ»

እንዲሁም በሌሎች መንደሮች ተጋንኖ የሚነገረው ደግሞ ፡—

«ፊታውራሪ ተካ ልጃቸውን ትምህርት ቤት ለማያስራው ሰውዬ ሊሰጡት ነው ይባላል ...»

«እንዴት ተደርጉ? ትናንት ላንዱ ድረው ዛሬ ለሌላ ሰው! እውነትም እንደሚባለው አብደዋል ማለት ነው ። የአባ ጩሬ እርግማን ይሆናል ከዚህ ጉድ ላይ የጣላቸው»

«እሱስ አንድና ሁለት የለውም ። አባ ጩሬ እንዴ ከወጉ ማን ይድናል? ከእርሳቸው ቁጣ ይሰውረን ማለት ነው እንጂ መቸም ስአት አልፎአል ብሎ ሙሽራ ከደጅ የሚመልስ ሰው ጤና ነው ለማለት ያጠራጥራል» ብሎ ርጥብ ሳር ነጭቶ በተነ ።

«ብቻኮ አንዷን ልጃቸውን ከየት እንደመጣ ለማይታወቅ አንድ መናጢ ሰው እንዴት አድርገው ይሰጣሉ?»

«እብደታቸው አንድና ሁለት የለውም ስልህ ። የአባ ጩሬ ቁጣ መቸ በዚህ ያበቃል»

አንዳንድ የአገር ሽማግሌዎች ግን ስለፊታውራሪ ተካ በየጊዜው ከአንዳንድ መነኩሴዎች ፤ ባለውቃቢዎች ፤ ቃልቻዎችና ሼሆች የተሰነዘረውን ንግርት አንስተው ነበር የሚወያዩት ።

«ፊታውራሪ ልጃቸውን በዳሩ ማግስት ያርፋሉ ሲባል አልሰማችሁም እንዴ?» አሉ ፤ በከባድ ቡሉኮ የተጀሱ ፤ አንድ አዛውንት ።

ሌላው አዛውንት ነገሩ እንዳልጣማቸው ለማሳወቅ ራሳቸውን ነቅንቀው ሲያበቁ ፤ የግራዋ አበባ የመሰለውን ረጅም ጢማቸውን አንድ በአንድ እየጐተቱ ፤ «ስለፊታ

ውራሪ ተካ የሚነገረው ንግርት ስንቱ ተወርቶ! ባለቤታቸው በሞቱ በአርባኛው ቀን እንድ እብድ ያደርጋቸውና የሰው አይን በቁና ይሰፍራሉ ተብሎ ነበር ። ባለቤታቸው ከሞቱ ይሄውና ወደአስራ አምስት አመት ሊሆን ነው ። ከወሎ የመጣ አንድ ሺህ ደግሞ በስድሳ አመታቸው ይሞታሉ ፤ ከዚያ አያልፉም እያለ ርጥብ ሳር እየነጩ ይናገር ነበር ። እርሳቸው ከሞቱ ሱጴ ትጠፋለች የሚሉም ነበሩ ። የሁዋላ ሁዋላ ይህን አለም ትተው ይመንናሉ የሚልም ንግርት አለ ። ይህ ሁሉ ወሬ ነው — እግዚር ያላለው ላይሆን!» አሉ ፤ ወደሰማይ አንጋጠው

ሽታዬ ከቤቴ ውስጥ የሚታየውን እቃ እያነሳች አንድ ባንድ ትወረውራለች ። የጢም መላጫው ፤ መስተዋቱ ፤ ሳህኑ ፤ ሲኒው ፤ ብርጭቆው ፤ ማንቆርቆሪያው ፤ የፊት መታጠቢያው ሳህን — አንድም አይቀራትም ። አልሰበር ያላትን የድንጋይ ብርጭቆ እንደገና አንስታ ትወረውራለች — እንክሽክሹ እስኪወጣ ድረስ ። ፍርክስ ሲል ደስ ይላታል ። የሀዲስን ህይወት የፈረከሰችው እየመሰላት ።

«አገደት ነው ዛር?» አላት ፤ ሀዲስ በአድራጉቷ እየተገረመ ።

«እኔ ልጅቷ ነኝ የጊዜ ማሳለፊያ የምሆነው?..... »

«የምን ጊዜ ማሳለፊያ?»

«ገንዘብ በግራና በቀኝ እንደዋዛ ሲያልፈኝ ወይዘሮ ዝናሽ ተይ አይሆንም ሲሉኝ..... አባ ጩሬም እጣ ክፍልሽ አይደለም ሲሉኝ»

«አልገባኝም ። ይልቅ እቃ መሰባበርሽን ትተሽ ብታነጋግሪኝ.....»

«ስንት ወር ሙሉ..... ጊዜዬን ላንተ እያጠፋሁ... እኔ ነኝ ርካሽ..... አንተማ ምን ታደርግ»

«ምንድነው የምትቀባጥረው? መቀባጠር ሲበዛ ነጃሳ ነው ። እረ ተይ እቃዬን አትጨርሽብኝ ባክሽን?»

«እኔ ሽታዬ ህይወቴ እያለች አንተ እሷን አግብተህ እዚህ አትኖርም ። ሱሚ ነው ። እንዲሁ በከንቱ ለፍቼ የምቀር አይምሰልህ!»

«የምን ጋብቻ ነው እሱ?»

«የእድል በር አልከፈትልኝ ብላኝ ነው እንጂ እኔ ከአይናለም በምን አንሳለሁ!»

«ጥሩ ህልም አይተሽልኛል ልበል?» ሲላት ጊዜ እቃ መወርወሯን አቁማ ተንደርድራ ሄዳ በረጃጅም ጥፍ ሮቿ ፊቱን ቧጠጠችው ። እጆቿን ባይዝ ኖሮ አይኖቹን ከማውጣት ወደሁዋላ አትልም ነበር ። ጥፍሮቹ እንደእሳት ቢያንገበግቡትም ሀዲስ አልተናደደም ። ባልገባው ነገር ቀርቶ በግልጽ ግጭትም ቢሆን ሀዲስ ቶሎ አይናደድም ። የዩኒቨርሲቲ ጓደኞቹ «ደመ — በራድ» እያሉ የሚጠሩትም ለዚሁ ነው ። የእርሱ አለመናደድ እርሷን የባሰውኑ ስላናደዳት ፤ እጆቿን በመያዛቸው በጥርሶቿ ትንክሰው ጀመር ። የሴቶችን ንዴት ማስታገስ የሚቻለው መምታት ወይም ማፍቀር ነው እያሉ አባቱ ሲናገሩ በል

ጅነቱ ብዙ ጊዜ ሰምቶ ነበርና ፤ እርሷ ልትነክሰው ስትታገል ፤ አንገቷንና ጉንጮቿን እየሳመ ፤ ጉትቶ ከአልጋው ላይ አጋደማት ። ከላዩዋ ላይ እርሱም ተጋድሞ ከንፈሮቿን በከንፈሮቹ ይፈልግ ጀመር ። ከንፈሮቻቸው ሲገናኙ በጥርሶቿ ቀረጠፋቸው ። እርሱም መልሶ ቀረጠፋት ። ከንፈሮቻቸው እንደገና ተገናኙ ።

«በሩ አልተዘጋምኮ» አለችው ፤ ባጭር ባጭሩ እየተነፈሰች ።

«ምች እንዳይመታን ነው?»

«ሰው እንዳይመጣብን»

በሩን አስቀድሞ ባለመዝጋቱ ራሱን እየረገመ ተነሱ ፤ አንከስ ፤ አንከስ እያለ ሄዶ ከበሩ ሲደርስ ቶሎሳ እየገሰገሰ ሲመጣ በማየቱ ፤ በሩን እንደመዝጋት በጣም ከፈተውና ወደሁዋላ ዞር ብሎ «ምቀኛ መጥቶብናል» አለና እጆቹን ከሰራው ኪሶች ውስጥ ከትቶ ወደውጭ ወጣ ።

ቶሎሳ እንደሌላው ጊዜ ዱላ ሳይሆን የያዘው ሽጉጥ ታጥቆ ነበር የመጣው ። ጊዜ ሳያጠፋ ፊታውራሪ ተካ በአስቸኳይ እንደሚፈልጉት ነገረው ።

«ምንነው? ለደህና?»

«ፊታውራሪ ለክፋት ሰው አይፈልጉም» አለውና ቀጥሎ ፤ «ይህ ትምህርት ቤት ስራው እንዳያልቅ አንዱ አስጠንቁሎበት ነው እንጂ ፤ እንዲሁ በየጊዜው እክል አይገጥመውም ነበር ። አቶ ይርጋን መጠርጠር ከጀርመኩ ቆይቻለሁ.....» አለው ።

«ካንጀትህ ነው እንዴ?» አለ ሀዲስ ፤ እየቀለደ ።

«አንተ አታምን ይሆናል — ምክንያቱም እዚህ አላደግህም ። አንዱ ሌላውን በጥንቆላ ፤ በመተት በደንቃራ ከማጥፋት አይመለስም ። ቤቱን በምንሰራበት ጊዜ ካንድም ሁለት ጊዜ ምናምንቱ ነገር ከመሰረቱ ላይ ተጥሎ አይቻለሁ ። ሌሎቹ ፈርተው እንዳይቀሩ ብዬ ነው የደበቅሁት» አለው ተኮሳትሮ ።

«አንተ አትፈራም ማለት ነው?» አለው ፤ ሀዲስ በነገሩ ተደንቆ እየሳቀ ።

«እንዲህ አይነቱ ነገር እንዳይጠናውተኝ መምራ መሀሪ ክታብ አስረውልኛል» አለው ።

«አይ የነመምሩ ነገር! የሀይማኖት ነገር አልሆነ አላቸው እንጂ ሌላውማ ምን ተስኖአቸው» አለና ፤ አሳቡን ወደሌላ አግጣጫ በማምራት ፤ «ትናንት ማታ የሆነውን ነገር አልነገርከኝምኮ» አለው ።

«እነሱ በተጠቀሙበት ዘዴ ተጠቅመን ልጃችንን ይዘን ተመለስን ። መንገዱን ስለምናውቀው ገባ ላይ ልንደርስባቸው እንችል ነበር ። ከሁዋላ ብንደርስባቸው ፊት ለፊት መታኮስ ስለማይቀር የሰው ህይወት ይጠፋል ብዬ በማሰብ ፤ መንገዳችንን አሳብረን ፤ የገባ ድልድይ ከመሰራቱ በፊት ጥንት ሲራራ ነጋዴዎች በሚጠቀሙበት በመልካው አድርገን በስንት መከራ ከፈረሰቻችን ጋር እየዋኘን ተሻገርን ። መሻገር አይበለው — በዚያ ጫለማ ። ደግነቱ ወሀው ሀይለኛ አልነበረም ። አፋፍ ላይ ወጥተን ካንድ ምቹ ቦታ ብርድ እያንሰፈሰፈን ጠበቅናቸው ። ቀድመውን ቢሄዱም ኖሮ ቤታቸው ድረስ ለመሄድ ቆር

ጠን ነበር ። እልቂት ይሆናል እንጂ አይናለምን ሳንይዝ ለመመለስ አሳብ አልነበረንም ። ደግነቱ የሱጴ አድባር ከኛ ጋር ነበረች» አለው ።

«በትምህርት ቤቱም ስራ የሱጴ አድባር እንደዚሁ ብትረዳን አሁን ምን ኖሯል!» አለ ሀዲስ በቁም ነገር ። ቀጠለና ፤ «አይናለም አሁን ከቤት ትገኛለች? የሚገርም ነው ። ፊታውራሪ ስለቀጠሮ ያላቸው አቋም እስከዚህ ጠንካራ አይመስለኝም ነበር ። መቸም ነገሩን የሰማ ሁሉ አብደዋል ሳይላቸው አልቀረም ። ጋብቻው በዚሁ ፈረስ ማለት ነው? ከዚህ በሁዋላ ምን የሚሆን ይመስልህል?» አለ ፤ ሀዲስ ። ትናንት በሰርጉ ወቅት ተዳፍኖ የነበረው አሳብ እንደገና ማንሰራራት ጀመረ ። የአይናለም ሁኔታ ከፊቱ መጥቶ ተደቀነ ።

ቶሎሳ ትክ ብሎ እየተመለከተው «ከእንግዲህ የሚሆነውን እኔ ምን አውቃለሁ ። ይዘዋት ቢሄዱ ኖሮ ለኔ የሞት ሞት ይሆን ነበር ። ባዶ እጄን አልመለስም ነበር ። እነሱም ባይገድሉኝ እኔ ራሴን እገድል ነበር ። የማንን እህት ማን ቀምቶ ይሄዳል?» አለው ።

«ለምን ይሆን የፈለጉኝ?»

«እኔ ምንአውቄ ። ስለትምህርት ቤቱ ይሆናለሁ ። ሰርጉ ካለፈ በሁዋላ አይዞህ ብለውህ አልነበረም ።»

ተያይዘው ወደፊታውራሪ ቤት መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ላንዳፍታ ፊታውራሪ ለምን በጧት እንደፈለጉት ሀዲስ አስቦ ሊደርስበት ሞከረ ። ነገር ግን የተጨበጠ አሳብ አላገኘም ። ቶሎሳም ሊረዳው አልቻለም ። ምስጢሩ ስላልተገለጠለት መንፈሱ በድንገት ተሸበረ ። የጧት ዐህይ፤ ፊቱን በተበረዘ ቀዝቃዛ እጁ የሚዳሰሰው አየርና ከዙሪ

ያው የተነጠፈው የተፈጥሮ ውበት የተሸበረውን መንፈሱን ለማረጋጋት አልቻሉም ። ስለሽታዬና ፤ በጥፍሮቿ ፊቱ ላይ ስለተወቸው ምልክት ላንዳፍታ አሰበ ። የሰይጣን ቁራጭ ብሎ በልቡ መራገም ሲጀምር ፤ ቶሎሳ ጉሮሮውን አሳላና «የትምህርት ቤቱ ስራ ሲያልቅ ምን ለማድረግ ታስባለህ?» ብሎ ጠየቀው ።

«ወደ አዲስ አበባ ተመልሼ አቋርጬ የመጣሁትን ትምህርት እቀጥላለሁ ። ዱሮም የመጣሁት ላንድ አመት ነው ። ሌላ አሳብ የለኝም» አለና መለሰለት ።

«የትምህርት ቤቱ ዲሬክተር ቢያደርጉህስ?»

ሀዲስ የምፀት ፈገግታ አሳየውና ፤ «ዲሬክተር ቢያደርጉኝማ ሌሎች ተጨማሪ የመማሪያ ክፍሎች በመስራት ትምህርት ቤቱ ፤ በደቡብ በምእራብ ኢትዮጵያ ከሚገኙት ትምህርት ቤቶች የበለጠ እንዲሆን አደርገው ነበር ። ብህንፃ ብዛት ብቻ ማለቱ አይደለም ፤ በትምህርት አሰጣጥም ጭምር — የሚቀጥለውን ትውልድ ኮትኩቶ ማሳደግ የሚቻለው በክፍል በሚሰጠው ትምህርት ብቻ አይደለም ። የወደፊቱ ትውልድ እናጢዎች ገንቢዎች ኮትኳችን ነን በማለት ራሳቸውን አታልለው ሌሎችንም የሚያሳስቱ አስተማሪዎች ብዙ ናቸው ። አብዛኞቹ አስተማሪዎች ስራ ለማግኘት እንጂ ለሙያው ደንታ የላቸውም ። እንደገረድ ትንሽ የደግሞ ጭማሪ ሲያገኙ መረማመጃ አድርገውት ይሄዳሉ ። ታዲያ እነዚህ ሰዎች የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን በማለት በሙሉ አንደበት መናገር አይገባቸውም ። በሙያው የጠነከረ እምነት ያላቸውም ቢሆኑ የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን ለማለት አይችሉም ። መሠረት የሌለው አባባል ነው ። የነገው ትውልድ

በአስተማሪዎች ወይም በትምህርት ቤቶች ጥረት ብቻ የሚገነባ አይደለም ።

«አንድ ተማሪ በትምህርት ቤት በቀን የሚያሳልፈው ጊዜ ግፉ ቢል ከስምንት ሰአት አይበልጥም ። የበለጠውን ጊዜ የሚያሳልፈው ከትምህርት ቤት ውጭ ነው — ከወላጆች ከጓደኞች ጋር በፊትም ሆነ አሁን ፤ ወይም ወደፊት ። አስተማሪዎች የነገው ትውልድ ገንቢዎች ነን ቢሉ መመፃደቅ ይሆናል ። ለዚህ ነው ፤ የነገውን ትውልድ መገንባት የሚቻለው በክፍል በሚሰጠው ትምህርት ብቻ አይደለም ያልኩት ። በተለይ ትምህርት ቤቶች ትንንሽ ደሴቶች ሆነው ሲገኙ ከሚሰጡት ጥቅም ጉዳታቸው ሊያመዝንና የአሳብ ዲቃላዎች መፈልፈያ ቦታዎች ሊሆኑ ይችላሉ ። የተማሪው ወገንና የተቀረው ህዝብ በኑሮ ባሳብ በእምነትና በሁኔታ የተራራቀው በትምህርት አሰጣጥ አቋም መዛባት ነው ። እኔ የአንድ ትምህርት ቤት ዲሬክተር ብሆን በመጀመሪያ ደረጃ የምወሰደው ርምጃ ትምህርት ቤቱን የተማሪዎች ብቻ ሳይሆን የህብረተ ሰቡ መገናኛና መማሪያ ቦታ ነበር የማድርገው ። በተለይ በኛ ዘመን ትምህርት ቤቶች የልጆች ብቻ ሳይሆኑ በመጠኑ የወላጆችም ጭምር መሆን አለባቸው ። ትምህርት ቤት ህይወትን በሙሉ የሚነካ አዲስ ቤተ እግዚአብሔር እንዲሆን ያስፈልጋል ። ኢትዮጵያዊነት እንጂ ነሳና ህይማኖት ባዲሱ ቤተ መቅደስ ቦታ አይኖራቸውም ። የሚሰራ እጅ የሚመለከበት ቤተ መቅደስ ነበር የማድርገው ። ዲሬክተር ብሆን ኖሮ ምኞቱ ይህ ነበር» አለውና በረጅሙ ተነፈሰ ።

«አሳብህ ያንንል ። ታዲያ ለምን አትሆንም?» ብሎ ጠየቀው ።

«አሳብኩብትም ። የመጣሁት ላንድ ዓመት ነው...»

«ላንድ አመት ከሆነ ይህ ሁሉ ድካም ታዲያ ምን ያደርጋል?»

«ሰው ለሚያደርገው ነገር ሁሉ ምክንያት ሊሰጥ አይችልም ። ግን አብዛኛውን ጊዜ ህሊና ወደመራን መን ገድ መሄድ የግድ ይኖርብናል ። ማድረግ ወይም መሞት — የኑሮ አላማዬ ይህ መሆኑ በመጠኑም ቢሆን የተከሰተልኝ እዚህ ከመጣሁ ወዲህ ነው — እና ፤ እዚህ መምጣቴ በጅቶኛል» አለው ፈገግ ብሎ ። ቶሎሳ ሀዲስ የተናገረውን አልሰማም ። በራሱ አሳብ ተውጦ ነበር.....

ከፊታውራሪ ተካቢ ቤት ሲደርስ መሳሪያ የያዙ በር ከት ያሉ ሰዎች በተጠንቀቅ ቆመው በማየቱ የትናንቱ ሁኔታ እንደገና መጥቶ ከአእምሮው ውስጥ ተቀረፀ ። በአካባቢው የነበረው ከባድ የሰጋት መንፈስ እርሱንም ተጫነው ። በያንዳንዱ ሰው ፊት ላይ የጥርጣሬ ምልክት ጉልቶ ይታይ ነበር ። ስለትምህርት ቤቱ አሰብ — ስለወደፊት እድሉ ። ስለራሱም አሰብ ። በዚያን ሰአት ከፊታውራሪ ተካቢ ጋር የሚያገናኘውን ጉዳይ ግን ለይቶ ለማወቅ አልቻለም ።

ከቤት ሲገባ ፊታውራሪ ተካቢ ከሁለት ዙር ዝናር ጋር ፈሻሌ ሽጉጣቸውን ታጥቀው ከድንክ አልጋቸው ላይ ተቀምጠው አገኛቸው ። አይናለም ከትከሻዎቿ ላይ የአንገት ልብስ ጣል አድርጋ ፤ ከአጠገባቸው ቁጭ ብላ ነበር ። አይኖቹ ተወርውረው አረፉባት ። ተነስታ ወደጓዳ ስትገባ በአይኖቹ ሊከተላት ፈራ ። ግን ርምጃዎቿን አንድ ባንድ በአይነ ህሊናው እየቀረፀ ይከተል ነበር ።

ፊታውራሪ ከድንከ አልጋቸው ላይ ተመቻችተው ተቀመጡና «ለብርቱ ጉዳይ ነበር የፈለግሁህ» «አሉትና ትኩር ብለው እየተመለከቱ «ለብርቱ ጉዳይ የሚፈለግ ብርቱ ሰው ነው ። መንፈስ ጠንካራ መሆንክን ራሴ ደር ሼበታለሁ ። አባትህ በሀፃንነትህ ፤ እናትህ ደግሞ አሁን ካደግህ በሁዋላ መሞታቸውን ቶሎሳ ነግሮኛል ። ብዙ ምስ ጢር ታካፍለዋለህ መሰለኝ? ጥሩ ወንድም ነው ። ያላን ዳች ድጋፍ በገዛ ራስህ ተጣጥረህ መማርህ አንድ ቁም ነገር ነው ። ከእውቀት የበለጠ ሀብት የለም ይል ነበር መክብብ ነፍሱን ይማረውና ። ዋጋ ያለውን ሀብት ለመ ገብየት ችለህል ። ትምህርት ቤት ለመመለስም ታስባ ለህ አሉ ። የትምህርት መጨረሻ የለውም ይል ነበር መክ ብብ ፤ አሁንም ነፍሱን ይማረውና ። ቁም ነገሩ ብዙ መማር አይደለም ። ዋናው ቁም ነገር የተማሯትን ስራ ላይ ማዋል ነው ። ብቻ ቤተክርስቲያን ስትስም እስካሁን ባለማየቱ ቅር ብሎኛል» አሉት ።

«የኔ ቤተክርስቲያን ልቤ ውስጥ ስለሆነ ነው» አላ ቸው ።

«እሱ ደሞ ምን የሚሉት ሀይማኖት ነው?» ብለው ጠየቁት ።

«የግል እምነት ነው» አለና — «በሰዎችና በመላእ ክት ልሳን ብናገር ፍቅር ግን ከሌለኝ እንደሚጮህ ናስ ወይም እንደሚንሸሸ ፀናፅል ሆኘአለሁ ። ትንቢትም ቢኖረኝ ፤ ምስጢርንም ሁሉና እውቀትን ሁሉ ባውቅ ፤ ተራሮችንም እስካፈልስ ድረስ እምነት ሁሉ ቢኖረኝ ፤ ፍቅር ግን ከሌለኝ ከንቱ ነኝ ። ድሆችም ልመግብ ያለኝን ሁሉ ባካፍል ፤ ስጋዬንም ለእሳት መቃጠል አሳልፌ ብሰጥ

ፍቅር ግን ከሌለኝ ምንም አይጠቅመኝም» ብሎ ከቆሮን ቶስ አንድ ምእራፍ ፲፫ ቁጥር ፩ እስከ ፫ ድረስ ጠቀሰላቸው ። በዚያው አሳቡን አልገታም ። ቀጥሎም ፤ «ፍቅር ሀይማ ኖት ፤ ዘርና ቀለም የማይለይ ፤ ክርስቲያን ፤ እስላም ፤ አማራ ፤ ጋላ ፤ ትግሬ — ነጭ ጥቁር — ሀብታም ድሀ — ትልቅ ትንሽ — የማይል — ሁሉን በእኩልነት ደረጃ የሚመለከት ከፍተኛ ሀይማኖት ነው ። ክርስቶስም ቢሆን በመሰረቱ በመስቀል ላይ ተቸነከረ የሚባለው ስለፍቅር ፤ በፍቅር ለፍቅር ነው ። የመፅሀፍ ቅዱስ መሰረቱ ይሄው ነው ። እግዚር ይቀጣናል ፤ ይከሰናል በሚል ስሜት ሳን ወድ በፍርሀት የምንከተለው እምነት ከንቱ ነው ። ተራሮ ችንም እስካፈልስ ድረስ እምነት ሁሉ ቢኖረኝ ፤ ፍቅር ግን ከሌለኝ ከንቱ ነኝ ። ፍቅር እግዚር ፤ እግዚር ፍቅር ነው ። ከዚህ የእምነት ጫፍ ላይ የሚያደርሰው መሰላል ፤ ክርስቲያን ፤ እስላም ፤ ቡዲዝም ፤ ሺንቶይዝም — አይደ ለም ። ፍቅር ነው ። የፍቅር መሰላሉ እውቀት — የእውቀት መሰረቱ ደግሞ ትምህርት ቤት ነው ። ትምህርት ቤት እዲሱ ቤተእግዚር ነው የምለው ለዚሁ ነው ። ያለፍቅር ሀይወት ትርጉም የላትም ። ህልውና ባዶ ፤ የሚጮህ ናስ ወይም የሚንሸሸ ፀናፅል ትሆናለች — ያለፍቅር ። ብሄ ራዊ አንድነት ትርጉም የለውም — ያለፍቅር ። አለም አቀፍ ግንኙነት ዱር አራዊቶች ከሚተዳደሩበት ህግ አያ ልፍም — ያለፍቅር ። ፍቅር እግዚር ነው ። ፍቅርን በልባ ችን በምንጨብጥበት ወቅት እያንዳንዳችን እግዚር እንሆ ናለን በየቤታችን ። አዩ ፊታውራሪ — ድንቁርናችን ለያ ይቶ ባይከፋፍለን ኖሮ በአለም ላይ ያሉት ልዩ ልዩ እም ነቶች ሁሉ የሚያስተምሩት የፍቅርን ታላቅነት ነው ። የሰው ልጆች አንድነትና እኩልነት በፍቅር ለመመስረ

ትና ለመገንባት ከትምህርት ቤቶች የተሻለ ቦታ የለም ። ባሁኑ ጊዜ ግን በየትምህርት ቤቱ ሙያውን በማይወዱ ሰዎች የሚሰጠው ትምህርት ዱላ እንደማቀበል የሚቆጠር ነው ። »አላቸው ።

«ከማቴዎስ ወንጌል ምእራፍ ፳፮ ቁጥር ፩ እስከ ፲፫ ያለውን ጥቅስ በዚህ አሳብ ላይ ብታክልበት መልካም ነበር ። ጊዜ ወርቅ መሆኑን ክርስቶስ በምሳሌ አስተምሮናል» አሉት ።

«ፍቅርን በልቡ የጨበጠ ሰው ቀጠሮ አያፈርስም ። አዲሱ መሲህ ፍቅርን በልቡ የጨበጠ ሰው ነው» አለና ፈገግ ብሎ መለሰላቸው ።

«ርግጥ ነው ። ከፍቅር የበለጠ ነገር የለም ። እግዚር ለፍቅር አንዱን ልጁን አሳልፎ ሰጠ ። ልጁም ለፍቅር ቤዛ ሆነ ። በዚያ ፍቅር ደህንነትን አገኘን ። እኔም አንዷን ልጄን ልሰጥህ ነው የጠራሁህ ። ታላቅ ጥሪ ነው» አሉት ።

ነገሩ ግራ ሆኖበት ሰምቶ እንዳልሰማ ሰው ዝም አለ ። በመጀመሪያ ቃላቸውን ለማመን አልቻለም ። አሳቡ እንደመብረቅ ነበር መጥቶ በድንገት የመታው ። ጆሮዎቹንም አላመነም ። በሀይል የሚመታውን የልቡን ትርታ እንዳይሰሙበት ከአጠገባቸው ለመራቅ አሰበ ።

«ምንነው ዝም አልክ? ቀጠሮ የሚያከብር ሰው ጩዋ ነው ብዬ ነው ። ስመለከትህ አውሬነት ያለብህ አይመስለኝም ። ያንድ ልጄ እድል ካንተ ጋር የተያያዘ መስሎ ስለታየኝ ነው ። የተማርክ ነህ ። እኔ እንግዲህ እንደምታየኝ አርጅቻለሁ ። ልጄንም ፤ ሀብቴንም ፤ ስሜንም ለተማረ ሰው ማስረከብ መልካም ስራ ስለመሰለኝ ነው ።

ባላባትነት ከእንግዲህ ዋጋ የለውም ። አንተን ያስመረጠኝ ምን እንደሆነ አላውቅም ። የተማሩ ሰዎች ከዚህ በፊት አጋጥመውኛል ። ይሁን እንጂ አይኔና ልቤ አላረፈባቸውም ። የግዜር ተአምር ነው» አሉት ፤ አይን አይኑን እየተመለከቱ ።

ቀዝቃዛ ላብ ጀርባውን ለሁለት ከፍሎ ወደታች ሲወርድ ተሰማው ። አይኖቻቸው ወደውስጥ ዘልቀው የሚመለከቱት መሰለው ። እየተንቀጠቀጠ «እንዲህ አይነቱ አጋጣሚ አሁን ምን ይባላል?» አለ ፤ እርሳቸውን ሳይሆን ራሱን በራሱ በትካዜ መልክ እየጠየቀ ።

«የቱ አጋጣሚ?» አሉት ነገሩ እያደናገራቸው ።

«የመጣሁት ላንድ አመት ላጭር አላማ...»

«እንኳን ባንድ አመት ባንድ ቀንም የሰው ህይወት አግጣጫ ለደግሞ ሆነ ለክፉ ሊለወጥ ይችላል ። የእህልና ወሀ ነገር ነው — የእርባ ቀን እድል.....» አሉት ።

ትምህርት ቤቱ እንደምኞቱ ተስፋፍቶ በምእራብ ኢትዮጵያ ከሚገኙት ትምህርት ቤቶች ልቆ የአዳዲስ አሳቦች ምንጭ ፤ የወላጆችና የልጆች መገናኛ ገበታ ፤ የፍቅር ምክራብ ፤ የአንድነት መሰረት ፤ የእውቀት ሰፊ ገበያ ሆኖ ላንዳፍታ በአይነ ህሊናው ታየው ።

«ለኑሮአችሁም ቢሆን እግዚር ምስጋና ይገባውና የሚቸግራችሁ ነገር የለም.....»

የፊታውራሪ ድምፅ ከሩቅ ነበር የሚሰማው ።

ከበስተደቡብ ፤ ጉሬዛዎች ከሚፈነጨበት ዛፎች ስር የፊታውራሪ ቡና ተክል ለአይን እስኪታክት አረንጓዴ ብርድልብስ መስሎ ተነጥፎ በአይነ ህሊናው ታየው ።

ከበስተምስራቅ የአልቄ ወንዝ መሀል ለመሀል ሰንጥቆት የሚሄደው የፊታውራሪ እርሻ መሬት ተጉዞ ፤ ተጉዞ ከአ ድማሱ ጋር ሲጋጭ ታየው ። ከበስተደቡብ የግራር ዛፎች ግዙፍ ጃንጥላዎች መስለው አልፎ አልፎ ከሚታዩበት አውላላ ሜዳ የፊታውራሪ የጋማና የቀንድ ከብቶች እንደ ጉንዳን ሲተራመሱ ታዩት ። ማሩ በማድጋ ፤ እህሉ በጉ ተራ ፤ ብሩ በገፍ — ይህ ሁሉ ምድራዊ ገነት ያንተ ነው የሚል ድምፅ ከጆሮዎቹ ውስጥ አስተጋባ — ክርስቶስን በገዳመ — ቆሮንቶስ የተፈታተነው ሰይጣን ይመስል ። እንዲያ ሞልቶ ከተረፈ ሀብት ሁሉ ጥቂቱ እንኳ ለትምህርት ቤቱ ቢውል ስንቱን ችግር ባቃለለ ነበር ብሎ አሰበ ። የተስፋ ጮራ ከፊቱ ላይ ነገሰ ።

«አይናለምም እንዳንተ የፈረንጆችን ትምህርት አት ቁጠር እንጂ ፤ ያገራችንን ትምህርት በሚገባ ታውቃለች ። በተፈጥሮ ብልህ ናት.....»

አይናለም ፅርህ እርያም መስላ ፤ ከትምህርት ቤቱ ጣሪያ ላይ እርሱ ከወደቀበት ወደታች እጆቿን ስትዘረጋ ለት ፤ ዘወትር ጧት አይኖቹ እስኪፈዙ ድረስ ትምህርት ቤቱን በሚመለከትበት ወቅት ከቤቱ ውስጥ እንደመናፍስት ብቅ ብላ ስታቅፈው በአሳቡ መጥቶ እንደገና ከፊቱ ተደቀነ ። ትምህርት ቤቱን ከእርሷ ፤ እርሷን ከትምህርት ቤቱ ለይቶ ማሰብ ከተወ ብዙ ወራት አልፈዋል ። ሁለቱም በአንድነት በአእምሮው ውስጥ በየጊዜው እያደጉ ነበር የሚሄዱት ። አይናለምን ከትምህርት ቤቱ ለይቶ የሚያይበት አይን የለውም ። በቅዠት አለም ውስጥ የሚንሳፈፍ መሰለው ። ጆሮዎቹ የሚሰሙትን ለማመን አልቻለም ። ከተቀመጠበት ተነስቶ ከእግራቸው ላይ ወደቀ ።

«ተባረክ ። ብሩክ ሁን» ብለው መረቁት ።

«ብቻ ጠቡ ሳይበርድኩ.....»

«ስለጠቡ አታስብ ። እግዚር የፈቀደውን የሚሸር የለም» አሉና አደፋፈሩት ። ፊታውራሪ አይናለምን በአ ስቸኳይ ሊሰጡት የተነሳሱበት ምክንያት ፤ በታላላቅ ባለስልጣኖች ተፅእኖም ሆነ በአገር ሽማግሌዎች እማላ ጅነት ላይ አስቀድመው በር ለመዝጋት ነበር ። እንዳ ጋጣሚ አይናቸው ያረፈበትና ልባቸው የወደደው እንደ ሀዲስ ያለ አማች በማግኘታቸው አላመነቱም ። በተጨማሪ ፤ ልጃቸውን ለሌላ ከሰጡ በሁዋላ የሚደርስባቸው ነገር ቢኖር ካላ መክፈል ብቻ ሲሆን ፤ ለዚያውም ፊታውራሪ አያና ኩሩ ሰው በመሆናቸው ህይወታቸው እያለች ካላ የማይቀበሉ መሆናቸውን ጭምር በማመዛዘን ነበር ።

መምሬ መሀሪ በችኮላ ተንደርድረው ገብተው «የም ስራች!» ብለው ጮሁ ።

«ምስር ይብሉ» አሉ ፊታውራሪ በፈገግታ ፤ ሀዲስም ምስራቹ ምን እንደሆነ ለመስማት ጉጉት አድርጎት አይኖቹን በሁለቱ ሰዎች መካከል ያንከራትት ጀመር ።

«ጭንቀቱ ሁሉ አለፈ ። ፊታውራሪ አያና ማለዳ በድንገት አርፈዋል.....»

«አይ መምሩ — የምስራች አሉኝ! ምንኛ ክፉ ቢያደርጉኝ ነው? የአያናን ሞትኮ ተመኝቼ አላውቅም ። ከመጥፎዎቹ ወዳጆቹ ፍቅር ይልቅ የርሱ ክፉ ጠላትነት ይሻለኝ ነበር ። ያበረታታኝ ነበር ። እንድኖር ይገፋፋኝ ነበር ። በታሪክ የተሳሰርን ቤተሰቦች ነበርን — ገመዱ ከዚህ ላይ አበቃ!» አሉና ከተቀመጡበት ተነስተው እየ

ተንጉራዶቹ «የታሪክ ጓዴ.....የጠላት ወዳጅ — የገባ ወንዝ ጓዴ — ሞትክን ማን ተመኘው ጠላትክነትን እንጂ — ጓዴ ጓዴ» እያሉ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ሲያለቅሱ ፤ ቤት ውስጥ የነበሩትም ሆነ ውጭ የቆሙት ሰዎች ሁሉ ፤ ማን እንደሞተ ባያውቁም ፤ የፊታውራሪን ሙሽ ተቀብለው «ጌታዬ ጌታዬ — ደጉ ጌታዬ — የጠጄ ጌታ — የጮማዬ ጌታ — » እያሉ በመቀባበል ልቅሶአቸውን ያቀልጡት ጀመር ። ልቅሶው በሱጴ ቦሮ ባንዳፍታ አስተጋባ ። የፊታውራሪ ተካ ግቢ በለቀስተኞች ተጥለቀለቀ ።

«ደጉ የኛ ጌታ መልካም ደግሰህ»

«ዋይ — ዋይ»

«አንተው ተሞሽረህ ምንነው መሄድህ?»

«ውይ — ውይ — ውይ — ውይ»

«ጠጅ ቢያምረኝ ከእንግዲህ ማን አለኝ?»

«ዋይ — ዋይ»

«ጮማ ቢያምረኝ ከእንግዲህ ማን አለኝ?»

«ዋይ — ዋይ»

«የጌታዬ እጅ ካሁኑ ናፈቀኝ»

«ውይ — ውይ — ውይ»

የሞቱት ፊታውራሪ ተካ እንዳልሆኑ የታወቀው ከጥቂት ዋይታ በሁዋላ ነበር ። ሀዲስ ግራ ገብቶት አይኖቹን ከማቁለጭለጭ ሌላ የሚያደርገው ነገር ጠፍቶት ነበር ። የፊታውራሪ ልቅሶ አጉል መመፃደቅ መስሎ ነበር የታ

የው ። ፊታውራሪ አይኖቻቸውን በነጠላቸው ጠራረጉና ወደ መምሬ መሀሪ ዞር ብለው «ለመሆኑ በምን ምክንያት ነው የሞተው?» አሉና በጎረና ድምፅ ጠየቁ ።

«በድንገት ነው — እንዲያው በድንገት ። ሰርገኞቹ ባዶ እጃቸውን በእግር ከቤት ደርሰው የደረሰባቸውን እንደነገሯቸው ልቤን ብለው ወደቁ ይባላል ። የውርደት ጨርቅ ይዛችሁልኝ ትመጡ? የገባ ወንዝ ይህን ውርደት አጥቦ ሊያፀዳው አይችልም ። ደም ብቻ ነው ለዚህ መድሀኒቱ — የታለመ ህልም ሳይፈታ አይቀርም እያሉ ሲወተውቱ አድረው ነው አሉ ሊነጋጋ ሲል ደም ተፍተው ለመጨረሻ ጊዜ ዝም ያሉት»

«እግዜር ያለው ላይቀር! ሰው በኔ ይፈርድ ይሆናል ። ልጄስ ምን ያስባል ይባላል?»

«ያባቱን አስከሬን ከቤት አስቀምጦ ፤ ያባቱ ወኪሎች የነበሩትን በማባረር ሀብቱን በሙሉ በእጁ በማስገባት ላይ ነው አሉ ። ወኪሎቹም በቀላሉ የሚገቱ አይደሉም ። ሬሳ አስቀምጠው የገንዘብ ሽሚያ! ጉድ ያላለ የለም ይባላል.....»

«ከሁሉም ይበልጥ የሚያሳዝነው የሱጴና የኖጳ ቤቶች የቆዩ ታሪክ ከዚህ ላይ ማብቃቱ ነው ። እንደማያልፍ የለም!» አሉ በትካዜ ተውጠው እንባቸውን በዝምታ እያፈሰሱ — ጊዜው ወይም ፊታውራሪ አያና ከሁለቱ የትኛው ከዚህ አለም እንደተለየ ለይቶ ለማወቅ አንዳንዴ እየተሳናቸው ፤ በፊታውራሪ አያና ድንገተኛ ሞት ብቸኝነት እየተሰማቸው ፤ በሌላ ባኩል ደግሞ ፊታውራሪ አያና ክፉ ጠላት ይሁኑ ወይም ዘመናትን አብረው ያቋረጡ የልብ ወዳጅ መሆናቸውን ለመለየት እያቃታቸው

እንቅልፍ አጥተው አደሩ ። ጧት በማለዳ ተነስተው «በዚች ሰአት ፤ አደግድጊና ጠብመንጃዬን አንግቤ እንደአሽከሩ ሆኜ እሸኘዋለሁ» ብለው ቀብሮ ላይ ለመገኘት ወደኖጳ ለመሄድ ያላቸውን ቁርጥ አሳብ በገለጡ ጊዜ ፤ አኮ ወይም ሀደ ቢያ የተባለችው ፤ የሱጴ ቦሮ አድባር ተብሎ ከሚጠራው ወርካ ስር የምትኖረው አሮጊት በአንካሴዋ መሬቱን እየወጋጋች ተጉትታ መጥታ ፤ «ከቤትህ ወጥተህ ዛሬ መንገድ አትሂድ ። ዛሬ ቀኑ ያንተ አለመሆኑን አድባሯ አመልክታችላች» ብላ ወጣች ።

ፊታውራሪ ራቅ ወዳለ ቦታ ሲሄዱ ደም ሳያፈሱ ከቤታቸው አይወጡምና ፤ የታረደውን በግ ሞራ ይዞ የመጣው ሰው ፤ ሞራውን ከፊታቸው ዘርግቶ ባለው ረቂቅ ጥበብ ካነበበ በሁዋላ ፤ «ደግ ነገር አያመለክትም ። ከቤት አይውጡ» አላቸው ። መፅሀፍ የሚገልጡላቸው መነኩሴም በጧት ተነስተው ተመሳሳይ ማስጠንቀቂያ ሰጥተዋቸው ነበር ። እግራቸውን ከቤት እንዳያወጡ ያልነገራቸው የቅርብ ወዳጅ አልነበረም ። ፊታውራሪ ግን አላመነቱም ። «ለየትኛው እድሜ ብላችሁ ነው ። ከቀነ ቀጠሮው የሚያልፍ የለም ። ለዚያውም.....ጠላትን ሲሸሹት እንጂ ከመሀሉ ሰተት ብለው ሲገቡ አይዳፈርም» በማለት አሻፈረኝ ብለው ወጡ.....

ፊታውራሪ አጀብ አላበዙም ። ባለቤታቸው ሲሞቱ ቡሎ ያስነከሩትን የሀዘን ልብስ ለብሰው ሙሉ መሳሪያቸውን ታጥቀው ሲነሱ ያልተገረመ አልነበረም ። ቶሎሳ የፊታውራሪ ሀዘን ከቶ ሊከሰትለት አልቻለም ። ጠላት ጠላት ነው ወዳጅ ወዳጅ ነው... ለጠላት ማቅ መል በስ ደም.....ጠላትን ገድሎ መቀባት እንጂ.....ሰውን ማመን ቀብሮ ነው ይባል የለም እያለ ሲያስብ የፊታው

ራሪን በቅሎ ተከትሎ ኖጳ ገባ ። የፊታውራሪ አያና እስከ ሬን ከቤት ሲወጣና ፊታውራሪ ተካ ሲደርሱ አንድ ሆነ ። ጋሻ ጦሩን አንግቦ ፤ ጉፈሩን አጥልቆ ፤ ሽጉጡን ታጥቆ ፤ ጠብመንጃውን አንግቶ በፈረስና በእግር በረድፍ በረድፍ የቆመው ህዝብ ለጦርነት የተሰለፈ ሰራዊት መስሎ በግርማ ሞገሱ ልብ ያሸብራል ። የፊታውራሪ አያና ሰንጋ ፈረስ ጥቁር ጨርቅ ተጥሎበት ፤ መሳሪያዎቻቸውን ይዘው በቀስታ ከሚያዘግሙ ሰዎች በስተሁዋላ ሌጣውን ሲጉተት በተመለከቱ ጊዜ ፤ የፊታውራሪ ተካ አይኖች እንደክረምት ሰማይ የእንባ ዶፍ ያወርዱ ጀመር ። እጅዋን ይወዳላት የነበረችው የፊታውራሪ አያና ገረድ ትንሽ ድስት ይዛ እየተንጉራደደች ተፍተልትሎ ደም እስኪያመነጭ ድረስ ፊቷን ትቧጥጣለች ። ደረት እንደ ከበሮ ይደለቃል ። ጦር ይሰበቃል ። ጥይት ይተኮሳል ። አንዱ የሽምጥ ይጋልባል ። ፊትና መሬት ይቧጠጣል ። በጃኖ የተከፈነው እስከሬን በሰዎች ትከሻ እንደታቦት ግርማ ሞገስ ተጉናፅፎ በዝግታ ያዘግማል ። ፊታውራሪ ተካ አደግድገው ፤ ጠብመንጃቸውን ከትከሻቸው ላይ ይዘው ፤ ያሉበትን እረስተው «ጓዴ ጓዴ የታሪክ ጓዴ» እያሉ ሲያለቅሱ ፤ ቶሎሳ ከመጠራጠሩ የተነሳ በአይኖቹ ግራና ቀኝ እያማተረ ይከተላቸዋል ።

ያው እንዳመሉ የድስት ጥራጊ ቀርቦለት ለራት
ዋይ ዋይ

አፈር አፈር አለኝ ብሎ በማለት
ዋይ ዋይ

ሳይቀምሰው አደረ ድንገት ሆድ ብሶት
ውይ ውይ ውይ ውይ

እንደተቆለፈ ሳይፈታ ወስፋቱ
 ዋይ ዋይ
 ጧት በማለዳ ቸኩሎ ከቤቱ
 ዋይ ዋይ
 አፈር አፈር ብሎ አኩርፎ መውጣቱ
 ውይ ውይ ውይ ውይ
 ላንዲት ጥሪኝ አፈር
 ዋይ ዋይ
 እህል ወሀ ሳትል ተንገብግቦ መሄድ አያሻህም ነበር ።
 ዋይ ዋይ
 ለሶስት ክንድ መሬት መስገብገብህ ምን ነው?
 ውይ ውይ ውይ ውይ ውይ
 የተደላደለ ሁሉም ለየራሱ በቂ ድርሻ አለው ።
 ውይ ውይ ውይ
 እንዳፈር ደግሶ ሳይበላ ሳይጠጣ ጦሙን አደረና
 ዋይ ዋይ
 የድስት ጥራጊ ከቤቱ እንዳጣ ሰው አኩርፎ ወጣና
 ዋይ ዋይ
 ከመቃብር ወርዶ አፈር ጥረጥልኝ ይል ጀመር አያና ።
 ውይ ውይ ውይ
 መቃብር ተጠርጉ ሆዱ ላይሞላ ጉርሻ እንኳ ሳይሆነው
 ዋይ ዋይ
 አፈሩን ስንቅ አድርጉ መጓዙ ለምን ነው?
 ውይ ውይ
 ውይ ውይ

የፊታውራሪ አያና የቅርብ አሽከሮችም ልቅሶአቸውን ትተው ፤ በምን ቢመኩ ይሆን ትናንት ማታ ጌታችንን ለሞት ያበቃ በደል ፈፅመው ዛሬ ሰተት ብለው የመጡት? በማለት በልባቸው ሲያሰላስሉ ፤ እርሳቸው «ጓዴ — ወዳጄ — የደጉ ቀን ጓዴ —» እያሉ ቆመው አስቀበሩ ። ግብአተ መሬት ሆኖ መቃብሩ እንደተደፈነ ፤ ድስት ይዛ የምታለ ቅስው የፊታውራሪ አያና ገረድ እርጣ መጥታ ድስቱን ከመቃብሩ ላይ ፈረከሰችና ከመቃብሩ ላይ ተደፋች ፤ ጣቶቿ እስኪደሙ ድረስ እየነከሰቻቸው ።

ያልተፈታ ህልም ።

ገል ።

የገል ሰባሪ ህይወት ።

የፊታውራሪ አያና ወኪሎች፤ ፊታውራሪ ተካ ከልብ አዝነው ሲያለቅሱ በማየታቸው ተፀፅተው ይሆናል የሚል ግምት ስላደረባቸውና ፤ እንዲሁም ፤ ተፀፅተው ልጃቸውን ለዳኛቸው ከሰጡ እንደአባት ሆነው ሊገሰጡት ስለሚችሉ ፤ መተዳደሪያቸው የሆነውን የቀድሞ ውክልናቸውን ያስመልሱልናል ብለው በማሰብ ፤ ቀብሩ እንደተፈፀመ ወዲያውኑ ሽምግልና ጀመሩ ። ለጊዜው እሺ ፤ ወይም እምቢ ሳይሉ ፤ ነገሩን አንጠልጥለው ወደሱጺ ተመለሱ ። የዳኛቸው ልብ በፊትም ቢሆን ያረፈው ከታወቀቸው ከኖጶ ውብ ኮማሪት ስለነበረ አባቱ በሞቱ

በአስረኛው ቀን ሳይሰማ በሰማንያ አግብቷት ፤ የሁለቱም ልብ የፈቀደውንና የተመኘውን ሶስት ጉልቻዎች መሰረቱ። ብቻ ለእልኩ ያህል ፊታውራሪ ተካን ከመክሰስ አልባዘነም። ይሁን እንጂ የአገር ሽማግሌዎች በጉዳዩ ገብተው ፊታውራሪ ተካ ሁለት ሺህ ብር ካሳ እንዲከፍሉት ሰላደረጉ ፤ ዳኛቸው «ከፊታውራሪ ልጅ የፊታውራሪ ብር የበለጠ ቁም ነገር ይሰራል» ብሎ በደስታ ተቀበለ።

ፊታውራሪ ይህን በሰሙ ጊዜ ከንዴታቸው የተነሳ የሚያደርጉትንና የሚጨብጡትን አጥተው ሱባኤ እንደገባ ሰው ሶስት ቀን ሙሉ እህል ሳይቀምሱ «የኖጶ ቤቶች ወኔ ምላሳቸው ብቻ ነው። የእልቂይቱ ማርያም! ምላሱ ወደውስጥ ዘልቆ እንደሾህ ይዋጋል። እኔ ከሰድብ በጦር ቢወጉኝ ይሻለኛል። ሰድብ ዘወትር የሚመዘምዝ መርዝ ነው። ጦር አንዴ ወግቶ ያሳርፋል። ከዘሬ ይልቅ እንዴት ብር ይመረጣል? በቁም ገደለኝኮ እያሉ ሲብከነከኑ ከቆዩ በሁዋላ አይናለምን በጥቂት ቀኖች ውስጥ ለሀዲስ ለመዳር ቁርጥ አሳብ አደረጉ።

ጋብቻው የታረመበት ምሽት አየሩ ቀዝቀዝ ያለ ፤ የባህሉ ወራት አልፎ የክረምቱ ዋዜማ የሚገባበት ምሽት ነበር። በጥቂሩ ሰማይ ላይ የተገመሰ ብር የምትመስለዋል ወረቃ ያጀቡት ስፍር ቁጥር የሌላቸው ከዋክብት

ለምሽቱ የበለጠ ውብትና ግርማ ሞገስ ለግሰውታል። ሀዲስ አዲስ በገዛው የአገር ልብስ ተውቦ ፤ ያለወትሮአቸው በምላጭ ተፈግፍገው የፀዱት ጉንጮችና የሚያበሩት ትናንሽ እይኖቹ የምሽቱን ግርማ ሞገስና የድግሱን ድምቀት እንደመስተዋት መልሰው ያንፀባርቃሉ። ተጋባዥ ህዝብ ከዳኛቸው ጋር እያወዳደረው እንደሚንሸካሸክበት ሳይሰማው አልቀረም። ትንሽ እረፍት የነሳው ግን የሽታዩ እንባና የራሱ ጭካኔ ነበር። ውነት እንዳለቸው ሀይወቷን ታጠፋ ይሆን? ሰውነቱን ዘገነነው መንፈሱ እረፍት አጣ።

ፊታውራሪ ተካ ልጃቸውን በአጭር ጊዜ ውስጥ ለሁለተኛ ጊዜ ደግሰው በመዳራቸው የሱጴ ቦሮ ህዝብ ጉድ! ጉድ! እያለ ሲበላና ሲጠጣ ውሎ ጉድ! ጉድ! ጊዜ አያመጣው የለ፤ የኖጶውን ባላባት ልጅ ከደጃቸው መልሰው፤ ዘሩና ደረጃው ላልታወቀ ላንድ መናጢ ድሀ — መስጠቱንስ ለውሻም ይስጧት — ቆማ ከምትቀር — ግን ይህን ያህል ምን የሚያስቸኩል ነገር መጣ? ሲሆን እድሜ ያሰክናል እንጂ እንዳበደች ውሻ ያቅበዘብዛል እንዴ እያለ ነበር ወደየቤቱ የተመለሰው።

ድግሱ ወደ መንፈቀ ሌሊት እንዳበቃ ከዚያው ከፊታውራሪ ግቢ ከተዘጋጀላቸው የጣጉላ ቤት ተወሰዱ። መሸሮቹ ከዚያው እንዲቆዩ የተወሰነው አስፈላጊው ጥበቃ እንዲደረግላቸው ታስቦ ነበር።

ለመጀመሪያ ጊዜ በተዘጋ ቤት ውስጥ አይናለም ብቻዋን ከእርሱ ጋር ሆና በማየቱ ፍርሀት ፤ ፍቅር ፤ ደስታ ፤ አድናቆትና ርህራሄን ባንድነት ያዘለ ፤ መንፈስ የሚያሸብር ፤ የሚይዙትን ፤ የሚናገሩትንና የሚያደርጉትን ነገር

የሚያሳጣ ፤ እንደወባ በሽታ እያላበ የሚያንቀጠቅጥ ስሜት አደረበት ። ካለበት ቦታ አልተነቃነቀም ። ህይወት እንደ ሌለው ሀውልት ተገትሮ ቀረ ። በእርሷም ላይ የሚመላ ለሰው ስሜት ከእርሱ አልተሰወረም ። ትንቀጠቀጥ ነበር — ከአልጋው አጠገብ ከመጋረጃዎቹ መሀል ቆማ ። ፊቷ አንዴ ይቀላል ። ተመልሶ ይገረጣል ። እንባ ያንቃቃል — ግን አይወርድም ። ከዚያ ነበሩ — ባዶ ቤት ውስጥ — በወ ጥመድ ሳያስቡት በድንገት እንደተያዙ ሁለት የዱር እን ሰሳት — አፍጥጠው — አንዱ ከሌላው የዝምታ ወጥመድ የሚወጣበት መንገድ ጠፍቶት ። ያደረባትን ብርቱ ፍር ሀት በማየት የራሱን ፍርሀት ዘንግቶ አፅናናታለሁ ብሎ በማሰብ አንድ እግሩን በጭፍን አንስቶ ከመሬት ላይ ከመትከሉ በፊት ከመደንገጧ የተነሳ ለመጮህ ከቃጣት በሁዋላ በሁለት እጆቹ አፋን በግድ አፍና ዝም አለች ። የራሱ ባልሆነ ድምፅ «አይዘሽ — አላንቅሽም አውሬ አይደለሁም ። ያለፈቃድሽ የሚሆን ነገር የለም — ባልና ሚስት ብንሆንም ። አትፍሪኝ — አውሬ አይደለሁም — በስሜት የሚሄድ» እያለ ተጠጋት ። እያንዳንዱ ቃል ውስጡ እንደቦምብ እየፈነዳ ልቡን ሲንደው ይሰማው ነበር ። ትከሻዋን ያዘ ። ትከሻዋ ከመንቀጥቀጡ የተነሳ እየነዘረ እጁን ወደላይ ይገፋው ነበር ። ልቧ እንደቃልቻ ድቤ ድው ድው ሲል ከሩቅ ይሰማል ። በእጁ ውስጥ የምት ሟሟ መሰለው ። ግን ሊለቃት አልፈለገም ። ከእርሷ እን ደገና ርቆ የመቆም አሳብ አስፈራው ። የባሰውት ተጠጋት — ጉንጩ ጉንጭዋን ነክቶ ፤ የልባቸው ትርታ እየተቀባበለ እንግዳ የሆነ ሰልት እስኪይዝ ድረስ «ባልና ሚስት ንነ» አላት በለሆሳስ ።

«ጋሽዬ ባክህ አታስገድደኝ» አለችው ፤ እንባዎቿ በጉንጮቿ አቋርጠው ወደአንገቷ እየኮበለሉ ።

«አውሬ አይደለሁም ዘልዬ በግድ የማንቅ ። አትፍ ሪኝ የኔ አይኖለም» አላት ባጭር ባጭሩ እየተነፈሰ ። ትላ ልቅ ውብ አይኖቿን እያንከባለለች ለመጀመሪያ ጊዜ ቀና ብላ አየችው ። እንደምጣድ ከሚፋጁት ከተላቀቁት ከንፈሮቿ መሀል ከንፈሮቹን አሰገባ ። አፀፋውን አልመለ ሰችለትም ። እንደገና ከንፈሮቿን በከንፈሮቹ ፈልጎ አገኘ ። ለመጀመሪያ ጊዜ ለክብረ ንፅህናዋ የመታገል አሳብ ተረሳት ። ከዚያ ቀደም የማታውቀው ሰውነት የሚ ወር ስሜት መጥቶ በሰራ አከላቷ ሲሰራጭ ተሰማት ። የጋሉት ርጥብ ከንፈሮቻቸው እንደገና ለረጅም ጊዜ ተገ ናኙ ። መፈራራታቸው ቀረ ።

«የትምህርት ቤቱ መሰረት ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ በልቤ ውስጥ ነፍስ እየዘራሽ እያደግሽ ትሄጂ ነበር ። አሁን ግን ሚስቴ መሆንሽን ለማመን ያቅተኛል ። ሁሉም ነገር ባንጻፍታ ሳላስበው ነው የሆነው — ህልም ነው የሚመስለኝ» አላት ። ውብ ፈገግታዋን ከማሳየት ሌላ የምትሰጠው መልስ አላገኘችም ። ከንፈሮቿን መልሳ ከመ ክደኗ በፊት ጥርሶቻቸው እስከሚጋጩበት ድረስ እየሳ ማት ተሸክሞ ወደአልጋው ሲወስዳት የእግሩ ህመም ጨርሶ አልተሰማውም ።

«አትጎዳኝም? አይደለም?» አለችው ። ይህን እንዳ ለችው እርሱ ከትምህርት ቤቱ ጣረያ ላይ ወድቆ ፤ እርሷ ወደታች እጇቿን ስትዘረጋለት ያየው ህልም በአሳቡ መጣ ።

«አልጉዳሽም ። በልቤ ውስጥ ስገነባሽ ከርሜ እንዴት አድርጌ?» አላት ፤ ለምን እንዲህ እንዳላት ሳይገባው ። ከዚያ ነበረች — ፊት ለፊቱ — ከአልጋው ላይ በጀርባዋ ተንጋልላ — ረጅም ጥቁር ጠጉሯ ከትራሱ ላይ ተበታትኖ ተኝቶ — የፋኖሱ ብርሀን የእርሱን ጥላ ከግድግዳው ላይ ከሀይወት በላይ አሳድጎ እያሳየ ። ከንፈሮቿ አልተከደኑም ። አይኖቿ ረገብ ቢሉም ጡቶቿ ወደላይ አፍጥጦ ውበታል ። ፋኖሱን አጥፍቶ ፤ ጠባብ ሱሪውን በትግል ካወለቀ በሁዋላ አጠገቧ ተጋደመ ። የልባቸው ትርታ በስልት ማስተጋባት ጀመረ ። ከንፈሮቻቸው እንደገና ተገናኙ ። ከንፈሮቻቸው በስቀቀን በሚገናኙበት ወቅት ሁሉ ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ውስጥ እንደመናፍስት ተፈልፍላ ወጥታ ስታቅፈው በአሳቡ ታየው ። በልቤ ውስጥ ስገነባሽ ከርሜ እንዴት አድርጌ? የሚል ድምፅ ከጆሮዎቹ ውስጥ ያለማቋረጥ ያስተጋባል ። ትምህርት ቤቱ — አይናለም — ሁለቱም በአሳቡ አንድ እየሆኑበት ሰውነቱ እየቀዘቀዘ ፤ እርሷ በማታውቀው አዲስ ስሜት ተገፋፍታ ከአንገቱ ላይ ተጠምጥማ ብትቃትትም ሊሆንለት አልቻለም ። በእፍረት ተሸማቅቆ ተዋት ። ከዚያ ሁለቱም በጀርባው ተንጋልለው ቀሩ — አንዱ የሌላውን የልብ ትርታ እያዳመጠ ፤ አንዱ ስለሌላው የሚያስበውን በግልል በናው እየመረመረ — ከባድ ዝምታ ዋጣቸው ። የብር አምባር ሊሰብር ያልቻለ ወንድ ፤ — ልፍስፍስ ... በሀብረተሰቡ ዘንድ ችግር ግምት ይኖረዋል ፤ ... በቁም መሞት ... ሰውነቱ የባሰውኑ ተሸማቀቀ ።

አንዳንዴ ፤ ሀዲስ ካጠገቧ ተነስቶ ለመብረር ይቃጣዋል ። ከአይናለም አይን ይሰወር እንጂ ከራሱ ሽሽቶ የትም

የማያመልጥ መሆኑ ሲከሰትለት ፤ ራሱን በራሱ በመምከር የፍላጎቱን ልጓም ይገታል ። ከሽታዬ ጋር ያሳለፈውን ጊዜ ያስታውስና ፤ ከእርሷ ጋር ደህና ነበርኩ ፤ አሁን ምን ነካኝ? ወንድነቱን ምን ገደለው? በማለት ራሱን በራሱ ይጠይቃል ። መልሱ ግን አይከሰትለትም ። አይናለምም እንቅልፍ እንዳልወሰዳት ያውቃል ። እርሷም በበኩሏ እንደምታስብ ይሰማዋል ። ምን ታስብ ይሆን በልቧ ... ትንቀኝ ይሆን — የወንድ አልጫ ... ግን ሊያነጋግራት ፈራ ። ዝምታ ፤ የታፈነ ዝምታ ብቻ ነበር እንደ ብርድልብስ ሆኖ የሸፈናቸው ። እንቅልፍ የማይዞርበት ረጅሙ ሌሊት ሌላው የበለጠ ስቃይ ሆኖበት ነበር ።

የፀሀይዋን ጨረር ለማየት የፈራ ይመስል ወፎች መንጫጫት ከመጀመራቸው በፊት ተነስቶ ወደትምህርት ቤቱ ሄደ ። የምስራች የለም ። ሀዘን ። ክብር የለም ። ውርደት ። ያላበበ ጫጉላ ። ሹክሹክታ — ውርደት — ሞት ...

ከዚያ ትልቁ ድንጋይ ላይ እንደልማዱ ተቀምጦ ትምህርት ቤቱን አይኖቹ እስኪፈዙ ድረስ ይመለከት ጀመር ። የፀሀይ ጮራ አይናፋር ልጃገረድ መስላ አይኖቿን ስትገልጥ እንደተለመደው አይናለም ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ውስጥ እንደጀምበር ብቅ ብላ እየተንሳፈፈች መጥታ አቀፈችው ። በዚያ የህልም አለም ውስጥ ለስንት ለአት ሲንሳፈፍ እንደቆየ ሳይታወቀው የትምህርት ስአት ደርሶ ልጆቹ ሲንጫጩ ከእንቅልፉ ነቃ ። ትምህርት ቤቱ ፤ አይናለም ፤ ያሳለፈው ሌሊት ባንድነት መጥተው በአሳቡ ውስጥ ተጋጩ ። የተወለደበትን ቀን እየረገመ ወደፊታውራሪ ቤት ተመልሶ ከደጃፍ ሲደርስ ፤

ቶሎሳ መጥቶ ፤ ፊቱን ትኩር ብሎ በማየት ካጠናው በሁዋላ ፤ «ምንነው ጋሼ — እንቅልፍ ተኝቶ ያደረ ሰው አትመስልም» አለው ።

«ማጉላ ቤት መሆኔን ረሳህ እንዴ!» ብሎ በግድ ከንፈሮቹን አላቅቆ ሲያበቃ ወዝ የሌለው ፈገግታ አሳየው ።

ቶሎሳ ግራና ቀኝ በአይኖቹ ቃኝቶ ሰው አጠገባቸው እንደሌለ ካረጋገጠ በሁዋላ ወደጀሮው ጠጋ ብሎ «ሽታዬ የምትባለዋ ቤት አስረግዡኝ በኔ ላይ ሌላ ሴት አገባ ብላ ልትከስህ ተሰናድታለች የሚል ወሬ ከጀሮዬ ገብቷል ። የሚገፋችትም እነዚያው ጠላቶችህ መሆናቸውን ሰምቻለሁ» አለው ።

«አሁንስ አበሳዬ በዛ!» አለ ምርር ብሎ ።

«የለም» ከጋሼ — ነገሩ ከልጅቷ አልመጣም ። ካገር ሲያስወጡህ ከሚፈልጉት ሰዎች የመነጩ አሳብ ነው ። እባብ ከጭንቅላቱ ላይ ከተመታ አይጉዳም — ግድ የለም — አታስብ» አለውና አፅናንቶት ቢሄድም ፤ ቶሎሳ ምን ርምጃ ለመውሰድ እንዳሰበ አልገባውም ። ለመጀመሪያ ጊዜ መንፈሱ ያጋጣሚ ሁኔታ ተገኝ በመሆኑ የባሰውኑ አዘነ...

ጭር ያለ ቤት የሞቷን መቃረብ የሚነግራት ይመስላታል — ዝናሽ ። ገበያው የደራ ቤት ብቻ ነበር መኖሯን የሚያረጋግጥላት ።

የቡና ቤቷ ገበያ ከጊዜ ወደጊዜ እየቀዘቀዘ በሄደ ቁጥር ተስፋዋ እየመነመነ ይሄዳል ።

የቡና ምርት በድርቅ ምክንያት እንደሌላው ጊዜ ሳይሰምር በመቅረቱ ህዝቡ ገንዘብ ስለቸገረው ይሆናል እንዳትል የሌሎቹ ቡና ቤቶች ገበያ እየደራ ሲሄድ በአይኖቿ ትመለከታለች ። ሌሎች የቡና ቤት ነጋዴዎች መተት አድርገውብኝ ነው — ሌላ ምክንያት የለም በማለት ትደመድማለች ። በተለይ አንድ ቀን ጧት ከደጃፋ አንገቱ የተቆረጠ ወሰራ ዶሮ ተጥሎ ካየች ወዲህ ጥርጣሬዋ የተረጋገጠ መሰሎ ስለታያት ወደአባ ጩሬ ቤት ከወትሮዋ በበለጠ መሮጥ ጀመረች ።

በአባ ጩሬ ትእዛዝ በየጊዜው ከቡና ቤቷ በር ላይ የምታርደው በሀ ፤ ዳለቻ ፤ ቀይ ፤ ነጭ በግ — ገብስማ ፤ ወሰራ ፤ ዛጉልማ ፤ ልበወርቅ ፤ ቀይ ፤ ነጭ ፤ ጥቁር ፤ ዶሮ — ተቀማጭ ገንዘቧን እንድታሟጥጥ ከማድረግ ሌላ ገበያዋ ተመልሶ እንዲደራ ምንም ያልረዳት መሆኑን ስትመለከት ወደቤተክርስቲያን ፊቷን ታዘራለች ። ገብርኤል — ሚካኤል — ጊዮርጊስ — መድሀኔ አለም — ማርያም — የማትሳልለት ታቦት የለም ።

የመጠጥ መደርደሪያው ባዶ እየሆነ ፤ መጠጥ ቤቱ እንደመቃብር እያዛጋ በሄደ ቁጥር በአባ ጨፌም ሆነ በታቦቶቹ ላይ ያላት እምነት እየላላ ፤ የተስፋ መቁረጥ ስሜት እያደረሰት ፤ በዚህ እድሜዋ የምትገባበትና የምትጨብጠው ነገር እየጠፋት ፤ ስላለችበት ሁኔታ ከመናገር ይልቅ ፤ ስላለፈው ዝናዋ ፤ ውበቷ ፤ ሀብቷና ውሽጥቷ አዘውትራ ማወራት እየቀናት ፤ ከመሬት ተነስታ ወገቤን ስነጠቀኝ ራሴን ፈለጠኝ ፤ ሆዴን ቀስፎ ያዘኝ ፤ ልቤ ፈሰሰ ማለት እያበዛች ትሄድ ጀመር ። ህይወቷን በገዛ እጅዋ ለማጥፋት የምታስብበትም ጊዜ አለ ። እርሱም እንደንግዱ አልሆንላት እያለ ያበሳጫታል ። መኖር አድካሚ ፤ ማሰብ አድካሚ ፤ ሞት ደግሞ የባለ ።

«እንደሰራ አይገድል» አለች ወይዘሮ ዝናሽ ወደላይ ቀጥቶ ብሎ ከሚተንነው የእጣን ጢስ ጋር አሳቧ እያንሰራራ ። በጀበና የቀረበው ትኩስ ቡና ከውስጥ እየፎከረ ቆረቆን ዳውን ወደላይ ይገፋል ። ሽታዬ ሀዲስን እያሰበች አንገቷን በሀዘን ደፍታ የጀበናውን ቆረቆን ዳ ትመለከታለች ። አንዳንዴ ከእጣኑ ጢስ ጋር አሳቧ ይባክናል ። ጢሱን በአይኖቿ ትከተላለች ። ተስፋዋ እንደጢሱ ይሄድ ይሄድና እየመነመነ ይጠፋል ። ከንፈሯን ትነክሳለች ።

«ወተት በጨለማ ታበላሻለችሁ ፤ ቀን እንዲህ ይገፋል እኔ ላሳያችሁ የሚለውን ግጥም ሰምተሽ ታውቁ ያለሽ? — አዎን — የኔ ኑሮ ቀን መግፋት ብቻ ። ኑሮ አይደለም ። ሽርሙጣ ስታረጅ አቃጣሪ ትሆናለች ሲባልስ ስምተሻል? አዎን — ይሄው ነው የቀረኝ ። ወንዱን ከወንድ ፤ መጠጡን ከመጠጥ ፤ ጌጡን ከጌጥ እንዳላማረጥኩ ሁሉ ። እድሌ ሆኖ ምቀኛ አላጣም ። ምቀኞቹ ባይተበ

ትበብኝ ኖሮ ይሄኔ ፎቅ አሰራ ነበር — ባዲስ አበባ ጉዳናዎች ሻጄን ኸርገድ አድርጌ በመኪና እጅከረከር ነበር — ይህችም ኑሮ ሆነችና ምቀኞች ተነሱብኝ!.....»

«አይማረሩ እትዬ — ሰው በከንቱ ይመቀኛል እንጂ ያርባ ቀን እድልዎን.....»

«እኔ ያለእድል ነው የተፈጠርኩት ። ለምቀኛ ነው ያደለኝ» አለች ፤ አባ ጨፌ ምቀኞች ይበዙብኛል ያላትን በማስታወስ ። ሽታዬ እጣ ክፍሏ አለመሆኗንና እርሷን ካላባረረች ገድ እንደማይኖራት የነገራትም ትዝብሏት «ካሻሻጭም ገድ ቢስ አለች ...» ብላ ስትጀምር ፤ አቶ ይርጋና የመቶ አለቃ አሸኔ ተከታትለው ገቡ ። ሽታዬ በሀዘን የባሰውኑ አቀረቀረች ።

«ምን ትለማመናላችሁ?» ብሎ የመቶ አለቃ ጠየቀ ፤ የቡና ጀበናውንና እጣኑን በቦዙት አይኖቹ እያማተረ ።

«ገበያ»

«እኛን ጣለላችሁዋ!»

«ጥሩ ጥሎሽ ነው — የማታ ገበያ»

«ጀባ በሉና ከውስኪው» ብሎ ከተቀመጠ በሁዋላ ወደሽታዬ እየተመለከተ «እጮኛሽ ካገባ ወዲህ ፈገግታ ከፊትሽ ተለይቷል» አላት ። የወይዘሮ ዝናሽና የመቶ አለቃ ንግግር ስለተደማመሩባት መልስ ከመስጠት ይልቅ እንባ አነቃት ። ላታውቀው እንባዋ ኮለል ብሎ ወረደ ።

«ፍቅር ይዞኛል ብለሽ አትበይ ደንበር ገተር ፤ እኛም አንድ ሰሞን እንዲህ አሮገውን ነበር የተባለውን ግጥም አልሰማችሁም? በርሷ ደረሰ ። የገጠር አስተማሪን ያመነና

ጉምን የዘገነ አንድ ናቸው ። ምክራን ብትቀበል ይህ ሀዘን ባልደረሰባት.....»

«ሀዲስ ያልለከፈው ሰው የለም..... » ከማለቱ ፤ አቶ ይርጋ በብስጭት «ስሙን አትጥራብኝ ነው የምልህ! ያመኛል» ብለው የተቀዳላቸውን ውስኪ በአንድ ትንፋሽ ጨለሙት ።

ዝናሽ መጠጥ መቅዳቷን እንጂ የአቶ ይርጋን ብስጭት አላጤነችም — «እሱ ከመጣ ወዲህ ነው ድርቅ ባገር የገባው» አለች ።

«ተማሪውና ኩሊው አስቸግረው እኔም ፍዳ የበዛብኝ የሱ እግር ሱጹን ከረገጠ ወዲህ ነው ። እሱ ባይመጣ ኖሮ ፊታውራሪ ተካም ተከብረው የኖሩትን ያህል በህዝቡ ዘንድ እብድ አይባሉም ነበር ። ሽታዬም ጥሩ ባል አግኝታ እንደ ምኞቷ አዲስ አበባ ትወጣ ነበር ። እርሱ ከመጣ ነው ሰው እህል — እህል — ወሀ — ወሀ — ግፍ — በደል እያለ መጮህና አንገቱን ቀና ማድረግ የጀመረው ። የሚያስፈራና የሚያሳስብ ጊዜ መጥቷል ። ባላገር ካመረረ ደግ አይደለም ። በርሱ ያልተለከፈ ማን አለ!» አለ የመቶ አለቃ ወደ አቶ ይርጋ እየተመለከተ ።

«ምናለ ብትተወኝ! አንተኮ የበቃህኝ ከኩሊዎች ጋር ገንዘብ ያዋጣህ ለት ነው ። የምትወደውን ለመደገፍ ፤ የምትጠላውን ለመቃወም ወኔ የለህም ። እንደይሁዳ አሳልፈህ ከሰጠህኝ በሁዋላ ለምን ትነካካኛለህ?.....»

ወይዘሮ ዝናሽ ጣልቃ ገብታ «ንትርኩን ተውትና ጠጡ» ብላ ሌላ ውስኪ ቀዳችላቸው ። ለራሷም ቀዳች ። ሽታዬንም ጋበዘች ። ሽታዬ በዚያን ሰአት ለውስኪ ደንታ

አልነበራትም ። ምኞቷ ከመኝታ ክፍል ገብታ የሚተናነቃትን እንባ ማፍሰስ ብቻ ነበር ። ለእንባ ጊዜ ማጣት ። ሀዲስን አጣች ። አዲስ አበባ የመውጣት ተስፋዋ ከሀዲስ ጋር አከተመ ። ገደ-ቢስ መባሏም እጅግ አሳዝኖአት ውስጥ ውስጡን ይበላት ነበር ። ገደ-ቢስ ሀዲስ ።

«ነገርን ነገር ስላመጣው ነው እንጂ አንተን ለመነካካት አስቤ አይደለም» አለ የመቶ አለቃ ይቅርታ እንደ መጠየቅ ብሎ ።

«የሚሰማኝን ባታውቅ ነው ። በምቀኝነት የምቃወመው ይመስልሀል ። በምቀኝነት አይደለም ። ይሄው እንደዚህ ይድፋኝ» አንድ መለኪያ ውስኪ አንስተው ደፉ — ወይዘሮ ዝናሽ ሌላ ቀዳች — «ምቀኝነት አይደለም ። ትምህርት ቤቱ ቢሰፋፋ እወዳለሁ ። እኔ ይህን ላድርግ ፤ አንተ በዚህ እርዳኝ ብሎ አላማከረኝም ። እኔን እንደሻገተ እንደዛገ እቃ ቆጥሮኝ ስራውን ጀመረ ። ከጀመረም በሁዋላ አንድ ቀን አላማከረኝም ። ይቅርታ አልጠየቀኝም ። እኔ ስራውን ሳይሆን ንቀቱን ነው የምቃወመው ። ከትምህርት ቤቱ ግድግዳ ጋር ንቀቱ ከፊቱ እያደገ ይሄዳል ። አላፈርሰው ነገር ሰው እብድ ይለኛል ። አልተወው ነገር የውርደቱ ሀውልት መስሎ ይታየኛል ። ከዚህ ሁሉ በሁዋላ ለርሱ ተንበርክኬ ርዳታ መስጠት መጀመር የባለ ውርደት ነው ። እንቆቅልሽ ። እንቆቅልሽ ነው ። ስሜቱ አይገባህም ። እኔንም አይገባኝም» ብለው ውስኪውን በአንድ ትንፋሽ እንደገና ጨለሙ ።

«ግትር ነው ። መጥፎ ግትር» አለች ዝናሽ ። ቀጠለችና ወደሽታዬ እየተመለከተች «ይህችም እንደርሱ ግትር ናት ። ሰው የሚመክራትን አትሰማም ። ልቧ በፍቅር

እንደጧፍ ነዶ ሊያልቅ ነው ። ድንቄም ፍቅር» አለች የወርቅ ጥርቧን እያሳየች ።

«አንቺ ፍቅር አይዝሽም ማለት ነው?»

«ከየትኛው ወንድ?»

«እኔ ምን ጉደለኝና» አላት የመቶ አለቃ ፤ እየጉነተላት።

«ኡኡቴ ። ወታደር እርም ብያለሁ»

አቶ ይርጋ በአሳብ ከእነርሱ ተገንጥለው የሄዱ ቢመ ስሉም ፤ ሁለቱ የሚያወሩትን በግማሽ ልብ ያዳምጡ ነበረና «የፍቅርን ነገር ስታነሱ ትምህርት ቤቷ መጥታ ከፊቴ ትደቀናለች ። እንደአይኔ ብሌን ነው የማያት ። ሌላ ፍቅር አላውቅም ። ፊቷን ያዘረችብኝ መሰለኝ ። ህይወትም እንዲሁ ። እንደሸርሙጣ ከሌላ ጋር ስትገለፍጥ ማየት አልችልም ። ገዴ ነበር የምላት.....»

«ምርር አትበል»

«እንዲያውም ይህን ስሞን ደም ደም ይሸተኛል.....»

«እረ ጠላትምን» አለች ዝናሽ ሌላ ውስኪ እየቀዳች ።

ሽታዬ የሰከነውን ቡና መቅዳት ጀመረች ። የመ ጀመሪያውን ሲኒ ቡና ወደውጭ አፈሰሰች ። የቀረበውንም የቡና ቁርስ ዘግና ወደውጭ በተነች ።

«በኔ ይሁንብህ ። ይቅርታ እንዲጠይቅህ አደርጋለሁ»

«ከዚህ በፊትም በኔ ይሁንብህ ስትለኝ ነበር ። ባንተ የሚሆን የለም ። ለይቅርታ ጊዜው አልፎአል ። እርሱ የተማረ — እኔ ደንቆሮ — አሳብ የሌለኝ — ምክር የማ ልጠየቅ.....»

«በኔ ይሁንብህ ስልህ!»

«ምንነው ብትተውኝ ። በአጥፊና በጠፊ ፤ በእሳትና በጭድ መሀል ይቅርታ ቦታ የለውም ። ተማርን ተመራመርን የሚሉት ሰዎች ለእንደኔ አይነቱ ሰው ስሜትና አሳብ ደንታ የላቸውም ። በነርሱ ግምት ያገሪቷ ስረየት የውጭ ቋንቋ ማወቅ ነው ። ያገራችንን ትምርት የመቃብር ቤት ትምርት ነው እያሉ ዋጋ ያሳጡታል ። ዋጋ የለንም ። አገልግለን አገልግለን ዋጋ ማጣት አሉት ።

ጠፊና አጥፊ ፤ እሳትና ጭድ — ሽታዬ የአቶ ይርጋን ቃላት መልሳ በአሳቧ ውስጥ አስተጋባች ። የኔ ተስፋ እንደሞተ ሁሉ የእርሱም ህይወት ንፋስ እንዳጠፋው ጧፍ — አቶ ይርጋ የደረሰባትን በደል ሊበቀሉላት የመጡ ታላቅ ወንድም መስለው ታዩዋት ።

የመቶ አለቃ «ሳይደግስ ላይጣላ — ምሬት ምን ያደርጋል» አለ ዝናሽን እየጉነተለ ...

በዝምታ እንባውን አፈሰሰ ። ከፍቅር ፅላት ላይ አብረው ተሰውተው ህይወቱ ከህይወቷ ጋር ለመዋሀድ አልቻለም ። አጠገቡ እያለች በገነት አትክልት ውስጥ

እንደምትገኝ እምቡጥ ፅጌረዳ አበባ ርቃ ታየችው ።
 ገና ከፍግሜ ያልደረሰው ትምህርት ቤት እንደ ህልም
 ሆኖ እንደሚታየው ሁሉ እርሷም ህልም ሆነችበት ።
 ህይወት ራሱ ህልም — ቅዠት መስሎ ታየው ። ምናል
 ባት ከዚህ ቅዠት አምልጠን ወደውነተኛው ህይወት
 ዘለአለማዊ ህይወት የምንገባውና ከፍጥረት ጋር የምን
 ዋህደው በሞት ብቻ ይሆናል ፤ ሞት ብቻ ነው የፍጥረት
 ሁሉ የመጨረሻ ግብ — ሞት ዘለአለማዊ ነው — የተቀ
 ረው ግን ህልም ነው — ቅዠት — እኛ ቂል ፍጥረቶች
 ግን ይህን ህልም በጊዜ ለመመጠን — በእድሜ ልንለ
 ካው እንሞክራለን — ሌላው ቅዠት — ለስንት ደቂቃ
 ህልም እንደታየው ማን ሊናገር ይችላል? ህይወትም እን
 ደዚያው ነው — አንዳንዶቹ ከሌላው የበለጠ ያልማሉ —
 ይሄው ነው — ዘለአለማዊ ነገር ሞት ብቻ ነው — ግንኙ
 ከሽታዬ ጋር ደህና ነበርኩ — ወንድ ነበርኩ — ምናል
 ባት ያም ህልም ይሆናል — ለመጀመሪያ ጊዜ አቶ ይርጋን
 በጥላቻ አይን ተመለከታቸው ። ነፍስ ያለው ጥላቻ በልቡ
 ውስጥ ሲገላበጥ ተሰማው ። ትምህርት ቤቱንም ሆነ
 አይናለምን ለይቶ ለማየት ስላቃተው ለደረሰበት ውድ
 ቀት ሁሉ አቶ ይርጋ ምክንያት ሆነው ታዩት ። እኔ
 ምርው በአሳብ ተሞልቶ ጭንቅላቱ እንደምድጃ ጋለ ።
 ሌላ እንደቀንድ አውጣ የሚያዘግም ሌሊት — ሌላ እን
 ቅልፍ የማይዞርበት ሌሊት ። አይናለምም ፤ ጮርቃ እድ
 ሜዋ በማያውቀው ነገር ተጠምዳ እየተገላበጠች ፤ እን
 ቅልፍ የማይዞርባቸው አይኖቿ የጋረዳቸውን ጨለማ እየ
 ዳሰሱ ከማሰብ አልበዘነችም ። በልቧ ልታምነው ጀም
 ራለች ። ሴት መሆን ትርጉሙ ምን እንደሆነ ለማወቅ
 የነበራት ጉጉት በልቧ ውስጥ እየጠነከረ ይሄድ ነበር ።

በየጊዜው እንደጡት መጅ እየጠነከረ የሚሄደው ሴት
 የመሆን ምስጢራዊ ፍላጎት ልቧ ውስጥ ነፍስ ዘርቶ በተ
 ንቀሳቀሰ ቁጥር በሰራ አካላቷ እንደደም እየተሰራጨ ያሰ
 ቃያት ነበር ። ሌላ ረጅም ሌሊት ። ጧት ሊነጋጋ
 ሲል ነበር ሀዲስ ተነስቶ ወደመቱ ለመሄድ ቁፎጥ አሳብ
 ያደረገው ።

«ምንነው በደህና?» አሉት ፊታውራሪ ተካ ከሚ
 ደግሙት ዳዊት ላይ ቀና ብለው ።

«ከጠቅላይ ግዛቱ የትምህርት ቤቶች ስራ አስኪያጅ
 ጋር ስለስራዬ የምንነጋገረው ጉዳይ ስላለ ነው ። ዛሬ ማታ
 እመለሳለሁ ። ካልሆነም ከነገ አላልፍም» አላቸው ።

«ምንነው ብቻህን ታዲያ.....»

«የለም ። ምንም ሰው አያስፈልገኝም» አላቸው
 ተጣድፎ ።

ከዚህ ላይ ነበር ትንሽ ጥርጣሬ ያደረባቸው ። በሰርጉ
 ማግስት የምስራች አልተባሉም ። የአባትነት ወግ አልደ
 ረሳቸውም ። የቤት አሽከሮች ሹክሹክታ ሳይወዱ በግድ
 ከጀሮአቸው እየገባ የልጃቸውን ክብረ ንፅህና በአንድ
 ፊት እንዲጠራጠሩ ሲያደርጋቸው በሌላ በኩል ደግሞ
 የሚወዷትን አንዷን ልጃቸውን በመጠራጠራቸው የገዛ
 ህሊናቸው መልሶ እየወነጀላቸው ለሰው አያዋዩት ነገር
 ብቻቸውን ጥሬ እንዳጣ ፈረስ እህህ እያሉ ተጨንቀው
 ነበር ። ሀዲስ በድንገት ተነስቶ ወደመቱ መሄዴ ነው ሲላ
 ቸው የሚጨብጡት አሳብ ጠፍቶአቸው ሂድም ፤ ቅርም
 ሳይሉት ከዳዊታቸው ላይ አቀረቀሩ — ግን አያነብቡም
 ነበር ።

ሀዲስ ወደ ማጉላ ቤቱ ተመልሶ አይናለምን በሰቀቀን አቅፎ ሳማት ። ለረጅም ጊዜ ትኩር ብሎ አይናቿን ተመለከተ ። «አወድሻለሁ» ብሏት ወጣ ...

በበራሪ ቶዩታ የገባን ወንዝ አቋርጦ በኖጶ አልፎ ፤ በርጋታ የሚሳበውን የሶርን ወንዝ በመሻገር መቱ ከተማ ሲገባ ፤ ከጧቱ ገና አምስት ሰአት ነበር ። የገባን ግርማ ሞገስ ፤ የዲሲን ብርማ ጅረትና ለአይን የሚታክት የቡና ተክል ፤ የአፈሩን ጥቁረት ፤ የእፅዋቱን አረንጓዴነት ፤ ገና ድንግል የሆነውን የተፈጥሮ ልምላሜ እየተመለከተ ሲጓዝ ፤

«ወላጅ ኢትዮጵያ ለልጆቿ ብላ

እጅግ ሳይጥሩባት ሳይዘሯት አብቅላ» የተባለው የቀኝ ጌታ የፍታሄ ንጉሴ መዝሙር እየደጋገመ ከጆሮዎቹ ውስጥ ሲያስተጋባ ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ፤

«ኢትዮጵያ — ድንግል አገር

ፀንሰሽ — ጥቁር አፈር

ምጥ ይዞሻል አሉ

«ማርያም ማርያም» በሉ ።

በያምና ፀሎት አንገቷ ተደፍቶ ከንጂ ሳይደክም እጅዋ ተዘርግቶ ምን ነው እያየሀት

በሽልሚ ትውጣ ባክህ ተማለዳት» የሚል ድምፅ ሲሰማው በሌላ በኩል ደግሞ ኢትዮጵያ—

«አበባዬ አፍርቶ እሸቱ ካማረህ ፤
እንደባእድ ቆመህ ለምን ታየኛለህ?

ለብዙ ዘመናት እጆቼን ዘርግቼ በያም በፀሎቴ እኔ ምማለደው ፤

በዛጉት እጆቼ ለራሱ ከሚቆርስ ሰውረኝ አምላኬ እያልኩ በልቅሶ ነው ።

ውዲቷ አገሬ እናት ኢትዮጵያ ብሎ ባንደበቱ ፤ የሚያሞጋግሰኝ ሞልቷል በየቤቴ ።

ምላስ አልነበረም እኔን የቸገረኝ ፤ ቤዛ የሚሆነኝ እጅ ነው ያጠረኝ ። ባፉ ተናግሮ በእጁ ከሚክደኝ ፤ ከወጣቱ ትውልድ ከሸክም አድነኝ—

ከጋሬጣው ሳመልጥ ቆንጥር አበሳዬ ሸማዬ አልቆብኝ ሲታይ ገበናዬ

ሰሩልኝ መርፌ ስል ልጆቼ ተምረው ተኝተው ቀሩብኝ በቀለም ሰክረው

ቀለም ካሰከረው እጁ ከማይሰራ አምላኬ ጠብቀኝ ሰውረኝ አደራ—

እያልኩ መማጠኔን አልተውም በርትቼ ፤

ወደፈጣሪዬ እጆቼን ዘርግቼ» እያለች በአይናለም ተመስላ ስታማውተው በመንገዱ መጥፎነት የተነሳ በሰውነቱ ላይ ይደርስ የነበረውን መጉላላት ለማጤን

ጊዜ አላገኘም ስሙኪናዋ ቁልቁለቱን ስትወርድ በአፍጢጧ ለመደፋት ሲቃጣት ቀጥ ያለውን ዳገት ስትወጣ በቂጧ ለመቆም ሲከፈላት፤ አንዳንዴ ወደጐን አዘንብላ የመንገዱን ጠርዝ በጐኗ ስትታከክ ፤ ጐማዎቿ ሲጤሱ ፤ ሞተሯ ኡኡ ሲል ፤ እንደ ስንሰለት እጅ ለእጅ የተያያዙት ተሳፋሪዎች የተላቀቁት መቱ ሲደርሱ ነበር ።

ሀዲስ ጊዜ አላጠፋም ። ሙላው ቢላቀቅም ፤ ከመኪናይቱ ወርዶ በቀጥታ ወደአንድ ቡና ቤት አመራ ። ገብቶ ገና ቁጭ ከማለቱ ፤ አንዲት ጠይም ፤ እጥር ምጥን ያለች ፤ ፊቷም አይኖቿም ፤ ጥርሶቿም የሚስቁ ኮረዳ መጥታ «ምን ይወስዳሉ?» ብላ ጠየቀችው ።

በተለመደው አነጋገር «አንቺን» ብሎ መለሰላት ። የቀልድ ሳይሆን ከልቡ ነበር ። ወንድነቱ እንዳልከዳው ለማወቅ ነበር ከሱጴ በማለዳ ተነስቶ የመጣው ።

«በቀን?» አለችው እየቀለደች ።

«በጨለማ ብቻ እንዲሆን አስርቱ ቃላት ያዛል? ወይስ አንቺ እንደአስራ አንደኛው ቃላት አድርገሽ ያወጣሽው ደንብ አለ?»

«አስተማሪ ነዎት መሰለኝ — አንቱዬ»

«ግንባሬ ላይ ተፅፎአል?»

«ቀልዳችሁ ይመሳሰላል»

ሁለት ቢራ አዝዞ ሲጠጡና ሲጫወቱ ትንሽ ከቆዩ በሁዋላ ፤ ተያይዘው ወደጓዳ ገቡ ። ብርሀን በሌላት ፤ ግድግ ዳዎቿና ወለጋ በሰሌን ከተለበደ ካንዲት ትንሽ ከፍል ውስጥ እንደገቡ ፤ ቀሚሷን ከመቅፅበት ጥላ ከፊቱ ራቁ ቷን እየተረገገች «ቶሎ ይበሉ አንቱዬ» አለችው ።

«ጥድፊያው የት ለመድረስ ነው?» አላት ተበሳጭቶ ።

«ለመተኛት ነዋ! ለዚህ አይደለም እንዴ የመጡት? ሌላ ደንበኛ ሊያመልጠኝ ይችላል ። እኔ ከዚህ ተገትሬ ። ጊዜ ወርቅ ነው ሲሉ አልሰሙም?» አለችው ። ፍርጥም ብላ ጉኗን እያከከች ። ድፍረቷን አልወደደም ። አይና ውጣነቷ አስፈራው ። ሰውነቱ ቀዘቀዘ ።

«ለምን ርካሽ ትሆኛለሽ?» አላት ፤ ድምፁን ከወትሮው በላይ ከፍ አድርጐ ።

«ላንድ ጊዜ አምስት ብር ጥሩ ዋጋ ነው! ሌላ አምስት ብር ከጨመሩልኝ አይከፋኝም — ደስ ይለኛል» አለችው ።

ያላገውን የጫማ ክሩን አጥብቆ ተነስቶ ወጣ ። ሁኔታዋና ንግግሯ አልነበረም ያስቆጣው ። እንደፈራት ልቡ ያውቅ ነበር ። ሩቅ አልሄደም ። ግርግር የማይታይበት ጭር ያለ ቡና ቤት አይቶ ጐራ አለ ። ከመግባቱ ጠጉሩ እንደ ድል አጥቢያ አርበኞች ያጐፈረና ከለበሰው ልብስ ውስጥ ሾልኮ ሊወጣ የደረሰ ቀይ አጭር ወጣት ከሩቅ ሲመጣ ተመልክቶት ኖሮ ፤ ሮጦ ከአንገቱ ላይ ተጠመጠ መበት.....

«ሀዲስ ! ምን የተረገመ እግር ነው ከዚህ ከስልጣኔ ዳርቻ አምጥቶ ያገናኘን?» አለው ፤ ሀዲስን በማግኘቱ በደስታ ተውጦ ። አይኖቹና ፊቱ በመጠጥ ሀይል ቀልተዋል ። በአልኮል የተመረዘው ትንፋሹ ከሩቅ ይጋረፋል ። በቁመቱ ማጠር ላይ ከትከሻው ጐበጥ ስለሚል የተፈጥሮ ድንክ ይመስላል ። ከመንማናው ሰውነቱ በላይ ነግሶ የሚታየው ትልቅ ጭንቅላቱ ቢሆንም ፤ ያ ጐፈሬ ተጨምሮ በት ጓሮ የበቀለ የጅብ ጥላ ስለሚመስል ፤ አላፈውና

አግዳሚው ሁሉ ከአንድም ሁለት ጊዜ ተገላምጦ ሳይመለከተው አያልፍም ። ሀዲስም የትምህርት ቤት ጓደኛውን በማግኘቱ ተደስቶ «አንተስ ከዚህ ምን አመጣህ?» ብሎ ጠየቀውና ሁለቱም ወንበር ይዘው ተቀመጡ ።

«ስደት ላይ ነኝ — ላንድ አመት ። የህዝባዊ ኑሮ እድገት ሚኒስቴር ቀጥሮኝ ነው የመጣሁት — ለጥናት ። ደግነቱ ሁለት ወር ቀርቶኛል ። ከአዲስ አበባ ውጭ ኑሮ ስደት ነው ። የምታነጋግረውና የምትከራከረው ሰው የለም — እዚህ ። አእምሮ ይበልዛል ። ሄደህ የምትደስት በት ቦታ የለም — መለኪያ ከመጨበጥ ሌላ ከጧት እስከ ማታ ። ሰውነት ይደንዛል ። በየቀኑ መሻገት ነው — ከዚህ ከሻገተ ቦታ ጋር ። በስደት መሻገት ። ይሄው ነው ። ከመጣሁ ያገኘሁት ደስታ የለም ። ገንዘብ እንኳ አልቋጠርኩም ። ባዶ እጄን ወደዩኒቨርሲቲ መመለሴ ነው.....»

ሀዲስ አቋረጠውና «በሄድክበት ሁሉ ደስታ እጅዋን ዘርግታ ትጠብቅህለች ማን አለህ! ደስታ ራስህ የምትፈጥራት እንጂ አውላላ ሚዳ ላይ ቆማ የምትገኝ ነገር አይደለችም ። በነገራችን ላይ ያ ሁሉ መሬት ላራሹ—ሀብት ለባለው ዘ። ያ ሁሉ ለህዝብ ፤ በተለይ ላገር ቤቱ ህዝብ የነበረህ ተቆርቋሪነት — አሁን ከምን ጉድጓድ ውስጥ ገባ — ወይስ ከጨበጥከው መለኪያ ውስጥ ሚምቶ ቀረ?» አለው። በትምህርት ቤት ጓደኛው ላይ የደረሰውን ለውጥ አይቶ በመገረም ። አንዳንድ የቀርብ ጓደኞቹ በስሙ ጠርተውት አያውቁም ። «ታርዛን» ነበር የሚሉት ። አብዛኛዎቹ ግን ማኦ እያሉ ያሞካሹታል ከላም በረት አጠገብ ታጉረው ለነበሩት ደሆች በመቆርቆር የተዋጣ ሰላማዊ ሰልፍ ከመራ ወዲህ ።

መንታ ሀፃናት የታቀፈች ሴት ከቡና ቤቱ ደጃፍ ላይ ቆማ «ጡቶቼ ደረቁ — ስለገብርኤል — ገብርኤልን ያመነ» ትላለች ድምፅዋን ከፍ አድርጋ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ትምህርት እንደሆነ ከህዝቡ ትከሻ ላይ ወጥተን ቁጭ የምንልበት መሰላል ይመስለናል ። ከህዝቡ ደረጃ በምንወርድበት ጊዜ ስደት ግዙት እንለዋለን አሁን አንተ እንዳልከው ። ህዝቡን የምንለውጠው ይመስለናል -- መሬት ላራሹ — ሁሉም ይማር እያሉ በመጮህ ። ይህ የአንደበት ተቆርቋሪነትም ቢሆን አንዱ ከሌላው ጥላ ስር ከሚደበቅበት ከሰላማዊ ሰልፍና ቅጥረ ግቢ ውስጥ ከሚደረግ ግርግር አያልፍም ። ራሳችንን እንወዳለን ። ለህዝቡ በልባችን ቅንጣት የምታህልፍቅር የለንም ። ከሚጮህ ናስ አንሻልም ያለፍቅር ። ህሊናችን ያንቀላፋል ። ወኔያችን ይሸናል ። እምነታችን ያወላውላል ። እምነቱ የሚያወላውልና ራሱን ወዳድ የሆነ ትውልድ ምን ጊዜም ቢሆን ህዝቡን ሊለውጠው አይችልም ። እኔ ምፈራው አሁን ከንፈሩን እየነከሰ በትዝብት አይን የሚመለከተን ህዝብ አንድ ቀን በኛ ላይ እንዳይነሳ ነው — የልብስ መርፌ ውለዱ ብሎ»

አፍንጫው በሙሉ ተጐርዶ ሰርኑ የሚታይ ሌላ ለማኝ መጥቶ እየተነፋነፈ «ስለሙሉ አካላት ። አለሞቹ አበቦቹ» ይላል ። ከሁዋላው ባልና ሚስት እውራን በህፃን ልጃቸው እየተመሩ መጥተው ተራቸውን ይጠብቃሉ ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «በአንፃሩ ፤ የህዝቡ እምነት የፀና ነው ። ሀይማኖቱ እንደጅማት የከረረ ነው ። አገሩን ይወዳል ። ለንጉሥ ነገስቱ ክብር ይሞታል ። ባህሉን ያከብራል ። እንዲህ አይነቱን ህዝብ ታዲያ ልትለውጠው

የምትችለው በአፍ አይደለም ። በሰራ ነው ። ሰርቶ በማሳየት ነው ። የኢትዮጵያ ሰረየት የሚሰራ እጅ ነው.....»

«አይ ሀዲስ — እጅ እጅ ማለትከን አሁንም አልተውከም!» አለው ታርዛን እየቀለደ ። ቀጠለና ፤ ቀልዱን ወደቁም ነገር ለውጦ «ተማሪ ሁሉ በአንድነት ተሰልፎ እንሂድ ሲል ፤ አንተ ከብዙ ሰልፍና ጩኸት ትንሽ ስራ ይበልጥ ይናገራል ብለህ ብቻህን ተነጥለህ የቀረህበት ጊዜ ትዝ ይልህል? በዚያ አድራጉትህ ያተረፍከው ነገር ቢኖር ጆሮ ጠቢ የሚል ስም ነው! ትዝ ይልህል?»

መላ ሰውነቱ በስጋ ደዌ የተፍተለተለ ሰው መጥቶ ቁስሉን እያሳየ ፡—

«እየው እጄ ሞቶ ፤ እየው እግራ ሞቶ

ያስለፈልፈኛል ሆዴ ብቻ ቀርቶ» እያለ ይለምናል ።

«ትዝ ይለኛል» አለ ሀዲስ በረጅሙ ተንፍሶ — «ሺህ ሰዎች ተሳስተው አንዱ ብቻ ልክ ሊሆን ይችላል — ማለት — አዎን — መቶ አህዮች ባንድነት ቢያናፉ ፤ ከአንድ መሲንቆ የተሻለ ጣእም ሊኖራቸው አይችልም ። አሁንም ቢሆን እኔ የማምነው ከብዙ ምላስ በትንሽ ስራ ነው ። ኢትዮጵያ እጆቿን ወደሰማይ ዘርግታ ፀሎት ስታደርስ በቀለም ትምህርት ናላው ሰክሮ በእጁ መስራት ከማይፈልግ ትውልድ አድነኝ ሰውረኝ ብላ መለመን አለባት ። ለውጥ ብቻውን ላንድ አገር ህዝብ ደህንነት ምን የሚበጅ ይመስልህል? ለውጥ ስለሆነ ብቻ በቀን ሶስት ሊትር ወተት የማትሰጠው ላም ሀያ አምስት ሊትር ልትታለብ አትችልም! ኢትዮጵያ የቸገራት ሰርቶ የሚያሳይ እጅ ነው... »

«በአገራችን የቀለም ትምህርት የቀሰሙ ሰዎች ከጥንት ጀምሮ በእጅ መስራት አይወዱም ። በኛ ብቻ አልተጀመረም ። በእጁ የሚሰራውን ቀጥቃጭ ፤ ባለእጅ ፤ ጠይብ ፤ ፋቂ እያሉ ይሰድቡትና ያዋርዱት ነበር ። በእጁ የሚሰራ ቄስና ደብተራ ፤ ባለስልጣንና ወታደር አልነበረም ። ነጋ ደው መጣኛ ነካሽ ፤ ገበሬው አፈር ገፊ ይባላል ። የቀለም ትምህርት ያላቸው ጥቂት ሰዎች ከህዝቡ ትከሻ ወርደው አያውቁም ። በኛ ላይ ለምን ነውር መስሎ ታየህ?»

«አይኔን ግንባር ያርገው ብላችሁ አትማሉ

ይቸግር የለም ወይ መሪ ማባበሉ» እያለ እጆቹን ዘርግቶ ይለምናል ። አይኖቹ እንደሸማኔ መወርወሪያ ወዲህና ወዲያ የሚሉ ፊቱና አይኖቹ የቦዙ አንድ ሰው ለማጥፋት ገፍትሮ ይገባና በችኮላ መጠጥ ያዛል ። አይኖቹ ከሀዲስ አይለዩም ። ሀዲስ ቀና ባለ ቁጥር አይኖቻቸው ይጋጣሉ ።

ታርዛን ከፊቱ ያለውን መለኪያ አንስቶ መጠጡን ከጫለጠ በሁዋላ ይቀጥላል — «የተማረው ትውልድ አዲስ ፍጡር መስሎ ታየህ እንጂ ፤ የህብረተሰቡና የአካባቢው ውጤት ነው ። ልዩ ፍጡሮች አይደለንም ። እኛ ይድላን እናንተ የተማራችሁት መስዋእት ሁኑ በሚለው ፕሮፓጋንዳ ተመርዘህል ። ለውጥ ከተባለ ሁሉንም የሚመለከት መሆን አለበት ። መሠረታዊ ለውጥ ። የኢትዮጵያ ሰረየት መሰረታዊና ጠቅላላ ለውጥ ነው ። የኛ መለወጥ ብቻ አይደለም ጉዳዩ ። ለዚህ ደግሞ የደም ጠብታ ያስፈልጋል...»

«ባንተ መንገድ አላምንም» አለ ሀዲስ እየተበሳጨ — «ከህዝቡ አብራክ የተገኘህ መስለህ አትታየኝም —

ስመለከትህ — ሳዳምጥህ ። የህዝቡ ተረት አይጥምህም ።
 ባህሉ ባህልህ ፤ ኑሮው ኑሮህ ፤ አስተሳሰቡ አስተሳሰብህ
 አይደለም ። እንተ የምታልመውን ፤ ባእድ ህልምህን —
 ባእድ አሳብህን — ባእድ ለውጥህን ልትጭንበት ትፈ
 ልጋለህ ። ከህዝቡ ጋር የሚያገናኘን እትብት የተቆረጠ
 ብን አዲስ ጉሳ ነን ። ከህዝቡ ትከሻ ላይ ተቀምጦ በም
 ጽት የሚያምን ጉሳ ። በደል ነው ። ሌላ የበደል ቀንበር...»

«አፍ ባክህ!» አለ ታርዛን ትእግስቱ አልቆ ።

«ስማኝ እንጂ!» አለና ሀዲስ ቀጥሎ — «አዎን —
 የተማረው ወገን በምስራቅና በምእራብ የፖለቲካ ፍል
 ሰፍና ኢትዮጵያን ወዲህና ወዲያ ይጉትታል ። በስል
 ጣን ላይ ያለው ወገን ፤ በዝግታ እናዝግም ፤ የለም ፍጥ
 ነት እንጨምር በሚል አሳብ እየተጋጨ አገሪቷን ወዲ
 ህና ወዲያ ይጉትታል ። በጉሳና በሀይማኖትም አገሪቷ
 ወዲህና ወዲያ እየተገባተች ነው ። አስተሳሰብ እስካ
 ሁን ያቆየን ገመድ እየመነመነ ሲሄድ ይታየኛል ። ይህን
 ገመድ እንደገና ለማጠንከር ፤ ከባእዳን የፖለቲካ ፍል
 ሰፍና ከጥቂት ሰዎች ጥቅምና ፍላጎት ፤ ከጉሳና ከሀይማ
 ኖት በላይ የሆነ ፤ ከኢትዮጵያውያን ባህርይ ፤ ልማድ ፤
 ባህልና ኑሮ የመነጨ — ተነጥሮ የወጣ — የፖለቲካ
 ፍልሰፍና (አይዲኦሎጂ) መመስረት አለብን.....»

ታርዛን ትእግስቱን ጨርሶ ሌላ መጠጥ አዘዘና «አን
 ተም ተወናብደህ እኔንም አወናበድከኝ» ይለዋል ።

ሀዲስ ይቀጥላል — «ባታቋርጠኝ ምናለበት! እን
 ዲህ አይነቱን የፖለቲካ ፍልሰፍና ለመመስረት አያስ
 ቸግርም ። መሰረቱ አለ ። በየትኛውም የኢትዮጵያ ግዛት ፤
 እድር — ሰንበቱ — ማህበር — በምጣኔ ሀብት ረገድ

ደም — በጋላው አገር ደቦ — በትግሬው አገር ወፈራ በአማ
 ሬው አገር ወበራ ይገኛሉ ። ስማቸው ይለያይ እንጂ አላማ
 ቸው አንድ ነው ። ይህ የሚያመለክተው ምንድን ነው?
 በለኝ ። የኢትዮጵያ ህዝብ ከጉሳና ከሀይማኖት በላይ
 የሆኑ በአላማና በግብር የሚመሳሰሉ የፖለቲካ ፤ የምጣኔ
 ሀብትና የማህበራዊ ኑሮ መሰረተ ፍልሰፍናዎች አሉት ።
 በብሄራዊ ደረጃ የምንከተለው የፖለቲካ ፍልሰፍና ከዚህ
 ተነጥሮ ቢወጣና የኑሮአችን አቋም በዚህ ቢመሰረት —
 ህይወታችንን — ኑሮአችንን — አስተሳሰባችንና አለባ
 በሳችንንም ጭምር በዚህ ብንመራ የሚያስተሳስረንን
 ገመድ እናጠነክራለን ። አገራችንን ከየት ተነስተን ወዴት
 እንደምንመራ ለማወቅ እንችላለን ። መመሪያ ይኖረ
 ኛል ። ለውጡም መሰረታዊ ይሆናል — ያለደም ጠብታ ።
 ለውጡ በሁሉም ዘንድ ትርጉም ይኖረዋል ። የእውራን
 ሩጫ አይሆንብንም — ጉዳዩ ይህ ከሆነ በመጀመሪያ
 ራሳችንን እንለውጥ ነው የምለው» አለና «እስቲ እጅ
 ህን አሳየኝ» ብሎ ታርዛንን ጠየቀው ።

ታርዛን ተገርሞ እጁን ይሰጠዋል ። ሀዲስ እጁን
 አገላብጦ ከተመለከተ በሁዋላ በተመሰጠ አነጋገር «አፈ
 ወርቅ ተክሌ የሚሰላቸው ጣቶች ይመስላሉ ። ውብ አለ
 ንጋ መሳይ ። ግን ምን ያደርጋል ። የህሊና ዝገት ምልክት
 መስለው ነው የሚታዩኝ» ይለዋል ።

በችኮላ የገባው ሰው ያስቀዳውን መጠጥ ሳይቀምስ
 እንደመጣ በፍጥነት ተመልሶ ይወጣል — ወደሁዋላ በመ
 ገላመጥ ሀዲስን በቀዥቃዣ አይኖቹ እያማተረ ።

«እጅ እጅ እንዳልክ ቅዚህ ሻግተህ እንዳትቀር.....»

«አልሻግትም ። አብባለሁ — ከህዝቡ ጋር»

«ባለቅኔ ለመሆን ምንም አልቀረህም ። ገና ከእን ቅልፉ እንደነቃ ሰው ነው የምትናገረው ። ምኑም አልተከ ሰተልህም ። ስልጣኔን ወደሁዋላ የሚገቡት ተስፋን ወደፊት የሚያራዝሙት እንዳንተ ያሉት ሰዎች ናቸው ። የምትሰብከው የፖለቲካ ዓላማ — አይዲኦሎጂ ምን እንደ ሚባል ታውቃለህ ? አዲስ አይደለም ። ሲሰራበት የኖረ ነው ። 'ኢዮብ — ኢዝም' ይባላል ። የራብ አለንጋ ሲገር ፍህ — ስትታረዝ ትእግስት ። ስትንገላታ ፣ መብትህ ሲገፈፍ — አፍህ ሲለገም — ትእግስት ። ከአፍህ ስትነጠቅ ትእግ ስት ። በትእግስት ኖሮ በትእግስት መሞት ለሁሉም ሰለሁ ሉም ተመስገን ፈጣሪዬ እያሉ ። ሁሉም የሚሰብከው ትእ ግስት ነው — ባለስልጣኑ ፣ አገረ ገዢው — ካህናቱ — ባንድ ድምፅ ። 'ኢዮብ — ኢዝም' ይባላል ። ደሀነት ፣ ድንቁርናና በሽታን አተረፍን — በትእግስት ለትእግስት ፣ ስለት እግስት ። 'ኢዮብ — ኢዝም' እስከመች ድረስ ! ስሩ ! መቀነታችሁን ጠበቅ አድርጉ ። ስራም የሚ ጠብቅ አንጀትም የለም ። ይልቅ ይህን መካን ክርክር እንተውና እንጠጣ - - ስደተኝነታችንን እንድንረሳ! መጠጥ — በብዛት ናላ እስኪዞር ፤ ሲጃራ በብዛት — ሳንባ እስኪጠቁር ፤ ሴት በብዛት ወገብ እስኪበጠስ — ጤንነት ማለት ይህ ነው ። ለጤናችን.....» ከማለቱ ፤ ያ በጥድ ፊያ ገብቶ ተመልሶ የወጣው ሰው ፤ ብረት የያዙ አራት ፖሊሶች አስከትሎ መጥቶ ሌባ ጣቱን ወደ ሀዲስ አመ ለከተ ። ሀዲስ ደንግጦ ሳይታወቀው ከተቀመጠበት ብድግ ሲል አራቱም ፖሊሶች የያዙትን ጠብ መንጃ አቀባብ ለው ደገኑበት ። «ታርዛን» ሀዲስን ደህና ዋል ሳይለው እንደ ልማዱ ግራ እጁን ከሱሪው ኪስ ከትቶ እንደ እንበጣ ወደጉን እየሄደ ሹልክ ብሎ ወጣ ።

ሀዲስ በፍርሀት ተውጦ ሰውነቱን እያላበው በተሰ ባበረ ድምፅ «ጥፋቴ ምንድንነው?» ብሎ ጠየቀ ።

አንዱ ፖሊስ ከሀዲስ እጆች ላይ የእጅ ብረት እያ ጠለቀ «ፖሊስ ጣቢያ ስትደርስ ትረዳዋለህ» አለው ። ጭር ብሎ የነበረው ቡና ቤት ከአፍ እስከገደፉ በሰው ተጨ ናንቆ መቆሚያ ጠፋ ።

«እጆቼ ከተቸነከሩ ኤሎሄ ኤሎሄ ከማለት ሌላ ምን ቀረኝ!» አለ ሀዲስ ነፍስ ገዝቶ ። ፖሊሱም ከመፅሀፈ ምሳሌ ጠቅሶ «ሰውም እንደ እጁ ስራ ዋጋውን ይቀበላል» አለ ውና በሰደፍ እየገፈተሩት አስቀድመውት ወጡ.....

ሀዲስ ከሄደ ቀን ጀምረው የአይናለም አይኖች በቀን መንገድ መንገዱን እያዩ ማታ ማታ ደግሞ ጨለማውን እየዳሰሱ ከማልቀስ ቦዝነው አያውቁም ።

ቀኑ ጨፍግጃል ። ሰማይ ፤ አንድ አንኮላ ኮሶ በጧት የጨለጠ ሰው ይመስል ፤ ግንባሩን ቋጥሯል ። ሱጴ ቦሮ በጭጋግ የድር ማግ የቲሰራ ከባድ ግራጫ ብርድ ልብስ ለብላ ግራጫ ሆናለች ። ጥቁሩ አፈር ፤ ሳርና ቅጠሉ ድን

ጋዩ ሳይቀር ረጥቧል — በሀምሌ ካፍያ ። የአይናለም አይኖች ጉንጮቿ ሳይቀሩ ረጥበዋል — በእንባ ።

ፊቷ በእንባ ፤ ልብሷ በካፍያ እየረጠቡ ፤ ከአፍንጣዋና ከአፍ የሚወጣው ትኩስ ትንፋሽ ውስጧ አይነድርጥብ ማገዶ ይመስል ቡልቅ ቡልቅ እያለ የአዲሱን ትምህርት ቤት ግድግዳ ተጠግታ ብቻዋን ቆማለች ።

በሀዲስ እጅ የተገነባውን የትምህርት ቤቱን ግድግዳ በጉንጭዋ በዳሰሰች ቁጥር እርሱን ያገኘች ይመስል እንባ የሚያካፉት አይኖቿ ላንዳፍታ ተግ ይሉና ፤ መቃብሩ ላይ የቆመች በሚመስላት ጊዜ ደግሞ መልሰው እንደ ክረምት ፀሀይ ድርግም ይላሉ ። እንደሀምሌ ጉም ወሀ የቋጠሩት አይኖቿ መንገድ መንገዱን እያዩ ፤ ከሩቅ ሰው ብቅ ባለ ቁጥር ልቧ እየደነገጠ ፤ መምሬ መሀሪ ወይም የመቶ አለቃ አሽኔ ከፊታውራሪ ተካ ጋር ተነጋግረው በወጡ ቁጥር መንፈሷ እየተሸበረ ፤ ትንሽ ሹክሹክታና ጫጫታ እያስደነገጣት መሰቃየት ከጀመረች አስር ቀኖች አልፈዋል ። እህልና ወሀ ሳይሆን ተስፋ — ሀዲስን እንደ ገና የማየት ተስፋ — ነበር ከቀን ወደቀን የሚያራምዳት ።

ፊታውራሪ ተካም ቢሆኑ ሳያስቡት ከቤታቸው በድንገት በገባው ሀዘን ምክንያት በዝምታ ትክ ብለው ከማሰብና እህህ እያሉ በረጁም ደጋግመው ከመተንፈስ ሌላ የሚያደርጉት ነገር አልነበራቸውም ። ሀዲስ አቶ ይርጋ አሰሙን ገድሏል ብለው ለማመንም ሆነ ላለ ማመን ተቸግረው መንፈሳቸው ባከኖ ነበር ። የልጃቸውን ሀዘን አይተው ሲጨንቃቸውና በአማቻቸው ላይ

መፍረድ ወይም አለመፍረድ ሲቸግራቸው ፤ ሀዲስ በተያዘ በማግስቱ ከመቱ የፃፈላቸውን ደብዳቤ አውጥተው ያነብባሉ — ውድ አባቱ ሆይ — አቶ ይርጋ አለሙን ፤ የትምህርት ቤቱን ዲሬክተር ፤ ገድለህል ተብዬ መቱ እንደደረሰኩ በፖሊሶች መያዜን እስካሁን ሳይሰሙ አልቀሩም ። የሰው ልጅ ካለው ታላላቅ ፀጋዎች ውስጥ አንዱ እጅ ነው ። ስለሆነም ፤ እጄን ለስራ እንጂ ለጥፋት ዘርግቼ አላውቅም ። አልገደልኩም ። አቶ ይርጋ የበደሉኝ ነገር የለም ። በእጄ ሀዘቡን ለማገልገል ያለኝ ብርቱ ስሜት ገፋፍቶኝ ስልጣናቸውን በመጋፋት የአዲሱን ትምህርት ቤት ስራ በመጀመሪያ ይቅርታ ሳልጠይቃቸው በመሞታቸው ፀፀቱ ከልቤ አይጠፋም — አስቀይሜአቸዋለሁና ። አፈሩ አይከበዳቸው ። ደማቸው እንደማይፋረድኝ ግን አውቃለሁ ። እጄ ንፁህ ነውና ...

ፍትህ የእጄን ዋጋ ትሰጠኝ ይሆናል ፤ ካልሰጠችኝም ሀሊናዬን የሚከብደው ነገር የለም ። የእርስዎን ታላቅ ውለታና የንፁህ ባለቤቱ የአይናለም ፍቅር ከልቤ ሙዳይ ውስጥ ተቆልፈው አብረውኝ ወደ መቃብር ይሄዳሉ ። አይለዩኝም ። ስራቸው ከልቤ ውስጥ ሆኖ ከመቃብሪ ላይ ወጥተው እንደሚያብቡ ተስፋ አለኝ ...

ያመኑኝን ያህል አሁን አይጠራጠሩኝ ። እጄ ንፁህ ነው ። ከቤትዎ የሀዘን መጋረጃ ስላመጣሁ ከእናንተ ይልቅ እኔን ሀዘኑ ይከብደኛል ። ሀዘኑ በበለጠ የሚከብደኝ ግን የጀመርኩት ትምህርት ቤት ስራ ከፍፃሜ ሳይደርስ ፤ ልጄ ያባካው ለራት አይበቃም እንዲሉ ፤ ቁሞ መቅረቱን በማ

ስብበት ጊዜ ነው ። አሳቤ እድሜ አግኝቶ ህይወቴ ባጭሩ ቢቀር ግድ የለኝም ። ክርስቶስም የተሰቀለው በወጣትነት ዘመኑ ነው ። አሳቤን ከግቡ እንዲያደርሱልኝ አደራ እላለሁ ። ሰው የተወለደበትን እንጂ የሚሞትበትን ቦታ አያውቅም ያሉኝ ሁሉ ትዝ ይለኛል ። የእጄን ዋጋ እንደማገኝ ተስፋ አለኝ...

አቶ ይርጋ አለሙ ከግንባራቸው ላይ በጥይት ተመትተው ከትምህርት ቤቱ አጥር ስር ሞተው የተገኙት ሀዲስ አይናለምን በማለዳ ተስናብቷት ወደመቱ በሄደበት ቀን ነበር ።

ፊታውራሪ ተካ የሀዲስን ደብዳቤ አንብበው ከጨረሱ በሁዋላ በአሳብ ተውጠው ቀርተው ኖሮ መምሬ መሀሪ መጥተው ከአጠገባቸው ሲቀመጡ ሁሉ ልብ አላደረጉም ። አይን ለአይን እንደተገናኙ «ዛሬም ያንኑ ደብዳቤ ነው የሚያነቡት?» ብለው መምሬ መሀሪ በመገረም ጠየቋቸው ።

«እንደ ዳዊት በየቀኑ እደግመዋለሁ ። ብቻ ይህን ደብዳቤ ባነበብኩ ቁጥር እያመንኩት ነው የምሄደው.....»

«አሁንም ይጠራጠራሉ? ሰውዬውን ሲገድል ያየች የአይን ምስክር ተገኝታለች አሉ ። ቃሏን እንድትሰጥ ዛሬ የመቶ አለቃ አሽኔ ወደመቱ ይዟት ሲሄድ እኔም አይቻለሁ.....»

«አይደረግም!» አሉ ። ፊታውራሪ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው በእጃቸው የያዙትን ደብዳቤ ትኩር ብለው እየተመለከቱ ።

«ስሟም ሽታዬ ይባላል ። ሴትኛ አዳሪ ነች አሉ»

ፊታውራሪ በእጃቸው የያዙትን ደብዳቤ በማጭቀሙ ጥለው ሲያበቁ የሰው ልብ እንደመፅሀፍ ተገልጦ ላይ ነበብ! ብለው ዝም አሉ ። አይኖቻቸው ደም ጎርሰው እሳት የሚተፉ መሰሉ ።

«እስካሁን አልነገርኩትም እንጂ ሌላም ጉድ አለ ። እርስዎ እንደሚያስቡት አይናለም ጧት በማለዳ እየተነሳች የምትሄደው ወደ ቤተክርስቲያን አይደለም.....»

«ታዲያ ወዴት ነው?» አሉ መምሩ ላይ አፍጥጠው ።

«በጧት እየተነሳች የምትሄደው ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ነው»

«ምን ልትሰራ?»

«እረ የሚገርም ነው ። ግድግዳውን በጉንጮች እየዳሰሰች ፤ በጥፍሮቿ እየቧጠጠች ፤ ትሳለመዋለች እንደ ቤተክርስቲያን ። እጆቿን ወደሰማይ እየዘረጋች ትማለደዋለች — እንደፈጣሪ»

«ትምህርት ቤቱን?»

«እንደ ቤተክርስቲያን? ተለክፋለች ። ሰው ባዶ ድንጋይ ሄዶ ከተሳለመ የጤንነት አይደለም ። ወደ ጠበል መውሰድ ያስፈልጋል — ጋኔኑ ጨርሶ ክንፉን ሳይዘረጋ ባት» አሉ መምሩ ፤ ባንድ ትንፋሽ በሆዳቸው የያዙትን ቶሎ ለማውጣት የፈለጉ ይመስል ።

ፊታውራሪ ተካ አንገታቸውን በሀዘን ወደመሬት ደፍተው ተቦማጭቆ ከፊታቸው የተበተነውን ደብዳቤ በአይናቸው እየቆጠሩ «ልጄን የለከፍኳት እኔ ነኝ — ጋኔን አይደለም ። በእጩይታ ወደመቃብሬ እንዳልሄድ — የማታ ማታ ሀዘን አጥንት የሚሰብር — መቃብር የገባ ምንኛ አረፈ? ሰላም — ፀጥታ — የልጅ ልቅሶ የማይሰማበት.....»

መምሬ መሀሪ ከተቀመጡበት ተነስተው በመስቀላቸው አራቱን ማእዘናት እያማተቡ «በእልቂይቱ ማርያም እንዲህ አይዘኑ ። እርሷ ምንም የለባትም ። ትንሽ ጠበል ነው የሚያድናት ።»

ፊታውራሪ የመምሬ መሀሪን ምክር የሰሙ አይመስሉም ። አቀርቅረው «መቃብር — የልጅ ልቅሶ የማይሰማበት አለም — ያመኑት የማይከዳበት አለም — የጊዜ እግረ — መቅ.....ስንሰለት..... ቀጠሮ የሌለበት ከጊዜ ውጪ የሚኮንበት አለም — ዘለአለማዊ ። ይናፍቃል አንዳንዴ የመቃብር አለም — የአፈር ትራስ — ጥቁር አፈር.....»

«እኔ እንዲህ አይበሉ ። ፊትዎን በየም በፀሎት ወደ ፈጣሪዎ ይመልሱ ። እድሜን ከሸበት ጋር የሰጠዎት ፈጣሪ ምስጋናው ይህ አይደለም.....»

«እህህ ብቻ ሆኖ ቀረ የማታ እድሌ ። እጩ በምልበት ሰአት ሀዘን — ታፍሬ በምከበርበት ሰአት ውርደት — ድንጋይም ይሸብታል ሲሻግት — ምንኛ ይናፍቃል የመቃብር አለም — የአፈር ቡሉኮ — የድንጋይ ትራስ.....»

«ምንነው ፊታውራሪ — የእርሱም የመንፈስ ብርታት የሚታወቀው በመከራ ጊዜ ነበር.....ስንቱን መከራ በትእግስት በቆራጥነት አሳልፈው አሁን ለትንሹ ነገር ለምን እንዲህ ተስፋ ይቆርጣሉ? ልጅቷ እንደሆነች በጠበል ትድናለች ። እድሜዋም ገና ነው ። እርሱም ቢሆን የእጁን ዋጋ ያገኛል ። እርሱ በበደለ እርሱም ምናለብዎት?» — የመምሩ መስቀል እንደተደገነ ነው ። በግራ እጃቸው ነጭ ጭራ ይዘዋል — ዝንብ ቢኖርም ባይኖርም ሁልጊዜ ስራ የማትፈታ ።

ፊታውራሪ ከተቀመጡበት ተነስተው እየተንጉራደዱ ፤ «ሊፈትነኝ ነው ይህን ጉድ ባንዴ አምጥቶ የከመረብኝ ። እንደኢየብ ሰውነቴ አይቁሰል እንጂ በልጄ ሀዘን ልቤ ቆስሏል ። እንደቶማስ ያመንኩትን ሰው መንፈሴ አልጠናብሎ ይከዳል ። ግን ሆዴ እሼ አይልም ። ልጄም በሊጋ እድሜዋ እንደራሄል — እንደኢላጦስ ከደሙ ንፁህ ነኝ አልል ነገር! እጄ ንፁህ ነው ይለኛል ። ልቤ የሀንሰ መጥምቁ እንደጮኸበት ምድረበዳ — ያሳደግሁት ልጄ ቶሎሳም ሀዲስ ከተያዘበት ቀን ጀምሮ ጤና የለውም ። ከመሬት ተነስቶ ይባንናል ። እንቅልፍ የለውም ። እዚህ ላይ ያመኛል ብሎ አይናገርም — መተከዝ ፤ አይኑ እያየ መባነን ብቻ.....» ።

«ልክፍት እንደሆነ — ወደ ጠበል መውሰድ ነው ። እኔ ዘንድ ና ብለው ሸሸኝ ። መስቀል ሲያይ ይበረግጋል ። ይህ ራሱ ለመለከፉ አንድ ምልክት ነው ። በቤቱ የመጣውን ቁጣ እንዲመልስልኝ እግዚአማላት ነው ። ማማረር አይገባም.....»

ከፊታውራሪ እያና መቃብር ላይ ገረጹ የፈረከሰችው ድስት ከፊታቸው መጥቶ ተደቀነ ።

ከንቱ ደካም ።

7A #

የገል ስባሪ ። ህይወት ።

በእለተ አርብ — እንደ ክርስቶስ ። እኩለ ቀን ሆኗል ።
ከጠራው ሰማይ እምብርት ላይ የተንጠለጠለች የምትመ
ስል ፀሀይ በጨረሮቿ ወስፌ በቀጥታ አናት ትወጋለች ።
ጥላው በየሰዉ እግር ስር ጥቁር ኩሬዎች አብጅቷል ።

ወበቅ ። አዲራ ። ላብ ። አዲራና ላብ ። ወበቅ ።
ሁልቁ መሳፍርት የሌለው ህዝብ — ጃንጥላዎች — ቀይ
ሻሽ — ነጭ ሻሽ — ጎፈሬ — ሹሩብ ፤ ሳዱላ — ጋሜ —
በያይነቱ ። ትልቅ የደራ ገበያ መስሏል ። ግን ህዝቡ የሚ
ገበያየው ነገር የለም ። ከሩቅ እንደሚሰማ የንብ መንጋ
እያመመ ወደላይ አንጋጦ ለሰው መስቀያ ማለዳ በጠዋት
የተበጀውን ቁሞ ከመመልከት በቀር ። ሁሉም ያችን
ደቂቃ ይጠብቃል ። ነጋሪት ተጉሽሞ ከተት የታወጀ

ይመስል በእግር ፤ በፈረስ ፤ በበቅሎ ገና የሚመጡ ሰዎች
ይታያሉ—ወደገበያው ቦታ ። በብዙ ምንጮችና ድንገተኛ
ጎርፎች መመገብ እንደጀመረ እንደከረምት ሀይቅ የሰ
ንበተ ጉዳ ገበያ በህዝብ ብዛት እየሰፋ — እየሰፋ ይሄ
ዳል — በየደቂቃው — ዘግይተው የደረሱት ሰዎች የመስ
ቀያው እንጨት ካለበት ቦታ እየራቁ — እየራቁ — ተን
ጠራርተው ከሩቅ ለማየት እንኳ እያቃቃቸው ። ወበቅ ።
አቧራ ። ላብ ። አቧራና ላብ ። ወበቅ ። ግፊያ ። የሰው
ነጭ — ትርምስ — ሰው በሰው ላይ ተደራርቦ — ስጋ
እንዳየ ጉንዳን ።

እንድ ወንጀለኛ በአደባባይ እንዲሰቀል የሚደረገው ለሌላው መቀጣጫ እንዲሆን ታስቦ ቢሆንም፤ በሰንበተ ጉዳ ገበያ በተሰበሰበው ህዝብ ፊት ላይ የሚነበብ ነገር ቢኖር ፤ ደንቅ ትርኢት ተመልክቶ ለመደሰት የመጣ ህዝብ ስሜት አይነት ነው ።

በአደባባይ በገመድ ጫፍ ተንጠልጥሎ ላንድ ሴኮንድም ብትሆን ለመኖር በከንቱ የሚፈራገጥ ሰው ከማየት የበለጠ ብርቅ የህይወት ድራማ ምናለ? ደስታ የሚገኘው አስቂኝ ትርኢት በማየት ብቻ ሳይሆን ፤ የሚያሳዝነውንና ህሊና የሚሰቀጥጠውንም ጭምር በማየት ስለሆነ ፤ ወንጀለኛ በአደባባይ ተሰቅሎ እንዲሞት በተደረገ ቁጥር ተመልካቹ ህዝብ ድራማው እንዲያስተላልፍ ከታሰበው መልእክት ይልቅ ከትርኢቱ ውበት ላይ ያተኩራል ። ይህም በመሆኑ ፤ በአደባባይ እንዲሰቀሉ የሚደረጉት ወንጀለኞች ሲፈሩ ሀዘንን ፤ የቆራጥነት ስሜት ሲያሳዩ የሞራል ድጋፍን ከህዝቡ ያገኛሉ — መድረክ ላይ እንደሚታዩ መሪ ተዋንያን ። ከዚያ ከዚያች ደቂቃ ወይም ሴኮንድ በሁዋላ ተመል

ካቼ ህዝብ አዩ ምን የሞተ ነው! ሽንቱን ለቀቀውኮ — አስታወከው — ከፍርሀቱ ብዛት..... እያሉ በመታዘብ ፤ ወይም ወንድ ነው — ጀግና — ልበሙሉ — ገመዱን ራሱ ካንገቱ አጥልቋት ተወረወረኮ እያሉ በማድነቅ ፤ ወይም ሲመጣ በፋከራው ብቻ አንድ ሰራዊት ይፈታ ነበር — ግን ምን ይሆናል — በመጨረሻ እንዲያ ተልፈ ስፍሶ — ሬሳውኮ ነው የተሰቀለው..... እያሉ በማዘን ፤ የወንጀለኛውን ባህርይ ፤ ማንነቱንና የፈፀመውን ወንጀል በመመርመር በተመለከቱት ተደስተው ከመመለስ ሌላ ፤ ነግ በኔ የሚል ትምህርት ቀስመው የተመለሱበት ጊዜ ይኖር ይሆን? — ከክርስቶስ ስቅለት ጀምሮ? ተጀምሮ ከፍፃሜ ሳይደርስ ከቆመው ትምህርት ቤት ራት ለፊት በሰንበተ ጉዳ ገበያ የተሰበሰበውም ህዝብ ፤ የሀዲስ ሳህሌ ባህርይ ከየትኛው ወገን ይሆን? በፍርሀት ይልፈሰፈስ ይሆን? ይፎክር ይሆን? የርግማን ናዳ ያወርድ ይሆን? ቆራጥ ይሆን — ገመዱን ካንገቱ በገዛ እጁ የሚያጠልቅ? ወይስ ፀሎተኛ — የአለምን አራቱን ማእዘናት እየዞረ የሚሳ ለም? እያለ ነበር የዛቺን ደቂቃ ድራማ በናፍቆት የሚጠ ባበቀው — ትእግስቱ አልቆ ።

ሀዲስ የፊጥኝ እንደታሰረ በፖሊሶች ታጅቦ መጥቶ ከመሰቀያው ስር ከቆመው በርሜል ላይ በፖሊሶቹ አማ ካይነት እንደወጣ ወደአንዱ ፖሊስ ዞሮ እጄ እንደታሰረ አትሰቀሉኝ ፤ የመጨረሻ ልመናዬ ይሄው ነው ይለዋል ። ፖሊሶቹ ሕርስ በርሳቸው ክርክር እንደጀመሩ አይኖቹን ወደ ህዝቡ አዞረ — ለድራማ የተዘጋጀ ህዝብ — እልልታው ካንድ በኩል ይቀልጣል ። ከመሰቀያው ቦታ ትንሽ ራቅ ብላ አይናለም በነጭ ረጅም ቀሚስ አጊጣ ፤ ረጅም ጠጉ

ሮቿን ለቃ ፤ እጆቿን ወደሰማይ ዘርግታ ፤ እንባ የሚያን ዠረዥሩትን አይኖቿን ከሰማይ ላይ ተክላ ቆማለች — እንደሀውልት ቁም የቀረውን ትምህርት ቤት ወደሀዋላ ዙሮ ላንዳፍታ ትክ ብሎ ተመለከተው ። አይናለምና ትምህርት ቤቱ ሲዋሀዱ በአሳቡ ታየው ። እርሷ ወዳለችበት ተመልሶ ሲዞር ከቦታው አጣት ።

እጁ ተፈታ ።

ህዝቡ በአንድ ድምፅ እንደገባ ወንዝ ችግሩ እያስ ተጋባ ፤ እንደእጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ! እንደእጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ..... እያለ ሲጮህበት አሳቡ ሺህ ዘመናት ወደሀዋላ ተጉዞ ክርስቶስ ከተሰቀለበት እለት — እለተ አርብ — ላይ አረፈ ።

ስቀለው! ስቀለው!.....

ጲላጦስም እጁን ታጠበ ።

ሀዲስም እጆቹን እንደባእድ ቆጠራቸው ። ሀይወቱን ለማዳን እንዳይከላከልባቸው ቃል ገብቷልና! እጆቹም እንደጲላጦስ ከደሙ ጉፁህ ነን በማለት ሲደነዝዙ ተሰማው ። እጁን ወደፈታለት ፖሊስ ዞሮ ከዚያ ጥቁር አፈር — ጥቁር ድንግል አፈር ቆንጥረህ አቅምሰኝ ብሎ ለመነ ።

መሬት ነህና ወደመሬትም ትመለሳለህ እንዲሉ?

አይደለም

ታዲያ ጥቁር አፈር ለምን?

የኔ ስጋ ወደሙ ጥቁር አፈር ነው ። ባክህ ቆንጥረህ አቅምሰኝ ። ስጋ ወደሙ ።

ጥቁሩን አፈር ቆንጥሮ ያቀምስዋል ፖሊሱ ስህዲስም ጥቁሩን አፈር አጣጥሞ ይውጣል ። አይናለምን በአይኖቹ ይፈልጋታል ። የለችም ። አዲሱን ትምህርት ቤት ለመጨረሻ ጊዜ ላንዳፍታ ይመለከትና ወደገመዷ ቀና ይላል—

ከጥቁር አፈር ወደጥቁር አፈር ። የህይወት ኡደት—
ይህ ሞት አይባልም ። ለኔ ። እንደገና ሳብብ ይታየኛል ።
ይህ ጥቁር አፈር — ይህ ስጋ ወደሙ — ይህ ቤዛ ። አንድ
ነበርን ። አንድ እንሆናለን — እንደገና ። እትብቱ ወደተ
ቀበረበት ጥቁር አፈር ትንሽ ጉዞ — ያለስንቅ ። እት
ብቱን ፍለጋ ።

ስቀለው! ስቀለው!.....

እንደ እጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ! እንደ እጅህ ስራ ዋጋህን ትቀበላለህ..... ትቀበላለህ.....

ገመዲ ካንገቲ እንድትጠልቅ ተደርጋ የቆመበት በር ሚል ከእግሩ ስር ተገፍቶ እንደወደቀ ፤ ደንዝዘው የነበሩት እጆቹ አላስቸል ብሏቸው ከገመዲ ጋር መታገል ሲጀምሩ..... ሀዲስ ባንኖ ከእንቅልፉ ይነቃል ። እጆቹ ከጉሮሮው ላይ ተጠምጥመው ነበር ።

በእንቅልፍ ልቡ እየተፈራገጠ ሲያጓራ የሰሙት ካጠ
ገቡ የተጉት አንዳንድ እስረኞች ይነቃሉ። «ምንነው?
ደህና?» ይለዋል አንዱ በጉረና ድምፅ።

«መጥፎ ህልም አይቹ ነው ፤ ደህና ነኝ» ብሎ ይመልስሏል ፤ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠና እጆቹን በጭለማው ለማየት እየሞከረ ።

«የመጥፎ ህልም ትርጉሙ ጥሩ ነው ይላሉ» ብሎት ከአባራው ውስጥ እንደ እቃ ጥቅልል ብሎ ይተኛል የተ

ራብው አንጀቱ እያጉረመረመ ። ሀዲስ ለመተኛት ይሞክራል ። ግን አይሆንለትም ። ሀልሙ ይዘገንነዋል ።

መሬትን ከሰማይ የሚደባልቅ ዝናብ ይወርዳል — አልፎ አልፎ መብረቅ እየቀላቀለ — ሰማይ በቁጣ እያተረመረመ ። የታሰሩባት ደሳሳዋ ጉጆ ዝናብ ታንጣጥባለች ። የአፈሩ ሽታ ከእስረኞቹ ጠረን ጋር እየተቀላቀለ ክፍሏን ማወድ ይጀምራል.....እና ያስታውሳል ። መቆም አቅቷት ከጉንና ከጉኗ በምስሶ ተደግፋ ቀኗን እንዲያራዝምላት በማጉንበስ ፀሎት የምታደርግ — የሳር ጉጆ — የሚተኙበትን አልጋ ፤ ያገኙትን የሚያበስሉበትን ምድጃ ፤ ያላቸውን ንብረት በሙሉ የሚያገኙባትን ጓዳ ሁሉንም በአንድነት እንደለማኝ ስልቻ አምቃ የያዘች ፤ ከእናቱ ጋር ገብቶ ሲተኛባት የምትሞቀው የህፃንነት ዘመን ትንሽ አለም ። ዝናብ በሚያንጣጥብበት ትይዩ እናቱ የሚደቅኑት ሳፋ ከነጠብጣቦቹ ጋራ እየተነጋገረ የሚሰጠው ድምፅ ከጆሮዎቹ መጥቶ ያስተጋባል ። እና ፤ ሀዘን በተመላበት ልብ የእናቱ ሻካራ እጆች እየደባበሱት ይሰጡት የነበሩትን የሀይወት ዋስትና ያስታውሰዋል ።

ሀዲስ አባቱን በዝና እንጂ ፤ በመክል አያውቃቸውም ። አባቱ የሞቱት ገና ጡት በሚጠባበት ወቅት ነበር ። አባቱ ሲሞቱ የተውለት ቅርስ ከጉጆዋ ግድግዳ ላይ እንደጌጥ ተንጠልጥሎ የሚኖር ፤ ከጊዜ ብዛት ማህደሩ በጥቀርሻ የጠቆረ አንድ ትልቅ ዳዊት ብቻ ነበር ። ሀዲስ ግን መንደር እየሄደ አማርኛ በሚማርበት ዘመን ሁሉ ተጠቅሞበት አያውቅም ። መምራ ሳህሌ በህይወት በነበሩበት ዘመን ዳዊታቸውን ከጉያቸው ፤ መስቀላቸውን

ከእጃቸው አይለዩም ነበር ይባላል ። በኑዛዜአቸው መሰረት መስቀሉን ከደረታቸው ላይ እንደያዙ ከልደታ ማርያም ጓሮ ተቀበሩ ። አባቱ ከሞቱ ወዲህ እናቱ ሌላ ተስፋ ስላልነበራቸው ፤ ሀዲስ ትምህርት ቤት ውሎ በተመለሰ ቁጥር «ልጄ — እጅህ እንዳይዝግ ብትሰራበትሰ — የድሀ እንጀራ እጁና ትከሻው ናቸው» ይሉታል ። ጭራሮና ቅጠል ለቀማ ወደጓሮ ይዞራል ። እንጀራ ይሁን ጥሬ ፤ ያገኘውን ከእናቱ ጋራ ተካፍሎ ሲያበቃ ፤ እናቱ ፤ ልትወድም የደረሰችውን እሳት እየቆሰቆሱ ፤ «ሰርቶ የሚያበላህ ፤ ቆርሶ የሚያጉርስህ ፤ ከጠላት ተከላክሎ የሚያስጥልህ እጅ ለሰጠህ አምላክ ምስጋና አድርስህ ተኛ» ይሉታል እሳቷ እስክትወድም ድረስ ሲነጋ ምኑን ከምን አድርገው ቀኑን እንደሚያሳልፉት እያሰቡ ። ከቀን ወደቀን መራመድ — ይሄው ነበር ትልቁ አሳባቸው — አንዳንዴ መሸቶ መንጋቱን እየጠሉ — ግን ለአንዱ ልጃቸው የነበራቸው ፍቅር ብርታት እየሰጣቸው ሲኖሩ ሀዲስ የአስራ ሁለተኛ ክፍል ትምህርቱን በማእረግ አልፎ ፤ አንድ ወር ስራ ፍለጋ ሲንከራተት ከቆየ በሁዋላ ፤ መጠነኛ ስራ ማግኘቱን ሲነግራቸው ልቡ እየፈነደቀ ፤ በወር መጨረሻ ላይ ደመወዙን ሲያገኝ ለእናቱ የሚያደርገውን እያሰበ ከቤት ሲደርስ ከመጠን በላይ ደክመው ያገኛቸዋል ። የተነጋገሩትን አንድባንድ ያስታውሳል ፡—

«ምን ነው እማዬ?»

«ደክምኩ ልጄ!»

«ስራ አገኘሁኩ»

«እጅ እጅህን ስጠብቅ ኖርኩ ። እጆቻህ ጡቶቼን ይዘው መጥባት ከጀመርክ ጊዜ አንስቶ የምሽት ቀን አለ

ኛታዎቼ እላቸው ነበር ። ደክምኩ ልጄ ። በቃኝ መስለኝ.....»

«እማዬ — ደርሼልሻለሁኩ»

«እኔ ግን አልደረስኩብህም»

«እማዬ!»

«የነካሽው ነገር ሁሉ ይለምልም ። እጅህ ርጥብ ይሁን ። የእግዚር ትንሽ እጅ ይሁን ። በጅህ ክፉ አትሰራ ። ለራስህ ብቻ አትቆረሰበት ። ለሌላም በረከት አድርገው ።» የመጨረሻ ቃላቸው ነበር ።

ሀዲስ በከባድ ሀዘን ተውጦ ፤ ራሱንና ፈጣሪውን እያማረረ ፤ እናቱ ሲጠባበቁቸው የኖሩትን እጆቹን እየረገመ ፤ ሁለት ወር ያህል ከአዲሱ ስራው ላይ ከቆየ በሁዋላ ፤ ባጠራቀመው ገንዘብ የእናቱን ቤት በማሳደስ በአስራ አምስት ብር አከራይቶ ፤ በተረፈው ገንዘብ አዲስ ልብሶችና ማማ ገዝቶ ትምህርቱን ለመቀጠል ከቀዳማዊ ሀይለስላሴ ዩኒቨርሲቲ ገባ ። እናቱን ያልረዱትን እጆቹን ለአገሩ — ለኢትዮጵያ እናቱ — ለማዋል የቆረጠው ያኔ ነበር ። የሚሰራ እጅ ለኢትዮጵያ ስረየት መሆኑን አዘወትሮ ስለሚናገር የትምህርት ቤት ጓደኞቹ የእጅ ፈላስፋ እያሉ እንደቀልድ አድርገው ይላለቁበት ነበር ።

እግዚር ሁለት እጆች የሰጠን እንድንሰራባቸው ነው ። አእምሮ ያሰበውን ፤ ያንን ስራ ላይ እጅ ማዋል አለበት ። በእጅ አማካይነት በስራ ያልተገለጠ አሳብ የማይታይ ፤ የጋን መብራት ሆኖ ይቀራል ። ርግጥ አለም በአሳብ ባህር የሚዋጉ መለኮት የሚታያቸው ሰዎች ያስፈልጓታል ። አለ እነርሱ ወደፊት ልትራመድ አትችልም ። ይሁን እንጂ ፤ የአክሱም ሀውልቶችና የላሊበላ አብያተ

ክርስቲያናት የታነፁት በህልም ብቻ አይደለም ። በእጅ ነው ። የፖለቲካ ፍልስፍናን በመለፈፍ ብቻ ኢትዮጵያን እናሻሽላለን ማለት ዘበት ነው ። የመንፈስ ደካማነት ምልክት ሊሆን ይችላል ። ምላሱን ከማወናጨፍ ይልቅ እጅን ለትንሽ ስራ መዘርጋት የበለጠ ወኔን ፤ ቆራጥነትንና መስዋእትነትን ይጠይቃል..... እያለ ከጓደኞቹ ጋር ከመከራከር ቦዝኖ አያውቅም ።

እጅ እጅ አልክ ይሉታል ተናግሮ በጨረሰ ቁጥር ። አዲስ ሀይማኖት ነውኩ.....የኢትዮጵያ ስረየት ይለው የለም እንዴ! እጅ ቤዛ ሲሆን በክርስቶስ ምትክ ። አዲስ ሀይማኖት ነው — ጋሪውን ከፈረሱ የሚያስቀድም ሀይማኖት — እጅን የሚያንቀሳቅሰው አእምሮ እንዳልሆነ ሁሉ..... ይሉታል ፤ እየተሳሳቁበት ።

የለምኮ! አእምሮን የሚመራው እጅ ነው ማለቱ አይደለም ። እጅ ለስራ እንዲቃጣ የማያደርግ አእምሮ ህሊና — ቢስ ነው ለማለት ነው..... ብሎ ክርክር ሲጀምር ጥለውት ይሄዳሉ ። አያዳምጡትም ። እርሱም ቢሆን ከመናገር ሌላ እጁን በስራ ፈትኖ አለማወቁን እየተገነዘበው በመሄዱ ከጊዜ በሁዋላ የህሊና ግጭት አድርበት ያስጨንቀው ነበር ።

ሀዲስ — በእጅ ማምለክህን ተውከው እንዴ? — ብዙዎቹ የሚያቀርቡለት ጥያቄ ነበር ።

በስራ የማይገልጡትን መናገር ምላሱን ማባለግ ነው ። የባለገች ምላስ ህሊና ላይ ታምሳሌች ። እምነትና ድርጊት ከተለያዩ ምስራው በምስጥ እንደተበላ ቤት መዛግ ከዚያም መፍረስ ይመጣል — ወና ቤት መሆን ። ግን..... አዎን.....ሰውን ሰው የሚያሰኘው በአሳብ ፀንቶ እምነ

ትን ከድርጊት ጋር ማስተባበር መሆኑን ስንቶቻችን እናውቃለን? እምነቱ ከድርጊቱ የተለየ ሰው ወኔ የለውም — ውሸት — ስብቀት ሀሜት — ተደልሎ — መደለል የግል ምልክቱ ናቸው ። አድር ባይ ፤ ጨዋ መሳይ በሸንጎ ይሆናል ። ሆኖም ነው ። ምቹትን ያመልካል ። ምቹቱን ለመጠበቅ ሲል መሳሪያ ይሆናል ። ከኢትዮጵያ ጥቅሙን ያስቀድማል ። ግን በአፉ ፤ ህሊናው ላይ ባመፀች ምላሱ ፤ በደል ፤ ጥቃት ፤ ፍትህ እያለ መጭሁ አይቀርም ። እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች እየበዙ በሄዱ ቁጥር ፍትህ ትላላ ለች ። መተማመን ጠፍቶ ጥርጣሬ ያይላል ፤ ሀብረት ጠፍቶ በየአግጣጫው ማፈንገጥ ይነግሳል ። እምነት ትጠፋለች ። እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች ለማንኛውም ጥቃት ምንኛ ምቹ ይሆኑ! እንዲህ አይነቶቹ ሰዎች እኛው ነን — እኔ — አንተ ። ስለዚህ ፤ የሌባ ጣታችንን ወደ ሌላ ከመጠቆም ፤ ወደኛው መልሱን ፤ ራሳችንን በአይነ ህሊናችን እንመልከት ። መሻሻል ያስፈልገናል ግን መሻሻል ሲባል የሚጀመረው በያንዳንዱ አእምሮ ውስጥ መሆን አለበት — አለዚያ መሻሻል በተለይ በባእድ አሳብ ላይ የተመሰረተ መሻሻል ትርጉም አይኖረውም ። ድራቶ ይሆናል ። እውነተኛ መሻሻል ከያንዳንዱ አእምሮ ውስጥ መመንጨት አለበት —

—ዝምታ ።

የጓደኞቹ ዝምታ ራሱን መልሶ እንዲጠራጠር ያደርገው ነበር ። ራሱን በተጠራጠረ ቁጥር የእናቱ ድምፅ ከጀሮው ውስጥ መጥቶ ያስተጋባል ።

ወደሱጴ ቦሮ መጭቶ የአዲሱን ትምህርት ቤት ስራ ከጀመረ ወዲህ እጆቹ ከስራ ላይ ውለው ፤ አሳቡና ድርጊቱ

ተገናኝተው በማየቱ እምነቱ እየጠነከረ ሀይወቱ አዲስ ትርጉም እያገኘች ፤ ከትምህርቱ ቤት ህንፃ ጋር እያደጉ ፤ ቁመትና ወርድ እየጨመሩ ይሄዱ ነበር ። ከትምህርት ቤቱ የተለየ ሀይወት እንዳልነበረው አድርጎ ነበር ህልውናውን የሚመለከተው ። በአሳቡ አይናለምም ብትሆን ከትምህርት ቤቱ የተለየ ግላዊ ህልውና የላትም ። አሁን ግን.....አዎን.....እጆቹ ታስረዋል ። የትምህርት ቤቱ ስራ ቆሟል ። የአይናለም ፍቅር በጅምር ቀርቷል ። ሀይወቱም አብራ የቆመች መስላ ነበር የምትታየው ። የወፎቹ ዝማሬ ንጋትን ቢያበስርም ፤ የቀኑን መጥቶ መሄድ ከማየት ሌላ የሚጠብቀው ነገር ስላልነበረ ከያንዳንዱ ቀን ጋር አብሮ የሚወለደው የህልውና ተስፋ መጥቶ መንፈሱ እንዲነቃቃ አላደረገውም ። ካለፉት አስር ቀኖች የተለየ ቀን መስሎ አልታየውም ። እንዳለፉት አስር ቀኖች ሁሉ ምንም ተስፋ ያልተመረከዘ ፤ ያለትርጉም እንደ መጣኛ ተዘርግቶ የሚገባት ረጅም ቀን መስሎት ነበር ። እንቅልፍ ሳይኳልባቸው ያደሩትን አይኖቹን ጨፍኖ ፤ የሳር ፍራጅ ላይ በመገላበጥ ፤ ሌሊት ከእንቅልፉ አባንኖ የቀሰቀሰው ቅዠት ወደእውነት ተለውጦ ምንነው ከዚህ ገድሎ ከማይገድል ፤ ሽሮ ከማይሽር የቁም ፤ የቀስታ ሞት በገላገለኝ እያለ በልቡ በመመኘት ፤ በየቀዳዳው እያሰረገች ለምትገባው የጧት ጨረር ጀርባውን ሰጠ ። ወደሱጴ ቦሮ የመጣበትን ቀን ለመርገም ጊዜ አላገኘም ። ወዲያውኑ ተረኛ ፖሊስ መጥቶ ለእዳሪ እንዲወጡ አዘዛቸው ። ሌላ እድል እንደማያገኙ ያውቃሉና ሁሉም ተነሱ ። ሀዲስም ያለውዴታው ተነሳ ። እዳሪ ወጥተው ሲመለሱ ሀዲስ ወደቢሮ ተጠራ ። እንደሌላው ጊዜ ሁሉ ለተለመደው መስቀለኛ ጥያቄ መስሎት ተበሳጩ ።

ከቢሮ ሲገባ ሽታዬን በማየቱ ልቡ ደነገጠ ። ቶሎ ብላ ፈቷን አዞረችበት ። እርሱን ለማነጋገር ፈቃደኛ አለመሆኗን በሁኔታዋ ስለገለጠችለት ሊያነጋግራት አልሞከረም ። አንገቱን ደፍቶ ዝም ብሎ ቆመ — ምን እግር እንደጣላት በልቡ እያሰላሰለ ። የጣቢያው አዛዥ «ይህን ሰው ታውቂዋለሽ?» ብሎ በጠየቃት ጊዜ ነበር አንገቱን ቀና ያደረገውና አይኖቻቸው የተጋጩት ።

«አዎን — አውቀዋለሁ — ሀዲስ ሳህሌ ይባላል» — ባገር ልብስ አሸብርቃለች ። ጆሮዎቿ ላይ የሚታዩት የወርቅ ጉትቻዎች ፤ የእጆቿ አምባሮች ፤ ከአጎጠጎጤ ጡቶቿ መሀል የተጋደመው ትልቅ የወርቅ መስቀል በመስኮት የገባችውን ጨረር እየተቀበሉ መልሰው በማንፀባረቅ ይንቦገቦጋሉ ። ውበት የጨመረች መስላ ታየችው ። በአይኖቿ ውስጥ የተመለከተውን ጥላቻ ግን አልወደደም ።

«ምንሽ ነው?»

«ምኔም አይደለም።»

«አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰው የገደለው ማን ነው?»

«እርሱ ነው ። ከመጠጥ ቤት አምሽተው ሲመጡ ከትምህርት ቤቱ አጥር ስር ጠብቋቸው በሽጉጥ ተኩሶ ሲገድላቸው በአይኔ አይቻለሁ ። እርሱ ግን አላየኝም.....»

«አንቺ በዚያን ሰዓት ምን ታደርጊ ነበር?»

«ከአባ ጫፊ ዘንድ ወዳጄ ላይ ቆይቼ ወደቤቴ ስሄድ ነበር.....»

ሀዲስ በድንገት በላቅ ፈነዳ ። ሳቁን ለማቆም አልቻለም ። ከሳቁ ብዛት የተነሳ እንባ ይወርደው ነበር ።

«ያለበትን የነገሩት ሰው የኮረኮሩትን ያህል ይሰቃል ይላሉ አበው ሲተርቱ ። እንዳጋጣሚ ሆኖ በያመቱ በክረምት ወራት ከአዲስ አበባ መጥተው እዚህ የሚያስችሉት የከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች ሰሞኑን ሰራቸውን ጀምረዋል ። እነርሱ የበለጠ ያስቁህ ይሆናል!» አለው የጣቢያው አዛዥ ድምፁን ከሀዲስ ሳቅ በላይ ከፍ አድርጎ ።

ሀዲስ ሳቅን አቋርጦ ፤ «የኔ ሞት ደስታ የሚሰጣት ከሆነ ምንኛ ደግ ነው!» አለ በታፈነ ድምፅ ። አልጠላትም ። ይሁዳ መስላ አልታየችውም ። ይልቅ ፤ በእርሱ ላይ ያደረገት ቂም ምን ያህል እንደሆነ በመረዳቱ አዘነ ። ባልሰሩት ሀጢአት መሞት ... ስቀለው ... የእጅህን ዋጋ ታገኛለህ ... ህልሙን አስታወስ ። ክርስቶስ በመስቀል ላይ ተችንክሮ ታየው

የፊታውራሪ አሸከሮች ትንሹም ትልቁም ባልቴቶች እንኳ ሳይቀሩ በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ከአይናለም ጋር በመስለፍ በሰራ ተጠምዶ ዋል ። ንፍሮው ከዚያው ይቀቀላል ፤ ጠላው ከየመንደሩ በገንቦ ፤ በማንቆርቆሪያ ይመጣል ። በገዛ ፈቃዱ የሰራው ተሳታፊ የሚሆነው ህዝብ ከቀን ወደቀን እየጨመረ ይሄድ ነበር ። አይናለም ጠባብ ሱሪ አጥልቃ ፤ ከፊትለፊት የቀሚሷን ማፍ ወደላይ በመቀለስ ከመቀነቷ ጋር አያይዛ እንደወንድ መሰላል ወጥታ በመውረድ ስትሰራ የተመለ

ከታት ሁሉ ሴቷ እንደወንድ ስትሰራ ቆሜ ማየት ለኔ ሞት አይደለም እንዴ? እያለ ነጠላውን ጥሎ ከሰራ መሀል ዘልሎ የሚገባው ሰው ቁጥር በየጊዜው እየጨመረ ይሄዳል ። ከቅርብም ሆነ ከሩቅ የሚመጡት ሰዎች በመጀመሪያ አይናለም ስትሰራ ለማየት ነበር ። ዝናዋ በመላ ሱጴ ቦሮ ተናኘ ።

ባሏ ቢታሰር እርሱ የጀመረውን ከፍፃሜ ለማድረስ ሴቷ ልጅ እንደወንድ ታጥቃ ተነሳች እያሉ የሚያደንቋት ቢኖሩም ፤ ሌሎቹ ደግሞ ፤ ሁለት ባሎች አግብታ በመግፋቷ እንደእብደት አድርጓት ነው በማለት ያወሩ ነበር ። ከዚያም አልፈው አባ ጨፌ በፊታውራሪ ተካቤት ላይ ያለው ጥላቻና እርግማን ነው የባላባቱን ልጅ ለድንጋይ ሸክም የዳረጋት በማለት ፊታውራሪ ተካ ከአባ ጨፌ ቤት ወዳጁ እያደሩ ምህረት ይወርድላቸው ዘንድ እንዲማለዱ የሚመኙም ነበሩ ። ነገር ግን ፤ እርሷ ስትሰራ ለማየት ቢመጣም የሰራው ተካፋይ በመሆን እጁን የማይዘረጋ ሰው የለም ።

አይናለም በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ታጥቃ ከተነሳች ቀን ጀምሮ ፤ የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የሰነበተው ቶሎሳም እረፍት ላይ እንደከረመ ሰው በአዲስ ጉልበት ተነስቶ ሲሰራ ላየው ሰው ያስገርም ነበር ። ደከመኝን አያውቅም ። ለእህል እንኳ ጊዜ የለውም ። ከሀዲስና ከአይናለም ጉጉት ይልቅ የእርሱ የበረታ መስሎ ነበር የሚታየው ። የአልጋ ቁራኛ ሆኖ የከረመ ሰው በድንገት ተነስቶ ያሳማቋረጥ ሲሰራ እየተመለከቱ ይገረሙ ነበር ። ከሰራ የበለጠ መድሀኒት የለም እስከ ማለት ደርሰው ነበር ። ሆኖም በሚሰራበት ወቅት

አንዳንድ ጊዜ ፍዝዝ ብሎ ይቆይና እንደመባነን ሲያደርገው የተመለከቱት ጓደኞቹ ጨርሶ እንዳልተፈወሰ ያውቁ ነበር ። አባ ጨፌ ቤት ወስደውት እንዲለማመን ለማድረግ ከጓደኞቹ መካከል የተዘጋጁም ነበሩ ። ቶሎሳ ከልጅነቱ ዘመን ጀምሮ የህብረተሰቡን ሀራም ሲዳፈር የቆየ እንደመሆኑ ፤ ከነገ ዛሬ ይቀማል በማለት የሚጠባበቁት ሰዎች ቁጥር ብዙ ነበር ።

የአባ ጨፌ ቤቶች ባሉበት አግጣጫዎች ከመንገድ ዳር የሚቆሉት ድንጋዮች ላይ አላፊ አግዳሚው የሚጥለውን «ገልቻ» ቶሎሳ እየጠበቀ ያላንዳች ፍርሀት ይወስድ ነበር ። እንዲህ አይነቱን ሀራም መንካቱን የሰሙ ወላጆች ልጆቻቸው ከእርሱ ጋር እንዳይውሉ በጥብቅ ይከላከሉ ስለነበረ ቶሎሳ በልጅነቱ ብዙ ጓደኞች አልነበሩትም ። ሆኖም ዝናውን የሰሙ ልጆች ሁሉ ወላጆቻቸውን በመፍራት ባይጠጉትም ፤ ድፍረቱን በመገንዘብ በልባቸው ያደንቁት ነበር ። እረኞች በየሚዳው ያወድሱታል ፤ ልጃገረዶች እንጨት ሰበራ ሲሄዱ ስሙን እየጠሩ ይዘፍናሉ ። ልጃገረዶች ወሀ ለመቅዳት ወይም እንጨት ሰበራ ሄደው ጎረምሳ ሊደፍራቸው የመጣ እንደሆነ «ቶሎሳን እንጠራብህለን» ቢሉት ዝንጀሮ የማትወጣውን አቀበት ጥሶ ይጠፋ ነበር ይባላል ። ፊታውራሪ ተካና አባ ጨፌ ሆድና ጀርባ ሆነው የቀሩት በቶሎሳ ምክንያት ነው እየተባለ ቢወራም ፤ በሁለቱ መካከል የነበረው ጥላቻ የቆየ ነበር ። ፊታውራሪ ቃልቻ አይወዱም ፤ በቃልቻ አያምኑም ። የአልቄ ማርያምን ቤተክርስቲያን ለማሳነፅ የተነሳሱበትም ዋናው ምክንያት ህዝቡ በቃልቻ ላይ ያለውን እምነት ለማስወገድ ነበር ። ግን እንዳሰቡት ሳይሆንላቸው ቀረ ።

አይናለም በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ለማድረስ ቆርጣ የተነሳቸው ፤ እንደልማዲ በማለዳ ተነስታ ወደትምህርት ቤቱ በመሄድ ግድግዳውን ይዛ ስታለቅስ ቆይታ ወደ ቤት ለመመለስ በምትጣደፍበት ወቅት «እኔ ከፍፃሜ ለምን አላደርሰውም?» የሚል አሳብ በድንገት ካደረባት በሁዋላ ነበር ። ወደ ቤት ማምራቷን ትታ ወደትምህርት ቤቱ ተመለሰች ። ለጊዜው የምታደርገው ነገር ቢጠፋትም ለብዙ ጊዜ ስታስብ ቆየችና የተበታተነውን እቃ ሰብስባ ማከማቸት ጀመረች ። የአእምሮዋን ጤንነት የተጠራጠሩት አንዳንድ ሰዎች ወደ ፊታውራሪ ቤት ሲሮጡ ፤ ሌሎቹ ደግሞ በማዘን ዝናቡን እየተዳፈሩ ይረዷት ጀምረው ነበር ። ዝናቡ እንዳባራ ፊታውራሪ ሲገሰግሱ ደርሰው ፤ በዝናብ የራሰውን ሰውነቷን እየተመለከቱ «ምን ታደርጊያለሽ?» ብለው መላቅጡን ባጣ ድምፅ ይጠይቋታል ።

ፊቷን ኮስተር አድርጋ «ይህን በጅምር የቀረውን ትምህርት ቤት ከፍፃሜ ማድረስ አለብኝ ። ባሌ ከዚህ የበለጠ ደስ የሚያሰኘው ነገር ያለ አይመስለኝም.....» ትላቸዋለች ፤ ከቅንድቦቿ ላይ ዝናቡን እየጠረገች ።

ፊታውራሪ በልባቸው የተሰረፀውን ሀዘን ይሁን ደስታ ለጊዜው ለይተው ባያውቁም አይኖቻቸው እንባያቀርራሉ—

«ታዲያስ ጎበዝ ጊዜ በከንቱ ለምን እናጠፋለን» ብለው ከበቅሎአቸው እንደወረዱ ሁሉም የምንተ እፍረቱን ነጠላውን እየጣለ ከስራው ጋር መያያዝ ይጀምራል ። ቶሎሳም ይህን እንደሰማ ነበር ከተኛበት ተነስቶ የመጣው ።

ፊታውራሪ ተካ የጊዜን ትርጉም ረስተው አይኖቻቸውን ከአድማስ ላይ በማሳረፍ ፤ ያላለፉትን ዘመን ፤ የትናንቱን ዘመን ክብራቸውንና የባላባትነት ስልጣናቸውን እያሰቡ ፤ ምንም የተስፋ ጭላንጭል የማይታይበትን የነገውን ቀን እየጠሉ ፤ በእርሳቸውና በልጃቸው ላይ የደረሰውን ውርደት እያሰላሰሉ በትካዜ ተውጠው ፤ ህይወት ከውስጣቸው ተጨምቃ የደረቀች ይመስል ፤ ቁጭብለው ያልተከዙትን ያህል ፤ ከህዝቡ መሀል እየተንጉራደዱ ፤ የደከመውን ሲያበረታቱና አይዘህ ሲሉ ላያቸው ሰው እንደገና የወጣትነት ጉልበትና መንፈስ የተዘራባቸው ነበር የሚመስሉት ።

«ጉበዝ ጊዜን አታባክኑ — አንድ ጀምበር ላንድ ስራ መሆን አለባት —» ስለሚሉ ስራ ፊትቶ የሚታይ ሰው አልነበረም ። ለሁለት ወር ክረምት ወደየቤታቸው የሄዱትም ተማሪዎች ተመልሰው ፤ በመላላክ ፤ እቃ በማቀበል ፤ በእድሜ ላቅ ያሉትም የታዘዙትን በመስራት ሲያገለግሉ ይውሉ ነበር ። ስራው በመጣደፉ ትምህርት ቤቱ ከፍፃሜ የመድረስ መልክ እየያዘ በሄደ ቁጥር ፤ ከሁሉም ፊት ላይ እንደጧት ጮራ የሚሞቅ ፈገግታ ሲፈነጥቅ ይታይ ነበር ። ወደቀኑ መጨረሻ ላይ ፤ ፀሀይዋ የጋለ አሎሎ መስላ ለጥቂት ጊዜ ከአድማሱ ላይ ተንሳፍፋ ስትጠልቅ ሁሉም ከትምህርት ቤቱ ፊት ለፊት ካለው ድንጋይ ዙሪያ ተቀምጠው ትኩስ ቡና እየጠጡ ቀን ያከናወኑትን ስራ በፍቅር አይን በሚመለከቱበት ወቅት ፤ ፊታውራሪ ተካም ጨለማ እየጋረደው የሚሄደውን የትምህርት ቤቱን ህንፃ ትኩር ብለው እየተመለከቱ

ከቱ ፤ የትምህርት ማስፋፋትን ስራ ቀደም ባለው ዘመን ጀምሮ ብሆን ኖሮ ፤ ስንቱን ሰው ሊቃልቻ ከመስገድ ለማዳን በቻልኩ ነበር እያሉ በልባቸው ያሰላሰላሉ ። የእልቁ ማርያምን ቤተክርስቲያን ቀደም ብለው በማሳነፃቸው የቆማቸው እንዳይመስልባቸው ራሳቸውን በራሳቸው መልሰው በመገሰፅ የሰይጣን ጆሮ አይስማው — በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ብለው ያማትቡና ወደአይናለም መለስ ብለው «ልጄ ከእንግዲህ ወደ ቤታችን አንሄድም ? ከፀሀይዋ ጋር ውለናል ። የእለት ተግባራችንን ፈፅመናል» ይሏታል ። ትምህርት ቤቱን ትኩር ብላ በመመልከት በህሊናዋ ትሰናበተውና ሁሉም ተነስተው ይሄዳሉ ። እስኪነጋ ድረስ ስራው ይናፍቃታል ። በአሳቧ የምትገነባው አዲሱን ትምህርት ቤት ብቻ ሳይሆን ሀዲስንም ጭምር ነበር ። ነጋ አልነጋ እያለች ስታስብ ስለምታድር ገና ወፎች ሳይንጫጩ ትነሳለች ። ቶሎሳ ግን ቀድሟት ስለሚነሳ ተያይዘው ይሄዳሉ ። ካፍያም ሆነ ዝናብ አያግዳቸውም ። ሌሎችም ሰዎች እንኳን ዝናብ አህያ የማይችለው ዶፍ ቢወርድም ከስራ አይቀሩም ። ፊታውራሪ «በገንዘብ ከሚሰሩት ስራ በበጎ ፈቃድ ተነሳስተው የሚፈፅሙት ተግባር የበለጠ ግዴታን ያስከትላል — የህሊና ጉዳይ ነውና!» ማለት የጀመሩትም ህዝቡ በአዋጅ የታዘዘ ይመስል በሰአት ለስራ ተሰልፎ መገኘቱን ከተመለከቱ በሁዋላ ነበር ።

ፊታውራሪ አንድ ቀን ወደመምሬ ፊታቸውን መልሰው «እነዚህ ሰዎች ከጧት እስከ ማታ ካፍያ ፤ ዝናብ ፤ ቁርና ሀሩር ሳይሉ ለድካማቸው ዋጋ ሳይጠይቁ የሚሰ

ሩት ለምን ይመስልዎታል?» ብለው ድንገተኛ ጥያቄ ወረወሩባቸው ።

«እርስዎንና ልጅዎን በመመልከት ነዋ!» በማለት ኮስተር ብለው ባጭሩ መልሱን ሰጡ ። የሰጡት መልስ ፊታውራሪን ያስደሰተ ስለመሰላቸው ፈገግ አሉ ።

«የኔና የልጄ እዚህ መገኘት መነሻ ምክንያት ሊሆን ይችላል ? ነገር ግን ፤ በደፈናው የህዝቡ ምክንያት ይህ ብቻ ነው ለማለት አይቻልም ። የጥረቱና የቆራጥነቱ ምክንያት በዚህ ብቻ ተተርጉሞ የሚቀር አይደለም ። ጠለቅ ያለ ምስጢር ያለው ይመስለኛል ። እንደኔስ ከሆነ ሌላ ፍች አለው ። እንደበቱ ባይናገር በያንዳንዱ ሰው ፊት ላይ ልብ አድርጎ ለተመለከተ በጉልህ ተፅዕኖ ይነበባል ። በገዛ እጃቸው የወደፊት እድላቸውን ለመገንባት የተነሳሱ መስለው ነው የሚታዩኝ ። የወደፊት እድላቸው ከሰማይ እንደመና የማይወርድ መሆኑን የተገነዘቡት መስለው ነው የሚታዩኝ ። በፈጣሪያቸውና በመሪዎቻቸው ላይ ብቻ ተስፋቸውን ጥለው መቀመጥ የማያዋጣ መሆኑ የተከሰተላቸው መስለው ነው የሚታዩኝ ። እግዚር ካልረዱት አይረዳም ። መሪዎችም እንዲሁ ናቸው ። ከመገዛት ራሳቸውን ወደመግዛት ማዘንበል የጀመሩ መስለው ነው የሚታዩኝ ። ራሱን በራሱ መግዛት የጀመረ ህዝብ ትልቅ ህዝብ ነው ። ከፊታቸው ላይ ተፅዕኖ ይታየኛል ። የወደፊት እድሉን ለመጠበቅ ቆርጦ እንድርምጃ የወሰደ ሰው መቆሚያ የለውም ። እንዲህ አይነቱ መንፈስ ከታፈነ ይፈነዳል ። የሚፈነዳ ነገር አግጣጫው አይታወቅም ። መንፈሱን ወደበጎ ዓላማ ካልመሩት — መንገድ ካልቀየሱለት — እያደረ ነቀርሳ — አውሬ — ይሆናል ።

ዳሩ ግን ማንኛውንም ነገር በቀና መንፈስ የማየት ልማድ የለንም ። ቀናው ነገር እንዲጣመም ፤ መልካም መንፈስ ወደጥፋት እንዲያመራ ፤ እውነት ተደብቆ ፤ ተንኮል ፤ ሸርና ሸፍጥ እንዲስፋፋ እናደርጋለን ። በዚህ አካሄድ የትም ልንደርስ አንችልም ። የዚህ ትንሽ ትምህርት ቤት ስራ ፍፃሜ ሌላ ተአምር እንደሚያስከትል ይሰማኛል ። አንዱ ተአምር ወደሌላ ተአምር ማምራት አለበት ። እግዚአብሔር ተአምሩን በመረጣቸው ሰዎች አማካይነት ይገልጣል ። ሰው የእግዚር መሳሪያ ነው እንጂ ምክንያት ሊሆን አይችልም ። በፊት ባለቤቷ ፤ አሁን ደግሞ ልጄ — ልጆቼ — ለዚህ ተአምር መመረጣቸው ነው መንፈሴን ያነቃቃው ። ተስፋዬ እንደገና አንስራርቷል» ካሉ በሁዋላ ትምህርት ቤቱን ትክ ብለው መመልከት እንደጀመሩ ፤ ወደመቱ ስንቅና ቅያሪ ልብስ አስይዘው የላኩት ሰው የሽምጥ እየጋለበ መጥቶ ከፈረሱ በሚያስደንቅ ቅልጥፍና ተወርውሮ እንደወረደ ባንድ ትንፋሽ «ተፈረደበትኮ?» አላቸውና አንድ ደብዳቤ ከደረት ኪሱ አውጥቶ ለአይና ለም ሰጠ ። አይናለም እጆቿ እየተንቀጠቀጡ ተጣጥፎ የመጣውን ደብዳቤ ዘርግታ ማንበብ ጀመረች — «ውድ አይናለም — ከተለያየን ዘመኑ ሩቅ መሰለኝ ። በሰቀቀን የሚያስታውሱት ነገር ጊዜው የመናፈቁን ያህል ይርቃል ። ትምህርት ቤቱን ከፍፃሜ ለማድረስ ታጥቀሽ መነሳትሽን በፃፍሽልኝ ደብዳቤ ገልፀሽልኛል ። ከዚህ የበለጠ ውለታ የለም — ለኔ — ለወገኖችሽ — ለሀገርሽ ። በአሳብ ካንቺ ጋር ሆኜ ስሰራ እውላለሁ ፤ ካንቺ ጋር ስለመጫው ቀን ስራ ሳስብ አድራለሁ ። በመንፈስ ሁልጊዜ ካንቺ ጋር መሆኔ ይሰማኛል.....

አሁን ግን ሲያገናኘን የነበረው የመንፈስ ድልድይ እንኳ ሊቋረጥ ነው ። የሀይወቱ ፅዋ ሞላች መሰለኝ ። የምሞትበትን ቀን ቁጭ ብዬ ከመጠበቅ ሌላ ምንም ለማድረግ አልችልም ። ይግባኝ እንኳ አላልኩም — እንደክርስቶስ ። ለምን? ትይዥ ይሆናል ። መኖርን ጠልቼ አይደለም ። መኖር እፈልጋለሁ ። ካንቺ ጋር ለመሆን እመኛለሁ ። አብረን በእጃችን ትምህርት ቤቱን ከፍፃሜ እንድናደርሰው እመኛለሁ ። ከቀጭን ገመድ ጫፍ የተን ጠለጠለ ሰው እንኳ ላንዲት ሲኮንድም ብትሆን ለመኖር ይፍጨረጨራል ። ሀይወት አትጠገብም ። እንዲያውም ወደመጨረሻው ላይ እየጣፈጠች ትሄድ እንደሆነ አላውቅም ፤ የማየው ነገር ሁሉ ልዩ ደስታ ይሰጠኛል ። የፀሀይ ሙቀት ሰውነቴን ሲዳስሰው ፤ ነፍሴ ከዚህ ቀደም በማታ ውቀው ሀሴት ተውጣ ትፈነድቃለች ፤ ትወራማለች ። ግን ኑሮ በዚህ ሁኔታ ኑሮ መሰላ አትታየኝም ። ስለዚህ ይግባኝ አላልኩም ። ለየትኛው ፍትህ! ግን የማማርረው ሰው የለኝም»

«ምን ፈረዱበት?»

«ሞት ። ወንጀሉን በፈፀመበት ቦታ በሞት እንዲቀጣ ተፈረደበት ። ይግባኝ ጠይቅ ቢባል ሞቼ እገኛለሁ አለ!»

... የፊታውራሪ ፊት ባንድ ጊዜ ገረጣ ። ሁሉም ስራውን ትቶ አቀረቀረ ። አይናለም እንባዋን እያፈሰሰች ደብዳቤውን ማንበብ ትቀጥላለች — «ከመሰልቸትና ከመንገፍገፍ ይግባኝ ያላልኩበት ሌላ ምክንያት አለኝ ። ለኔ ሀይወት ማለት እንቅስቃሴ ነው ። እንቅስቃሴ ድርጊትን ያስከትላል ። ካለእንቅስቃሴ ሀይወት የለኝም ። ድርጊት

አይኖርም ። አለም ትዞራለች ፤ ጨረቃ ትወጣለች — ትገባለች ፤ ከዋክብት ይወጣሉ ይጠፋሉ ። እህል ይዘራል ፤ ይታጨዳል ፤ ይወቃል ፤ ይገባል — እንደገና ይዘራል ። ሰውም ካንቀልባ እስከ ቃሬዛ ባለው ሀይወቱ እንደተጓዘ ነው ። አገርም ብትሆን በየጊዜው ለውጥ ያስፈልጋታል ። ለውጥ የኑሮ ህግ ነው ። ይህን ህግ ካልተከተልን ፍትህ ትቃወሳለች ። እንደፈሳሽ ወሀ መታየት ያለበት የለውጥ ህግ ከተገደበ ወደኩሬነት ተለውጦ ይጠራቀምና ሁዋላ ጤናማ አይሆንም ። ከዚያ በሁዋላ ከኩሬው ለመጠጣት አይቻልም ። በሽታ ይሆናል ። አዎን — ሀይወት የእንቅስቃሴ ሉዊት ነች — ለኔ ። ማንኛውም ፍፃሜ ሌላ መጀመሪያ እንዲኖረው ያስፈልጋል ። እጅና እግሬ ታስሮ የእንቅስቃሴ ሉዊት ከተቋረጠ በሀይወት አለሁ ለማለት አልችልም ። ሞቴን እመርጣለሁ — ምናልባት ሌላ ጉዞ ለመጀመር! ምንም ሳልሰራ ፤ እጅና አእምሮዬ ዝጉ ፤ መንፈሴ ታምቆ ለመኖር አልከጅልም ። ይግባኝ ማለት የአእምሮዬን ጭንቀትና የመንፈሴን መታወክ ማራዘም ይሆናል — ሀይወት የማትጠገብ ብትሆንም ቅሉ»

ፊታውራሪ እንባ አነቃቸው — በታፈነ ድምፅ «ስንቴ ደቂቃ በማትሞላ ጊዜ ውስጥ ፈጣሪን አመስግኜ እንደገና ላማርረው? ሰው ሆኖ መፈጠር ከንቱ» አሉ አንገታቸውን ደፍተው ።

«ገዳዩ እሱ መቼ ሆነና!» አለ ቶሎሳ ፤ ባንድ ፊት ላብ እንደወሀ እየወሰደው ፤ በሌላ በኩል ደግሞ ብርድ እንደያዘው ሰው እየተንቀጠቀጠ ። ፊታውራሪ አንገታ

ቸውን ቀና አድርገው ፊት ለፊት ተመለከቱት ። አይን ለአይን ተጋፉ ። ከዚያ በፊት ያላሰቡት ነገር መጥቶ ተከሰተላቸው ።

አይናለም እንባዋን በእጅዋ ጠርጋ ማንበቧን ትቀጥላለች — «የፀሀይ ሙቀት ፣ የጨረቃ ድምቀት ፣ የከዋ ክብት ውበት — አዎን — ያንቺ ትንፋሽ — ልትሰጭኝ ስትይ ያልወሰድኩት ፅጌረዳ አበባ — ወግ ሳይደርስኝ ወግ ሳላሳይሽ — ሁሉም ያጓጉኛል ። አንቺ ከቤት እያለሽ ፣ አንቺን ፍለጋ ፣ ራሴን ፍለጋ ከቤት ወጥቼ ፅጌረዳ አበባ ይዘሽ ስትጠብቂኝ ሳልመለስ ቀረሁ ። አይኖችሽ የኔን መመለስ ሲጠብቁ እንደተንከራተቱ ይገባኛል ። በፃፍ ሺልኝ ደብዳቤ ምን ያህል የአእምሮ ጭንቀት እንደደረሰብሽ ገልፀሽልኛል ። ክብርናዋን ቢያጣ ነው ጥጂት የጠፋው — በማለዳ ተነስቶ አይኗን ሳያይ ፣ የፈታውራሪ ጋለሞታ ድርድርንም ገፊ ናት ፣ እናቷን የገፋች ፣ ሁለት ባሎች የገፋች ፣ እያሉ እንዳወሩብሽ ሁሉ ገልፀሽልኛል ። አባቴም ሳይቀሩ ስለንፅህናዬ ተጠራጠሩኝ ስላልሺኝ አዘንኩ ። እንደምታውቂው የሴት ልጅ ክብርና በሀብረተሰባችን ከፍተኛ ዋጋ የሚሰጠው ነገር ነው ። የምስራች ካልተባለ ጥርጣሬ ማስከተሉ አይቀርም ። አባትሽም የተጠራጠሩሽ ለዚህ ነው ። ክብርሽ ክብራቸው ነውና ። ግን ያንን ሁሉ ሹክሹክታ ችለሽና ምስጢራችንን ደብቀሽ 'መቆየትሽ የመንፈስሽን ብርታት ያሳያል ። ሌሎች ልጃገረዶች ቢሆኑ ስንቸውን ለመጠበቅ ሲሉ ከቤት ይኮበላሉ ፣ ወይም ለወላጆቻቸው እኔ ንፁህ ነኝ ፣ እርሱ ነው ያቃተው ብለው ይናገሩ ነበር አንቺ እንዳልሺው ። ግን ይህን አላደረግሽም ስለምትወጂኝ ። ከትምህርት

ቤቱ ጋር ስገነባሽ ነው የከረምኩት ። ስገነባሽ የኖር ኩትን ያህል በድንገት ሳላሰበው ባገኘሁሽ ጊዜ ሰው ነቴ ደነገጠ ። ሰውነትሽን እንደታቦት ፈራሁት ። ብርክ ያዘኝ ። የማረክሰሽ መስለኝ ። ከትምህርት ቤቱ ጋር በአሳቤ ውስጥ ተወሳሰበሽ ስለኖርሽ ገላሽን መንካት ትምህርት ቤቱን እንደመናድ መስሎ ታየኝ ። ስሜቱ አሁን ነው የተከሰተልኝ ። የተማታ ስሜት ነው ። እወድሻለሁ ። ደብዳቤሽ አብሮኝ ከመቃብር ይወርዳል ። አይለየኝም ። ስለዚህ በዚህ ጨለማ ሰአት የሚያፅናኝኝ ነገር አለ ። እንባሽ አይደለም ። ፅናትሽ ነው ። በአሳብሽ ውስጥ ህያው ሆኜ እንደምኖር አውቃለሁ ። ትምህርት ቤቱ አብረን ሳላለፍናቸው ጥቂት ቀኖች — ሳናረካቸው ለቀረነው የፍቅር ሌሊቶች — መታሰቢያ ሀውልት ይሁን ። ደህና ሁኚ» — የአይናለም እንባ እንደበጋ ዝናብ በወፍ ራሙ እየወረደ ከደብዳቤው ላይ ተገጠባጠበ ።

«ከንዴ — አይደረግም» አሉ ፈታውራሪ ከእንቅልፉ እንደነቃ ሰው ባንነው ።

«ለክፋት አልነበረም ። አይናለም ከፊትዎ እንዳትለይ እ.....አዎን.....ሀዲስ እዚሁ እንዲቀር ነበር ። ለሱጵ ልጆች ያለው ምኞትም አጓጉቶኝ ነው.....ጉጉቱ አይኔን ጋረደው ። ከፊቱ እንቅፋት ያነሳሁለት መስለኝ — ለራሱ እንቅፋት እንደምሆን ሳይገባኝ ። ግን.....» ብሎ ነገሩን ሳይደመድም ከመቱ ከመጣው ሰው እጅ የፈረሱን ልጓም መንጭቆ በማይታመን ፍጥነት ዘልሎ ከኮርቻው ላይ ወጣ ። ከአይኖቹ ጥንድ ጥንድ የእንባ ዘለላዎች ይወርዱ ነበር ። ቶሎሳ ለማድረግ ያሰበው ነገር ስላልተከሰተላቸው ሁሉም ፈዝዘው ይመለከቱት ነበር ።

በእንባዎቼ ውስጥ ፊታውራሪን ፤ ከእርሳቸው ቀጥሎ አይናለምን ፤ በመጨረሻ ትምህርት ቤቱን አንድ ባንድ ትኩር ብሎ ተመለከተና ፤ የፈረሱን ግንባር ወደ ገባ ወንዝ አዙሮ ሚዳውን እያቋረጠ ሲጋልብ ፤ እርሱና ፈረሱ ለአይን እያነሱ እያነሱ — ወደጥቁር ጥላ — ወደትንሽ ነጥብ እየተለወጡ — ዝናብ አዝሎ ከመሬቱ ጋር እየታከከ — እየቀረበ እየጐላ — የቀኑን ብርሀን እየደመሰሰ ከሩቅ ከሚመጣው ጉም ውስጥ ገብተው ለአይን ተሰወሩ.....

ጠብመንጃ የያዙ ሁለት ፖሊሶች መጥተው ሲጠሩት የሀዲስ ልብ እንደመቆም አለች ። ለጥቂት ጊዜ መተንፈስ እንኳ ተሳነው ። ፖሊሶች በመጡ ቁጥር ነፍሱ ከስጋው እስክትለይ ድረስ መደንገጥ ከጀመረ ሰንብቷል ። ከተፈረደበት ቀን ጀምሮ አጠገቡ የሚተኙት እስረኞች ከመኝታቸው ላይ ሲገላበጡ እንኳ ባንኖ ይነሳል ። በስጋት ብቻ ብዙ ጊዜ ሞቷል ። ግን ድንጋጤው ሲያልፍ ፤ የሙጢኝ ብላ ከውስጡ በፍርሀት የምትወራጩ ነፍሱ መረጋጋት ስትጀምር ምንነው ቀኔ ደርሶ በተገላገልኩ እያለ ፤ በህይወት መኖርን ሳይጠላ ሞቱን ይመኛል ። ድንጋጤው ጥቂት ጊዜ ቆየና አለፈ ። ሰውነቱ ግን እን

ደደነዘዘ ቀረ ። የመጨረሻ ሰአቱ ደረሰች የሚል እምነት ስላደረበት በድኑን ተነስቶ የእስር ቤት ጓደኞቹን አን. ባንድ እየዞረ የአጅ ሰላምታ ሲሰጣቸው አንዳንዶቹ እየተነሱ ጉንጮቹን አገላብጠው በመሳም ይሰናበቱት ጀመር ።

— «ሞትና ኮሶን ባንድ ትንፋሽ ነው — አይዞህ!»
 — «የልቡን ለሰራ ጀግና ሞት ሰርጉ ነው»
 — «እንገናኛለን — ፅዋው የሁሉም ነው ፤ ሞት የሁሉም ርስት ናት»
 — «አይዞህ ወዳጄ — ሳይህ በደል የሚሰራ ሰው አትመስለኝም ። ግን ክርስቶስም ያለበደሉ ተስቅሏል ። እርሱ ካንተ ጋር ይሁን»

ይተኛበት የነበረውን ፍራሽ ፤ ቡሉኮውን ፤ ብርድል ብሱን ፤ ነጠላውንና ፤ ቅያሬ ልብሱን ለያንዳንዳቸው ሰጠና ከወሀ ውስጥ ዘልሎ ለመጥለቅ እንደሚዘጋጅ ሰው አየር በብዛት ወደውስጥ ስቦ ወጣ ። በሩን እንደወጣ የእስር ቤት ጓደኞቹ፡—

«ጓዴ — ጓዴ የክፉ ቀን ጓዴ.....»
 «መካሪዬ ፤ ባላውቅህ ምን ነበር! እረ ምን ነበር ። ጓዴ — አይኩስኩሴ.....»

«የፍርፋሪዬ ጌታ — የጨርቁ ጌታ ፤ ራቁቱን አስቀረህኝ — ደጉ ወዳጄ ። ምንነው እጅህን ባላየሁት» እያሉ ሲያለቅሱለት እየሰማ በፖሊሶቹ ታጅቦ በድኑን ሲራመድ ዋይታው ለጀርድ እየራቀ እያነሰ በሚሄድበት ወቅት — የእንቅስቃሴ ኡደት መቆም የህይወት ፍፃሜ —

አይናለም — ፅጌረዳ አበባ ገና ያልረገፈ — ከፍፃሜ ያል
ደረሰ ትምህርት ቤት ስራ — የእጅ ስረየት — ያልተ
ያያዙ ፤ እንደተፈታ ልቃቂት ውላቸው የጠፉ አሳቦች
በአእምሮው ይመላለሱ ነበር ። አይኖቹ የሚያዩት ከአእ
ምሮው የሚመነጩትን ውስጣዊ አሳቦች እንጂ አፍአዊ
ነገሮችን አልነበረም ። የጧት ፀሀይ ሙቀት እንኳ አይሰ
ማውም ነበር ። በህልም አለም ውስጥ እንደመንሳፈፍ
ያህል ነበር ጉዞው ጉዞ ፍታት ።

ከከፍተኛው ፍርድ ቤት ደርሶ ፤ ከፊቱ ቀድሞት
የሚሄደውን ፖሊስ ዱካ እየተከተለ ጥቁር ካባ ለብሰው
ከተቀመጡት ሶስት ዳኞች ፊት ሲቀርብ ሁሉ የት እንደ
ነበረ ለማስታወስ አልቻለም ።

«ስምህ?!..... አንተን ነው!»

የራሱ ስም የተዘነጋው ይመስል ትንሽ አመነታና
«ሀዲስ ሳህሌ» ብሎ የራሱ ባልሆነ እንግዳ ድምፅ መለሰ ።
የራሱን ስም ከመጥራቱ እንደመባነን ብሎ ነቃ ። የት እን
ዳለ ታወሰው ። ሰውነቱ በላብ ሰምጦ ይንቀጠቀጥ ጀመር ።
በፍርሀት ታስፊ ከሚገድሉኝ ምናል ቢያሳርፉኝ? ብሎ
ራሱን በራሱ ጠየቀ ።

«አድራሻህ?»

«የአልቁ ማርያም ትምህርት ቤት አስተማሪ ነኝ —
ነበርኩ» የአዲሱ ትምህርት ቤት ምስል መጥቶ በአሳቡ
ተቀረፀ ። እጆቹን ላንዳፍታ ትኩር ብሎ ተመለከታቸው ።
በእጅ ብረት ተጣብቀዋል ። እጆችህን ክፉ አይንካቸው —

በእጅህ የነካኸው ሁሉ ይለምልም — በእጅህ ክፉ አት
ስራ.....እጆችህን ስጠባበቅ ኖርኩ..... የእናቱ ድምፅ
ከጆሮዎቹ ውስጥ ያስተጋባል ።

«እድሜህ?»

«ሀያ ሰባት» አለና ፤ ያለምንም ትርጉም ያለፈ
ሀያ ሰባት ዘመኖች ብሎ ተጨማሪ ማብራሪያ ለመስጠት
አስቦ ነበር ።

«የተከሰሰክበት ወንጀል?»

«አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰው ገድለህል በመ
ባል.....»

የመሀል ዳኛው የሀዲስን ማንነት እረጋግጠው ሲያበቁ ፤
አንድ ወረቀት ከዶሴ ውስጥ አውጥተው ሀተታውን ማን
በብ ጀመሩ — «ሀዲስ ሳህሌ ፤ እድሜው ሀያ ሰባት አመት ፤
አድራሻው እልቁ ማርያም ትምህርት ቤት የሆነ ፤ አቶ
ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰላማዊ ሰው በቂም በቀል ተነ
ሳስቶ ፤ ቀንና ሰአት ወስኖ በማድባት ሁለት ጥይት ተኩሶ
በግፍ ገድሏቸዋል በመባል በወንጀለኛ መቅጫ ህግ መሰ
ረት በአቃቤ ህግ ተከሰሰ ። ሙቱ ከተማ ያስቻለው
የከፍተኛው ፍርድ ቤት በቀረበለት መረጃ መሰረት ጉዳ
ዩን መመርመር ጀመረ ። ተከሳሹ ወንጀል አልፈፀምኩም
ሲል ቃሉን ቢሰጥም ፤ አቃቤ ህጉ የአይን ምስክር አቅ
ርቦ ፤ በምስክርነት የቀረበችው ሻታዬ..... ተከሳሽ ፤
ሀዲስ ሳህሌ አቶ ይርጋ አለሙ የተባሉትን ሰላማዊ ሰው
ሁለት ጥይት ተኩሶ ሲገድላቸው በአይኔ አይቻለሁ ብላ

በመሀላ የምስክርነት ቃልን ሰጥታ ፤ መስቀለኛ ጥያቄ በቀረበላትም ጊዜ የሰጠችው መልስ አጠራጣሪ ሆኖ ሰላልተገኘ.....»

የዳኛው ድምፅ ለሀዲስ ከሩቅ የሚመጣ ያህል ነበር ደብዝዞ የሚሰማው ። አተኩሮ የሚያዳምጠው የልቡን ትርታ ነበር ። ህልውናው የልቡን ትርታ ስልት እየተ ከተለች ለመኖር ያላትን ፍላጎት በፍርሀት ጭፈራ ትገልጻለች ።

«.....እንዲሁም ፤ በተከሳሹና በሟቹ መካከል የከረረ የአሳብ ግጭትና አለመግባባት ስለመኖሩ የመቶ አለቃ አሽኔ የሰጠው የምስክርነት ቃልና ሟቹም በበኩላቸው ለጠቅላይ ግዛቱ የትምህርት ቤቶች ስራ አስኪያጅ ፤ ተከሳሹ ተማሪዎችን በማሳደምና በማነሳሳት ከሚፈፅመው ህገ — ወጥ ተግባር ሌላ ፤ ስልጣናቸውን በመጋፋት ለሌሎች አስተማሪዎች መጥፎ አርአያ ስለሆነ ፤ ወደሌላ ቦታ እንዲዛወር ያመለከቱበት ሁለት ደብዳቤዎች በእግዚቤት ቀርበው ፤ በሁለቱ መካከል የከረረ አለመግባባት መኖሩን በተጨማሪ ስላረጋገጡ ፤ በተለይ ፤ አቶ ይርጋ ሞተው በተገኙበት እለት ተከሳሹ ያለፈቃድ ከስራ ገበታው ላይ ጠፍቶ መቱ ከመጠጥ ቤት ተይዞ ፤ ለምን እንደመጣ ቢጠየቅ «ለግል ጉዳይ ነው» ከማለት ሌላ ምክንያት ለማቅረብ ባለመቻሉ ፍርድ ቤቱ የአካባቢውን ሁኔታ በማመዛዘን ፤ ተከሳሹ ወንጀሉን በፈፀመበት ቦታ በስቅላት እንዲቀጣ በይኖበት ነበር.....»

«ነበር» የተባለችው ማሰሪያ ግስ ከጆሮዎቹ ስት
ገባ ፤ ሀዲስ የልቡን ትርታ ማዳመጥ አቁሞ ከዳኛው ድምፅ

ላይ ያተኩር ጀመር ። ዳኛው በድንገት ግዙፍ መስለው ታዩት ። ግዙፍነታቸው በአእምሮው ውስጥ እየጉላ ሄደ ።

«ፍትህ የእግዚአብሔር እንጂ የሰው አይደለችምና ፤ በቀረበልን ማሰረጃ መሰረት ህጉን ተርጉመን ውሳኔ ብንሰጥም ፤ የንፁህ ሰው ህይወት በከንቱ አልጠፋም ...

«ቶሎሳ የተባለው ሰው አቶ ይርጋ አለሙን የገደለ ኳቸው እኔ ነኝ በማለት እጁን ሰጥቶ ፤ ወንጀሉን የፈፀመ በትን ቦታ ስለመራና የገደለበትንም መሳሪያ ሰላለፈከበ ፤ አንተ ሀዲስ ሳህሌ ከዛሬ ጀምሮ በነፃ ፍርድ ቤቱ አሰናብ ቶህል ። በነፃ ለመለቀቅህ አስፈላጊውን ማዘዣ አስተላልፈናል ...

«ቃለ መሀላዋን አፍርላ በሀሰት የመሰከረችብህ ሽታዬ
.....የተባለችው ሴት ላይ የወንጀል ክስ እንዲመሰረት
ባት ትእዛዝ ሰጥተናል። »

ሀዲስ ክደስታው ብዛት የተነሳ ለጊዜው ልቡ እንደ መቆም ፤ የታፈነ ይመስል መተንፈስ አቃተው ። ጥቂት ጊዜ ቆይቶ ነበር ደስታው ተበርዞ ወደሀዘን እየተለወጠ የሄደው ። ቶሎሳ በእርሱ ገመድ መግባቱን እየሰማ በመ ደስቱ ራሱን መልሶ ታዘበ ።

«ሀግን የሚተረጉመው ሰው እንደመሆኑ መጠን ፍትህ አትጓደልም ማለት አይቻልም ። በሀግ ስም በደል ሊፈፀም ይችላል ። ይሁን እንጂ በሰልጣን የተለያዩ ፍርድ ቤቶች እንዲቋቋሙ የተደረጉት በሀግ ስም በደል እንዳይፈፀም ለመከላከል ነው — አንዱ ከሌላው አይቻልም ካላልን በቀር ። ይግባኝ አልጠይቅም በማለትህ ያሰው

ቅስሀል ። ፍትህ በትእግስት እንጂ በትእቢት አትገኝም የዘመኑን ልጆች እግዚር ከትእቢት ሰውሮ ትእግስት ይሰጣችሁ ።» ህግ አስከባሪው ፖሊስ መጥቶ የእጅ ብረቱን ሲያወልቅለት ፤ እንባ ባቀረሩ ትናንሽ አይኖቹ ነፃ የወጡትን እጆቹን ለጥቂት ጊዜ ትኩር ብሎ ተመለከተና ፤ እንደልማዱ ግንባሩን ከመሬት ትይዩ አድርጎ እያዘገመ ወጣ ። ብዙም ርቆ አልሄደ ፤ ቶሎሳ በፖሊሶች ታጅቦ ሲመጣ ከሩቅ አይቶት ሮጦ ሄደና አቀፈው ።

«ጋሼ — ጠቁረሀል — ከስተህ ከሰውነት ወጥተህል ። ቅስምህ ተሰብሯል ። አትጠራጠረኝ ። ሞት እንደሆነ አያስፈራኝም ። አትዘንልኝ ። ድፍረት ከልጅነቴ ጀምሮ አብሮኝ ያደገ ነገር ነው ።»

«ምን አሳስበህ?»

«አንድ ቀን.....ተመልሰን ወደቤት ስንሄድ የአቶ ይርጋን ቦታ ብትይዝ ምን ታደርጋለህ ብዬ ሰጠይቅህ የሰጠህኝ መልስ ትዝ ይልሀል?»

«አዎን» ።

«ያ አሳብህ ለምን እንደሆነ እንጃ መንፈሴን ቀስቀሰው ። ዋናው ምክንያት ግን አንተ ያቶ ይርጋን ቦታ ይዘህ ሱጴ ከአይናለም ጋር እንድትቀር ባደርግ ፈታውራሪ ይደሰታሉ ብዬ በማሰብ ነው ። የታየኝ ያንተ ፤ የአይናለምና የፈታውራሪ ደስታ ነው ። አልተማርኩም ። ምን ላድርግ.....»

«ጥፋቱ የኔ ነው ። አጉል ተስፋ ባሳሳድርብህ ኖሮ ለዚህ አትደርስም ነበር.....»

«የለም ጋሼ እንዲህ አትበል ። ያሳደርክብኝ አጉል ተስፋ አይደለም ። ያሰብከውን በእጅህ ስራ ላይ ካላዋልከው የኔ ሞት በከንቱ ይሆናል ። ምን ባልማር ምኞት አለኝ ። ባላገርነቴን ብቻ አትመልከት ። ሌላ መታሰቢያ የለኝም ። ጋሼ ቃል ግባልኝ ።»

ቶሎሳን ያጀቡት ፖሊሶች ትእግስታቸውን ጨርሰው ነበርና ሀዲስ ሌላ ቃል ሳይተነፍስ አንገት ላንገት ተያይዘው ጉንጭ ለጉንጭ ተሳሳሙና በእንባ ተለያዩ ። ሀዲስ ወደ ሁዋላ እንኳ መለስ ብሎ ለማየት አልደፈረም ። የመኖር ሸክም የተጫነው ይመስል አንገቱን እንዳቀረቀረ መንገዱን ቀጠለ..... ምን ባልማር ምኞት አለኝ ። ባላገር መሆኔን ብቻ አትመልከት አትመልከት አትመልከት የቶሎሳ የመጨረሻ ቃላት ከአረማመዱ ጋር በስልት ከጀሮዎቹ ውስጥ ያስተጋቡ ነበር.....

በአስራ ሁለት ብር በቅሎ ከመቼ ተከራይቶ የሶርን ፤ የዲሲንና የገባን ወንዞች በመሻገር ዝናብና ፀሀይ ፤ ብር ድና ሙቀት እየተፈራረቁበት እህል ወሀ ሳይል ገስግሶ ፀሀይ ከመጥለቋ ጥቂት ደቂቃዎች ቀደም ብሎ ከትምህርት ቤቱ ከመድረሱ በፊት ፤ ሲጓዝ ሁሉ የተፈጥሮ ውበትን ማድነቁ ቀርቶ የነበረበትን ቦታ አያውቅም ነበር ። ተፈጥሮ እንደመድረክ ላይ መጋረጃ በአእምሮው ውስጥ የሚመላለሱትን አሳቦች ከማጉላት ሌላ የራሷ የሆነ ህልውና አልነበራትም ። የእናቱና የቶሎሳ ቃላት ከገባ ወንዝ ችግሩ በላይ ነግሰው ከሰጋር በቅሎዬቱ ፍጥነት ጋር በስልት ከጀሮዎቹ ውስጥ ሲያስተጋቡ ይቆዩና ፤ እየደበዘዙ ፤ እየደከሙ ሄደው ላዲሱ ትምህርት ቤትና

ለአይናለም ቦታ ይለቃሉ ። አይናለም ፤ ትምህርት ቤቱ ፤ ትምህርት ቤቱ ፤ አይናለም ፤ ባንድነት አንድ አካል ሆነው በአሳቡ ጉዳና ሽርሽር ይላሉ ። ያሳቡ አደት ይቀጥላል ። በዚያ የአሳብ አደት ውስጥ እየተጣነው ሰውነቱን እያደ ከመውና አይኑን እያፈዘዘው ለሚሄደው ስቃይ ከመን ፈሱ ብርታት የተነሳ ቦታ አልሰጠውም ። ከትምህርት ቤቱ ደርሶ ላብ ከምትደፍቀው በቅሎ እንደወረደ እልልታው እንደጉድ ሲቀልጥለት አፀፋውን በመመለስ የእጅ ሰላምታ እንኳ ለመስጠት ጊዜ አላገኘም ። ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ሮጦ ገባ ። ገና እግር እንዳወጣ ህፃን ወለሉን ፤ ግድግዳውን ፤ ጣሪያውን ፤ መስኮቱን ፤ መዝጊያውን በአድናቆት እየተመለከተና ሊደርስበት የሚችለውን ሁሉ በእጅ እየነካና እየዳሰሰ ካንዱ ክፍል ወደ ሌላው በመሮጥ ስድስቱንም ክፍሎች አዳረሰና ፤ ከቤቱ ምስራቃቸው ውስጥ አንዱን አቅፎ ቆመ — በእጆቹና በጉን ሙቹ እየዳሰሰው እንባዎቹ አፍንጫውን ተከትለው እየወረዱ ካደገው ጢሙ ውስጥ እየገቡ ፤ መነሻ እንጂ መድረሻ እንደሌለው ነገር ሲጠፉ ይታያሉ ።

አይናለም ወደላይ የቀለበቸውን ቀሚሷን ለቅቃ ከደ ስታዋ ብዛት እንባዋን እያንዝረዝረች መጥታ ከእግሩ ላይ ልትወድቅ ስትል እጅዋን ይዞ ወደምስራው አስጠጋትና ሁለቱም ከምስራው ጋር በቁም የታሰሩ መስለው ቀቆራቸው ቀሩ ። የመንፈስ ጥንካሬው እየደከመ ፤ እየከዳው ፤ በመላ ሰውነቱ የተሰራጨው ስቃይ እያየለ ፤ እየበረታ ፤ ናፍቆቱንና ሰቀቀኑን እየደመሰሰው ሄደ ። እያላበው ፤ ባንድ በኩል ደግሞ ሰውነቱ ውርጭ እንደ መታው ሲንቀጠቀጥ ይታያል ። ምስራውንና አይና

ለምን እንደያዘ ጉልበቱ ከድቶት ተንበረከከ ። ከዚያ ማንኛውም ነገር ባንድ ጊዜ ጨለመበት ። ፊታውራሪ ከምስራው እጁን አላቀው በወሳንሳ ወደቤት ቢያስወስዱትም ፤ በጠና በመታመሙ ካደረባቸው ሀዘን ይልቅ በነፃ የመለቀቁ ደስታ ስላመዘነባቸው ቤታቸው ሲበላና ሲጠጣ ቢታደርም በአይናለም አይን እንቅልፍ የሚሉት ነገር ፈፅሞ አልተኳለም ። ሀዲስን ከመጠን በላይ ሲያተኩሰውና ተቅማጥና ትውከት ሲፈራረቁበት ነበር ያደረው ። የአይኑ ሞራ ወደላይ ተገልብጦ የሞተ ይመስልና ባንድ በኩል ደግሞ እየተወራጩ ድምፁን ከፍ አድርጉ ይቃዠል — ያልረገፈ ፅጌ ረዳ አበባ.....ስረየት ነው..... እናቱ እጇን ስትጠብቅ ብትሞት እናት ኢትዮጵያ እጇቿን ዘርግታ እጇን ታያለች — ትጓጓለች ። እጅኮ ነው መድሀኒት ። እጇን እያየች ስትጓጓ ምን ብዬ ባዶ እጇን ይገፍልያት — አይኗን! የትምህርት ቤቱ ስራ ለፍፃሜ የተቃረበው ባንድ ቋንቋ — በእጅ — መናገር ስለቻልን ነው ። የባቢሎን ግምብ ለምን ፈረሰ? በቋንቋ አለመግባባት ምክንያት ነው.....የባቢሎን ግምብ..... አይናለም ከግንባሩ ላይ ላቡን በነጠላዋ እየጠረገች ትርጉም የማይሰጣትን ቅዠቱን በፍርሀት ታዳምጣለች ። ትንሽ ሽለብ ያደርገውና ደግሞ ይቀጥላል — ነፃ እጅ..... አለም አቀፍ ቋንቋ.....አምን..... ህልውና ያለእንቅስቃሴ አደት ሞት ነች — ከአለም ፤ ከከዋክብት ፤ ከጨረቃ ፤ ከተፈጥሮ ጋር መንቀሳቀስ — የእንቅስቃሴ አደት የመኖር ትርጉም..... ህይወት..... እህ..... ህይወት ምንኛ ጣፋጭ ናት ። ነገን የሚያበስር ደወል ጣእም.....የትናንቱ ቀን ህይወት ሙዚቃ ትዝታው! የዛሬው ቀን ህይወት ፍንደቃ ፤ የትናንቱን ከዛሬ ፤ የዛሬውን ከነገ ጋር የሚያገናኘው የእ

ንቅስቃሴ አደት.....ስራ እጅ በረዋት.....
አያልፍ የለምና ሊነጋጋ አቅራቢያ አይኖለምን ያሳደጓት
አሮጊት ወፍ ያልዞረበት ወሀ ይዘው መጥተው የሀዲስን
ገላ አጠቡና «አይዞሽ ልጄ ፤ አትስጊ ። ምንም አይነ
ካውም ። ሲታጠብ እንዳየሽው ከገላው እንፋሎት ከተነሳ
ይድናል» አሏት ።

«በሽታው ምን እንደሆነ ታውቆ መድሀኒት ቢገኝ ለት ጥሩ ነበር ። ዛሬውኑ ወደመቱ ካልወሰድነው እዚህ መሞቱ ነው.....»

«ተስቦ ነው የያዘው ፤ ሌላ አይደለም ። የውስጥ አይኑ ነጥቶ አይታይሽም ። የፈረንጅ መድሀኒት ተስቦ ሲያድን አላየሁም ። እዚሁ ብዙ መድሀኒት አለ ። የሚያቃዝው ነገር እንዲተወው ደግሞ ፤ ንፍሮ ተቀቅሎ ቡና ተፈልቶ ፤ ትንሽ ደም አፍስሶ መለማመን ነው ። ልብሱ በእምቧይ ከታጠበና ቤቱ ሁሉ ቴዬው ሳይቀር በባህር ዛፍና በግራዋ ታጥኖ ከተጠረገ ምንም አይደርስበትም ። ተቅማጡንና ትውከቱን የሚያስተወው መድሀኒት አውቃለሁ ። አታስቢ» ብለዋት ወጡ ። አይናለም አልተፅናናችም ። አባቷ እስኪነሱ ነበር የምትጠብቀው ። ግን ፈታውራሪ ቀደም ብለው ወደ «ሀኪም» የሺጥላ ሰው ልከው ኖሮ ፤ የጧት ፀሀይ ሙሉ ድምቀቷን ተጐናፅፋ መውጣት ስትጀምር መልእክተኛው እየገሰገሰ ተመልሶ መጥቶ «ሀኪም የሺጥላ ባገሩም የሉም!» አላቸው ።

«የት ሂደ ል?»

«ምኑ ቅጡ! ትናንት ማምሻውን ፖሊሶች ይዘውት ወደ መቱ ወሰዱት አሉኝ»

«Аҫҫҫ?»

«ምኑ ቅጡ! አንድ ሴት ታመምኩ ብላ ወደቤቱ ሄዳ መርፌ ወጋትና ፤ ሰአት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ሰውነቷ ተነርቶ ብትሞትበት ፤ ጓሮ ከበቆሎ ውስጥ ቀበራት አሉ ። ባለቤቷ መጥቶ ቢጠይቅ ፤ እንዲህ አይነት ሴት ጩርሶ ቤቱ አልመጣችም ብሎ ስላባረረው ፤ ሰውዬው ሄዶ ለፖሊስ አመለከተ ። ሴቲቱ ወደሀኪም የሺጥላ ቤት ስትገባ የተመለከቱ የአይን ምስክሮች ቀረቡ ። ምኑ ቅጡ ሀኪም በገንዘብም በምንም እያለ ነገሩን ለማረሳሳት ሞክሮ ነበር ። ሴቲቱ ባለብዙ ወገን ነበረችና ምርመራው ቀጥሎ ሬሳዋ ከተቀበረበት ከበቆሎ ማሳ ውስጥ ተገኘ ። ምኑ ቅጡ! »

የፊታውራሪ ተካ አሳብ አስራ አምስት አመት ወደ ሁዋላ ተመለሰ ። የአይናለም እናት ሀኪም የሺጥላን ከቤት ድረስ አስጠርተውት መርፌ ከተወጉ በሁዋላ ሰውነታቸው አባብጦ «ተቃጠልኩ ፤ ነደድኩ» እንዳሉ በሶስት ቀን ውስጥ ለአፈር መብቃታቸው ትዝ አላቸውና «ለካስ ልክ ፍት ሌላ ኖሮአል!» አሉ ፊታውራሪ ።

«ምኑ ቅጡ! ልክፍት መቸ ሆነና ፤ መርፈው መርዝ ሆኖባት ነው የሞተችው አሉ!»

«ነገሩ ወዲህ ነው ። ሰው የእጁን ዋጋ አያጣ!»

«የእጁን ዋጋ አገኘ እንጅ!»

«እርሱ ብቻ ነበር አለኝታችን ። ቅጠላ ቅጠልና ሰራ ስር አትብሉ አደገኛ ነው እያሉ ይመክሩናል — በራዲዮና በጋዜጣ ። የፈላጊዎቹ መድሀኒት ደግሞ የለንም ። በምኑም በምናምኑም እንደቅጠል መርገፍ.....የእግዚር

ፍርጃ ነው እያልን። የጤና ታክስ መክፈላችን ላይ ቀር። አሁን ታዲያ ይህን ልጅ የት ልውሰደው? አሁን ግራ ገባኝ። ሀዘኑም ደስታውም እንደቀንና ሌሊት ተፈራረቁብኝ.....» በማለት ጊዜውንና እድላቸውን እያማረሩ ሲተክዙ ቆዩና፤ ሀዲስን ወደመቱ ወስደው ሀኪም ቤት ለማስገባት ስለወሰኑ በቅሎአቸው እንድትጫን አዘዙ። የጉዞው ዝግጅት በጥድፊያ ቀጥሎ አንድ ሰአት በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ሀዲስ በአራት ሰዎች በወሳንሳ ተይዞ ፤ ሌሎች ስድስት ሰዎች ደግሞ በረዳትነት እየተከተሉ ፤ ፊታውራሪ በበቅሎአቸው ከፊት ቀድመው ፊታቸውን ወደገባ አዞሩ። ከደጃፍ ሲደርሱ ሀዲስ የገረጣ ፊቱን ወደአይናለም መልሶ በደከመ ድምፅ «አንቺ እዚሁ ቅሪ ስላልኩ አዝናለሁ። አብረን ብንሄድ ደስ ባለኝ ነበር። ነገር ግን የትምህርት ቤቱ ስራ በኔ ምክንያት መቆም የለበትም። ከፍፃሜ መድረስ አለበት። እኛ እናልፋለን ፤ ትምህርት ቤቱ ግን ይኖራል — ጊዜና ዘመንን አቋርጦ ። እኔንም ፊታውራሪ አስገድደውኝ ነው እንጂ ትምህርት ቤቱ ሲሰራ እያየሁ ብሞት ደስ ባለኝ ነበር» ብሏት ፤ እርሷም እስከትምህርት ቤቱ ድረስ ተከትላው ሄደች።

ሀዲስ ላንዳፍታ ከተኛበት ቀና ብሎ ትምህርት ቤቱን ተመለከተ። አይኖቹ እንባ አቀረሩ። አይናለምንና ትምህርት ቤቱን ወደ ሁዋላ በመተው ጉዞው ወደፊት ቀጥሎ የገባን ወንዝ ቁልቁለት እንዳጋመሱ የጁጁቴው ድምፅ እየጉላ ፤ እየቀረበና በፍርሀት የሚያሸብር ሰሜት እየፈጠረ ይሰማ ጀመር። ቁልቁለቱን ሳይጨርሱ ፤ የገባን ወንዝ አቋርጠው አቀበቱን በበቅሎ የተያያዙ ሁለት ጠያይም ወጣቶችና የብረት ሳጥኖቻቸውን የተሸከሙ ሶስት ተክታዮች በመንገድ ተገናኙ። አንደኛው ወጣት ከበቅ

ሎው ወርዶ አፍንጫውን በንፁህ ነጭ መሀረብ ሸፈነና ወደሀዲስ ተጠግቶ ፤ የአይኖቹን ኮፈን ከፍቶ ተመለከተውና «እንዴት ነው የሚያደርግህ?» ብሎ ጠየቀው።

«ያስታውከኛል ፤ ደም ያስቀምጠኛል.....»

«ያተኩሰህል?»

«በጣም»

«መቼ ነው የጀመረህ?»

«ትናንት ነው»

«ቀላል ነው። ተሰቦ የያዘህ ይመስለኛል» ብሎ ከበቅሎ ላይ ተቀምጦ ወደሚጠብቀው ጓደኛው ሄደ። ለአምስት ደቂቃዎች ያህል በሹክሹክታ ሲወያዩ ቆዩና ከበቅሎዋ ላይ ያለው ወጣት ድምፁን ከፍ አድርጎ «አንተ ደግሞ የእግዚር ባህርይ ያለህ ይመስል በሄድክበት በሽተኛ እያየሁ አላልፍም ትላለህ! ትናንት በዚሁ ምክንያት ኖኧ ከቁንጫና ከቱህን ጋር ስታገል አደርኩ። አሁን ደግሞ ይህን ሰው እዚሁ ቆይተን እንርዳው ማለትህ ያስገርማል። አንተን ለመሆኑ የአለም ተቆርቋሪ ህሊና ያደረገህ ማን ነው!» አለው በንዴት።

«አንተ ብትፈልግ ሂድ። እኔ ግን ይህን ሰው መርዳት አለብኝ። የያዘው ተሰቦ ነው። የተከተሉትም ሰዎች ሊለከፉ ይችላሉ.....»

«አገሩን በሙሉ ልትከትብ ነዋ!»

«የተቻለውን ያህል.....»

«ማን ፈቀደህ?»

«ፈቃድ መጠየቅ አያስፈልገኝም.....»

«አየህ.....እነዚህ ሰዎች ክሊኒክ አቋቁሙ ፤ ትምህርት ቤት ክፈቱ ፤ መንገድ ስሩ ሲባሉ እሺ አይሉም ። ካልተገደዱ አይሆንላቸውም ። ተአምር ነው የሚጠብቁት — ከስር ከስሩ መቅሰፍት ሲጨርሳቸው እያዩ ። እግዚርም የሚረዳው ራሱን ለመርዳት የሚጣጣረውን ነው ። አንተ የምን ቤት ነህና ነው እንደቁስ በቅሎ በየቦታው እንቁም የምትለው! አሁን ብትረዳው ነገ ተመልሶ ያው ነው ። መፈወሱን እንጂ ምክርህን አይቀበልም ። እኔ አውቃለሁ ። ካንተ የበለጠ በጤና መኩንንነት ስር ቻለሁ ። ልትለውጥ የምትችለው ነገር የለም ። ማንኛውም እንደሰንሰለት የተያያዘ የማይበገር ጋራ ነው ። በዚህ ሁኔታ ከቀጠልክ ከዚህ አልጌ ለመድረስ አመት ሳይፈጅብህ አይቀርም.....» ።

«ይህ ሁሉ ሀተታ አያስፈልግም ። ካሰቡበት ጋራው ሚዳ እንዲሆን ለማድረግ ይቻላል ። አንተ ሂድ» አለውና ሀዲስን ይዘውት እንዲመለሱ አዘዘ ።

የፊታውራሪ ስሜት በሙሉ የሀዲስን ህይወት ወደማት ረፍ ተመርቶ ነበርና ፤ ጓደኛው በተናገረው ቃል ለመናደድም ሆነ ለማዘን ጊዜ ስላልነበራቸው ፤ እርሱን ወደጉን አድርገው «ሱጺ ይዘነው ብንመለስ ምን ይገኛል ብለህ ነው? ሆስፒታል የለም ። መድሀኒት የለም ። ያለው የመንደር መርፌ ወጊ ብቻ ነው.....» ብለው ሳይጨርሱ አቋረጣቸውና —

«ተስቦ ነው የያዘው ። ለተስቦ የሚሆን መድሀኒት ይዘናል ። እኔና ጓደኛዬ የጤና መኩንኖች ነን ። መቱ ቢወስዱትም እኛ ከምንሰጠው ርዳታ የበለጠ አያገኝም ።

መቱ እስኪደርስ ድረስ በሽታው ይጠናበትና ሊሞት ይችላል» አላቸውና ቀጥሎ «ልጅዎ ነው?» ብሎ ጠየቃቸው ።

«አማቼ ነው» አሉት ።

ፊታውራሪ የተሻለ ምርጫ ስላልነበራቸውና ፤ በሽተኛ ይዞ ረጅም መንገድ መጓዝ አደገኛ መሆኑ ስለተከሰተላቸው ከጤና መኩንኖቹ ጋር ሀዲስን ይዘው ወደ ሱጺ በመመለስ አሳብ ተስማሙ.....

የገባን አቀበት ወጥተው ፤ የእልቁን ወንዝ ተሻግረው ፤ ሚዳውን አቋርጠው ሰንበተ ጉዳን አልፈው ከአዲሱ ትምህርት ቤት አጠገብ ሲደርሱ ፤ ሀዲስ እንደምንም ከተኛ በት አንገቱን ቀና አደረገ ። በወሳንሳ ተሸክመውት የሚሂዱት ሰዎች ፍላጎቱንና ስሜቱን ያውቁ ነበርና ቆሙ ። ወደሱጺ እንዲመለሱ ያዘዘው ወጣት ተደናግጦ ፤ «ምን ድን ነው? ምን ሆኖችሁ?» ብሎ በጥድሬያ ሲጠይቅ ፤ ሀዲስ ትምህርት ቤቱን በፈዘዙት ትናንሽ ጥቁር አይኖቹ ፍዝዝ ብሎ ለጥቂት ደቂቃዎች ተመለከተና ከወሳን ሳው ላይ ተመልሶ ተጋደመ ። ሰዎቹም መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ፊታውራሪ ለወጣቱ የጤና መኩንን ስለትምህርት ቤቱ ስራና ስለሀዲስ እንስተው ያጫውቱት ነበር ። በተመሰጠ መንፈስ ሲያዳምጣቸው ቆይቶ ከቤት ሲደርሱ ሲሉ «ትምህርት ቤቱን እንደዚያ ትኩር ብሎ ሲመለከት ባየሁት ጊዜ የሚያመልከው መስሎኝ ነበር ። ውነትም ደግሞ በእጅ እየሰሩ ለዚህ ህዝብ መስዋእትነት ምን እንደሆነ ማሳየት አዲሱ አምልኮት መሆን አለበት» አላቸው ።

«የሱ ጠባይና ዝንባሌ ትንሽ ትንሽ ይታይብህል» አሉት ከበቅሎ ከመውረዳቸው በፊት ።

ከቤት እንደደረሱ አጭር ፤ ጠይም የጤና መከራንት ጊዜ ሳያጠፋ ለሀዲስ ርዳታ አደረገና ለቤተሰቡ ሁሉ የመከላከያ ክትባትና አስፈላጊውን ምክር ሰጠ ። ይህ ሁሉ ሲሆን ጓደኛው የቀረበለትን ጠጅ ከታዛ ስር ቁጭ ብሎ እየተከዘ ይኮመኩም ነበር ። ጓደኛው ሰራውን ጨርሶ ብቅ እንዳለ «እህስ — አቶ ሃሊና!» አለው ፤ ወዝ የሌለው ፈገግታ እያሳየው ።

«ጥሩ ስም ሰጠህኝ ጃል» አለውና ከፊቱ ላይ ላቡን እየጠረገ አጠገቡ ቁጭ አለ ።

«አዎን — ግን አሁን በትንሹም በትልቁም የሚወራጨው ሃሊናህ ብዙ ነገር ማየት ሲጀምር ቀስ በቀስ ማንቀላፋት ይጀምራል.....»

«ያኔማ ሞትኩ ማለት ነው.....»

«የለም — እንደሁኔታው መኖር ትጀምራለህ ። ምን አለ በለኝ። የድርሻህን አትስራ ማለቴ አይደለም ። ሃሊናህ የአለም መድሀን ሊሆን አይችልምና በሁሉም ነገር ማልቀሱን ቢተው ይሻላል ። በነገራችን ላይ ፤ ከታመመው ሰውዬ አጠገብ የማትጠፋው ልጅ ማን ናት?»

«የሀዲስ ሚስት ፤ የፈታውራሪ ልጅ ናት.....»

«ውብ ናት ። የውብ ውብ ። አይኖቿን ገለጥ ስታደር ጋቸው እንደጦር ተወርውረው ልብ ይወጋሉ ። የአይኖቿን ጦር እንዳትሸሸው የደም ግባቷ ይስባል ። ፊቷ ላይ እንደጉህ የሚቀደው ፈገግታዋ እንደጠዋት ጮራ እየሞቀ በመላ ሰውነት ውስጥ ይሰራማል.....»

«ባለቅኔ ነህና!»

«አንተኮ ጮርቃው ሃሊናህ ብቻ ነው እንጂ የሚወራጨው አይኖችህ ውበት አይከሰትላቸውም ። እህ — በየባላገሩ የመንከራተት ትርፉ እንደሷ አይነቶቿን ትኩስ — ለጋ አበባዎች መቅሰም ነው ። ቀለሟኮ ይህን ጠጅ ነው የሚመስለው» አለና ጠጁን አንስቶ ተጐነጩ ።

«ዝንባሌህ አስፈራኝ ። ብንሄድ ይሻላል ። ትናንት ያቺን ሴት ከመንገድ ላይ ይዘህ ማካ ውስጥ የሰራሽው ስራ.....»

«አህ — የአደሷ መላዛ እስካሁን ካፍንማዬ ውስጥ አልጠፋም ። በመጨረሻ ያሳየችኝ ፈገግታ ይታየኛል ። ግን ይህችኛዋ.....»

«ብንሄድ ይሻላል ነው የምልህ!»

«በሽተኛህስ! የሀሊናውን ነገር ወዴት ትተህ?»

«መድሀኒት ሰጥቼዋለሁ ። ርግጠኛ ነኝ ደህና ይሆናል.....»

«ምቀኛ ነህ ልበል — ምቀኛ ። የማትታለፍ እሸት ነች ። የባላገርነት ጠባይ አይታይባትም ። የባላገር ኑሮና ባላገሮችን እንደማልወድ አማውቼህለሁ ። የባላገር ሰው ልብሱ አዳፋ ፤ እንደበቴ ጉልዳፋ ፤ ቢነግሩት የማያዳምጥ ፤ ቢመክሩት የማይሰማ እምቢ ሳይል ግትር ነው ። ያለም ክንያት ይጠራጠራል ፤ ያለስበብ ይተናኮላል ። ምክንያቱም ያትና ስበብ አለው ስትል ደግሞ ልቡ እንደቅቢ ቀልጦ ይገኛል ። ጠባዩን ለመተንበይ አትችልም — እንደተፈጥሮ ። ያለበትን የኑሮ ደረጃ አያውቅም — የተሻለ

አላየምና ። አለማወቅ ከፋ! ራዲዮ ማዳመጥና ጋዜጣ ማን በብ የሚችሉት አንዳንዶቹም የምን መሻሻል ፤ የምን ስልጣኔ እንደአገራችን የሰለጠነና የተሻሻለ የለም ይሉ ሀል ። ሰው ቢያገኝም ቢያጣም በእግዚአብሔር ቸርነት ነው ይሉሀል ። መንግስት በህይወታቸውና በኑሮአቸው ውስጥ ያለውን ቦታ አያውቁም ። የመንግስት ተግባር ግብር መስ ብሰብና ፀጥታ ማስከበር ብቻ ይመስላቸዋል ። በተረፈ ግን መንግስት እንደኮከብ ከሩቅ የሚታይ — እንደጣኦት የሚመለከ — እንደፈጣሪ የሚፈራና የሚከበር — ከሰ ማይ የተሰጠ ታቦት መስሎ ነው የሚታያቸው ። ስለ ዚህ አፈር መስለው ከአፈር ጋር ቀርተዋል ። አፈሩንና ሰውን ልለይ አልችልም ። አንድ ናቸው ለኔ ። አንድ ባላ ገር እግሮቼን ከመሬት ተክሎ ቆሞ ስመለከተው አፈሩ የት ተጀምሮ ሰውዬው የት እንደሚያበቃ አይታየኝም — አንዱ የሌላው ቅጥያ ይሆንብኛል ። የከተማ ኑሮ ነው ደስ የሚለኝ ። በከተማ ተፈጥሮንና ሰውን ለይተህ ለማየት ትችላለህ ። የከተማ ሽታ ነው የሚናፍቀኝ ። ግን አልታ ደልኩም — ከተማ ለመኖር — የደህ ልጅ በመሆኔ ። ወገን በማጣቴ እኔም እንደባላገሩ ከአፈሩ ፤ ከተፈጥሮ ተለ ይቼ የማልታይበት ደረጃ ላይ ልደርስ ነው ። እንደዚህች ከአፈሩ በላይ የመጠቀሻ ውብ ሳገኝ ግን ብስጭቴ ይረ ላኛል.....ግን የምልህ ሁሉ የሚገባህ አይመስለኝም.....»

ጓደኛው ከተቀመጠበት ተነስቶ «ገብቶኛል ። ብን ሄድ ይሻላል» አለው ትእዛዝ በተመላበት ድምፅ ። ፊታ ውራሪ ተካ መጥተው ነበርና ፤ ወደእርሳቸው መለስ ብሎ በጥምና «መሄዳችን ነው ። አልጌ መድረስ አለ

ብን ። ልጁ መድሀኒቱን በነገርኩት መሰረት ከወሰደ በሶስትና በአራት ቀኖች ውስጥ እንደሚሻለው ተስፋ አለኝ» አላቸው ።

ፊታውራሪ ተገርመው ፤ «እንዴ! እንዴት ተደርጉ! ባሁን ሰኦት መንገድ ጥሩ አይደለም ። ባይሆን በማለዳ ተነስታችሁ ትሄዳላችሁ ። ዝግጅቱን በሰፊው ይዘን ነበር» አሏቸው ።

«የለም በእውነቱ መሄድ አለብን.....»

«ቅድም እዚሁ ቆይተን ካልረዳናቸው ብለህ የተከራ ከርከው አንተው ነበርክ ። አሁን ደግሞ ካልሄድን ብለህ የምትከራከረው አንተው ነህ ። ምን የሚያስቸኩልህ ነገር መጣ? ምንም እንኳ ዘመን ያለፈብኝ ፊታውራሪ ብሆንም እናንተን እዚህ ማሳደር አያቅተኝም ። ወይስ ቁንጣውንና ቱህኑን ፈርታችሁ ነው!» አሉ ፤ በነገር ለመጉንተል ያህል ።

ረዘም ያለው ወጣት በነገር መጉንተሉን ወደጉን አድርጉ ፤ «እርስዎ እንዳሉት እንቅር ፤ እንሂድ የሚ ለው እሱ ነው ። አንቺው ታመጭው አንቺው ታሮጭው እንዲሉ» አላቸው ተዝናንቶ ከተቀመጠበት ለመነሳት አለመፈለጉን እያሳየ ።

«ፍፁም ፤ አሁን መሄድ አለብን.....»

«እኔ በእልቂይቱ ማርያም ምን ነካብኝ? ምን የሚ ያሮጥ ነገር መጣ? ወይስ ያስቀየምኛችሁ ነገር አለ? የተ ቀየማችሁበት ነገር ካለ ባላገሮች ነንና ይቅርታ አድር ጉልን.....»

«መሄድ ስላለብን ነው ። ሌላ ምክንያት የለንም»

«መምሬ መሀሪ ቢኖሩ ደግ ነበር ። እኔ እንግዲህ መለመን አላውቅበት» አሉ ፤ ፊታውራሪ ተስፋ ወደመ ቁረጥ ላይ ደርሰው ። አንደኛው ለመሄድ ቁርጠኛ ሆኖ የተ ነሳ መሆኑን ፊታውራሪ ስለተገነዘቡ ፤ አገልግልና ጠጅ አስይዘው ፤ ሁለት ሰዎች ጠብመንጃ ይዘው አልጌ ድረስ እንዲከተሏቸው አገዘው ሸፍዋቸው ። ከግቢ እንደወጡ በመሄዳቸው ያዘነው ወጣት «ምቀኛን አርቅልኝ ብሎ መለመን ትልቅ ፀሎት ነው» አለውና መንገዳቸውን ቀጠሉ ። እነርሱ ከሄዱ አስር ደቂቃዎች በማይሞላ ጊዜ ውስጥ ለቶሎሳ ስንቅ ይዞ ወደ መቱ ተልኮ የሄደው መልእክተኛ መጥቶ ፤ ቶሎሳ ከእስር ቤት ለማምለጥ ሲሞክር በጥይት መገደሉን እንባ እያነቀው ለፊታውራሪ ነገራቸው ።

«ሞተ! ክንዴ ሞተ! ቀኝ እጄ ። ምርኩዜ ። አሁንማ ሀዘኑም አበሳውም እየቀለለኝ ሄደ ። ሀዘን ሲበዛ ተራ ነገር ይሆናል ። ለካ አይኖቼ ጉድ እንዲመለከቱ ነው የጐለተኝ ። እንግዲህ ምን ቀረኝ የገባ ወንዝ ሲደርቅ ከማየት በቀር ። አይ ይህች ህይወት!» አሉ ፤ እንባ — አልባ የሆኑትን አይኖቻቸውን ከአድማስ ላይ ተክለው ። የመልእክ ተኛው እዩዬ ነበር ቤተሰቡን በሙሉ የቀሰቀሰው ። ልቅሶውን በመሀል አቋርጦ ሀዲስ ከተኛበት ክፍል ሄዶ ከመቱ ይዞለት የመጣውን አድራሻ የሌለው ደብዳቤ ለአይናለም ሰጠለት ። ሴቶቹ ደረታቸውን እየደለቁና ዋይታቸውን እያቀለጡ ሀዲስ ወደተኛበት ክፍል በማ ምራት ላይ ነበሩ — «ልጄን ገድለው ሄዱ? እኔ አይሆንም

ብዬ ነበር — የፈረንጅ መድሀኒት.....» እያሉ የአይ ናለም ሞግዚት ቀደመ ። ብዙ እንባ ሳይፈስ ነበር የሞት ፅዋው የሀዲስ ሳይሆን የቶሎሳ መሆኑ የታወ ቀውና ልቅሶው ከመጠን በላይ የደራው ። ወዲያውኑ ፊሳውን እንዲያመጡ ብዙ ሰዎች ወደመቱ ተላኩ ። በሁ ለተኛው ቀን ከብቶች ወደ ቤት በሚገቡበት ሰአት አቅራ ቢያ አስከሬኑ በጃኖ ተሸፍኖ ከቤት ሲደርስ ፊታውራሪ አስከሬኑን እየዞሩት ምርር ያለ ልቅሶ በመጀመራቸው ሲለቀስ ታድሮ ጧት የሱጴ ህዝብ በተገኘበት በእልቁ ማር ያም ቤተ ክርስቲያን የቶሎሳ ግባተ መሬት ተፈፀመ ። ቶሎሳ ያሰብከውን በእጅህ ስራ ላይ ካላዋልከው የኔ ሞት በከንቱ ይሆናል.....ምን ባልማር ምኞት አለኝ.....ቃል ግባልኝ ብሎት ትቶለት የሄደው ነዘብ ትዝ እያለው ሀዲስ በዝምታ እንባውን በሚያፈስበት ጊዜ ነዛዜውን ለመፈጸም ለራሱ ቃል እየገባ በትምህርት ቤቱ ስራ ፍፃሜ እማካይነት እንደፈጣሪ ትኖራለህ.....ትኖራለህ ለዘለአለም ይል ነበር በልቡ ። ሆኖም ፤ በሀዘኑ ምክንያት የትምህርት ቤቱ ስራ ፈፅሞ በመቆሙ የቶ ሎሳ ምኞትነት ይህ አልነበረም በማለት መንፈሱ እየተ ሸበረ ስለሄደ አይናለም ቶሎሳ በተቀበረ በአራተኛው ቀን ጧት በሌሊት ተነስታ ወደትምህርት ቤቱ ስራ ፊቷን አዞረች ። በሶስት ቀኖች ውስጥ ስራው ፍጥነት እየወ መረ መሄድ ጀመረ ። ሀዲስም በመድሀኒቱ ሀይል ብቻ ሳይሆን በመንፈሱ ብርታት ከእለት ወደእለት እየተሻ ለው ሄደ ። ግን ከሀዲስና ከአይናለም ይልቅ ፊታ ውራሪ ተካ ስለትምህርት ቤቱ ስራ ከፍተኛ ስጋት አድሮ ባቸው ለእረፍት ቀርቶ ለእህል እንኳ ጊዜ ማጣት ስለ ጀመሩ ፤ አንድ ምሽት ሊጠይቁት መጥተው ገና ቁጭ

ከማለታቸው «ለምን እንደዚህ ይሯሯጣሉ? ለጤናዎም ቢሆን ጥሩ አይደለም ። እኔም ተሽሎኛል ። አይናለም እንደምትነግረኝ ስራው ወደማለት ላይ ነው.....» ብሎ ሳይጨርስ ከአፉ ቀበል አደረጉና «ስራ ማንንም አልገደለም ። እንዲያውም ህይወቴ እየታደሰ ነው የሄደው ። ቢሆንም የምሯሯጠው የቀጠሮ ሰአት ስለደረሰ ነው» አሉት ።

የህይወታቸውን መታደስ ከፈታቸው ላይ ለማንበብ ይቻል ነበር ። «የምን ቀጠሮ?» አላቸው እንደመደን ገጥ ብሎ ።

«ሙሽራው መጣ በርበሬ ቀንጥሱ እንዳይሆን ብዬ ነው ። የሙሽሮቹ መምጫ ሰአት ተቃርቧል ። አዎን — ሙሽሮች ናቸው — ተማሪዎች ። ትምህርት ቤት ሊከፈት ከእንግዲህ ምን ቀረው? ሆኖ ቀን ብትሆን ነው ። ቀጠሮውን አክብረን ተዘጋጅተን ሙሽሮቹን መቀበል የለብንም?» አሉት ፈገግ ብለው ።

ሀዲስ ባለፉት ጥቂት ሳምንቶች ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ በፈካ ፈገግታ ፤ ልቡ ደግሞ በአዲስ ተስፋ ተሞሎ ። ይሁን እንጂ ፤ የትምህርት ቤቱ ስራ ከተፈፀመ ህይወቴ ምን አግጣጫ እንደምትይዝ ባለማወቁ ያደረበትን ደስታ የሀዘን ሽውታ ሙሉ ጋረደው ። ለአንድ አጭር አመት የመጣ ቢሆንም የትምህርት ቤቱን ስራ ከፍፃሜ እስካደረሰ ድረስ ከሱጹ የትም እንደማይሄድ ልቦናው ቢያውቅም ስራው ወደፍፃሜ በመቃረቡ መንፈሱ በድንገት መሸበር ጀመረ ።

ከመቼ ተልኮለት በሀመሙ ምክንያት ተረስቶ የቆየውን ደብዳቤ አይናለም ወደስራ ከመሄዷ በፊት ሰጥታው ነበርና አድራሻ ያልተፃፈበትን ፖስታ ከፍቶ ለማንበብ ልቡ ፈራ ። እጆቹ ተንቀጠቀጡ ። ቶሎሳ ከመሞቱ በፊት የፃፈው ደብዳቤ ነበር የመሰለው ። ጨክኖ ፖስታውን ሲከፍተው ደብዳቤው ከሽታዩ የተፃፈ ሆኖ አገኘው — «ስለእጅ ዕሁፌ ይቅርታ ። የፃፍኩልህ ይቅርታ ለመጠየቅ ነው ። ጥፋተኛ ነኝ ። ለኔ ካልሆንክ ለሌላ ሴት አላልፌ አልሰጥህም ብዬ ነበር ። ከነበርኩበት ኑሮ ለመግላገል አንተን የመጨረሻ ተስፋ አድርጌ ነበር ። ስጠብቀው የኖርኩት እድል መስለህ ነበር የታየህኝ.....

«አባትና እናቴ ተከታትለው የሞቱት የአስራ አራት አመት ልጅ ሆኜ ነው ። ዳዊት አስደግመውኛል ። ባለኝ ትንሽ እውቀት ስራ አጣሁ ...

«ጉሬ ምን ስራ ይገኛል ? ሰው ቤት በግርድና መቀጠር የገድ ሆነብኝ ። ውዬ ሳላድር ከማድርበት ምድጃ ዳር መጥቶ የቤት አሽከር ተጫወተብኝ ። ክብሬ ከአመዱ ጋር ተቀላቀለ ። ለአበሳ የተፈጠርኩ መሆኔን ያወቅሁት ያኔ ነው ። ታመምኩ ። እመቤቴ ለመተኛት ጊዜ አልሰጠኝም ። መጥተው ተነሽ ፤ መኝታ እንደሆነ የምትፈ

ልገው ከቤቴ ጨርቅሽን ጠቅልለሽ ውጭልኝ አሉኝ ።
 አንጀቴን በመቀነት ሽብ አድርጌ ለስራ ተነሳሁ ። ከጧት
 ለስራ ሁለት ሰአት ጀምሮ እስከሌሊቱ ስድስት ሰአት
 ነበር በየቀኑ የምሰራው.....ሳጥብ ፤ ሳቦካ ፤ ስጋግር ፤ ሰው
 ቅጥ ፤ ሰፈጭ ፤ ሰላላክ ያለትንፋሽ ። በዚያ ላይ ስድቡ ፤
 ርግማኑ ጥፈው አይጣል ። በዚህ ሁኔታ ለሁለት አመት
 ሰራሁ ። ዘመናዊ ባርያ ሆኜ ። እንደድመት ከአመድ
 ውስጥ ጥቅልል ብዬ መተኛቴ አንገፈገፈኝ ። የሰራሁ
 በትን ደመወዝ ሳልጠይቅ ኮበለልኩ ወደሱጴ ። እንደእ
 ድል ሆኖ ወይዘሮ ዝናሽ አገኙኝ ። አለማመዱኝ ። ከታህ
 ሳስ እስከ የካቲት ባለው ጊዜ ውስጥ እንኳን በእውኔ በህ
 ልሜም አይቼው የማላውቀውን ገቢ አገኝ ጀመርኩ ። ግን
 ያው የገህነም ኑሮ ነበር የምኖረው ። አንዳንዱ ሰክሮ ሲያ
 ስታውክብኝ፤ ሌላው በጥፊ ሲያጮለኝ፤ በውድቅት ጨለማ
 ከተኛሁበት አውጥቶ ሲያባርረኝ ኑሮ አይበለው ። ስንቱ
 ተወርቶ ። ያንዳንዱ ሰው ጠረን ሲገርፈኝ — ሲያጥወለ
 ውለኝ የአመድ ውስጥ መኝታዬ ትናፍቀኝ ነበር.....

«ይህንንም ኑሮ ትቼ ለመኮብለል አስብ ነበር ።
 የባሰ የእድል ወጥመድ እንዳይገጥመኝ እየፈራሁ ሳመ
 ነታ አንተ መጣህ ። ደግነትህ ፤ ጨዋነትህ ፤ ቁም ነገረ
 ሻነትህ ማረኩኝ ። አዲስ ተስፋ አደረብኝ ። እንደክርስ
 ቶስ እኔን ከገህነም ኑሮ ለማውጣት ተልከህ የመጣህ መሰ
 ለኝ ። እድሌ ነውና ሳይሆን ቀረ ። አንተንም ጭምር ማስ
 ቃየቴ ነው የሚፀፅተኝ ። ወይዘሮ ዝናሽ ለኔ ተቆጭተው
 ተይ ተይ ስልሽ ይሄው እርር ድብን ለማለት በቃሽ ።
 እርሱም እርር ድብን ይበል ብለው ስለገፋፉኝ ነው ።
 በነገራችን ላይ ወይዘሮ ዝናሽ የመቶ አለቃ አሸኔን አግ
 ብተው ወደ አጋሮ መሄዳቸውን ሰምተህል? ወታደር ሁለ

ተኛ እያሉ ሲሆሉ ቆይተው? እርሳቸው ብዙ የለመዱ ፤
 እርሱ ቀናተኛ — ሳር ቅጠሉ ሁሉ የሚመኛቸው ነው
 የሚመስለው ። አይናቸውን ገለጥ ያደረጉ እንደሆን እን
 ኳን ሰው ጠቅሰሻል ብሎ አይኑ ደም ይለብሳል ። ሸርሜ
 ሞቷን ስትሻ ስታበዛ ሩጫ ፤ ሄዳ ታሸታለች የፍቅር አፍ
 ንጫ የሚሉኝ ትዝ ይለኛል.....

«ባንድ በኩል ስለጥፋቴ ይቅርታ እየለመንኩህ በሌላ
 በኩል ደግሞ አዲስ የህይወት በር ስለከፈትክልኝ አመሰ
 ግንሀለሁ ። እዚህ እስርቤት ሁኔአዲስ ህይወት ይታየኛል ።
 ከነበርኩበት ኑሮ የተሻለ ነው ። ከዚህ ሰወጣ ደግሞ የተ
 ሻለ የመንፈስ እርጋታና ፀጥታ ወዳለበት ሂጂ ልቤን ወደ
 ፈጣሪዬ በመመለስ ፤ በጌጥና በገንዘብ ሳይሆን በጾምና
 በፀሎት ለመኖር እመኛለሁ ። የክርስቶስ ሳምራ ህይወት
 ይታየኛል ገድሏን ሳነብ አደንቃት ነበር ። ተስፋ ከመቁረጥ
 የተነሳ አይደለም ይህን የተመኘሁት ። ለእግዚር ማደር
 ተስፋ ያጡ ሰዎች ምኞት መሆን የለበትም ። እግዚር
 የተስፋ መጀመሪያ እንጂ መጨረሻ አይደለምና ። በአባቤ
 አዲሱ ኑሮዬ ይናፍቀኛል — የቤተክርስቲያን ደወል
 ሲሰማኝ ከዚህ ቀደም የማላውቀው ደስታ መጥቶ በልቤ
 ይሰረግል ። ይህን ደስታ በምንም አልለውጠውም ።
 የጀመርኩው ስራ ይባረክልህ ። ደህና ሁን ።»

ዳብዳቤውን አንብቦ እንደጨረሰ አይኖቹ እንባ ቢያ
 ቀሩም ተሸብሮ የነበረው መንፈሱ ተረጋጋ። ደህና ሁኔ
 አላት በልቡ.....

ለአዲሱ አመት ሀዲስ ከተኛበት አንገቱን ቀና አድርጎ ከአልጋ ወርዶ ከቤተሰቡ ጋር ለመቀላቀል በመቻሉ እጥፍ ደስታ ሆነ ። ከጠጅ ሳርና ከሀሪቲ ጋር ባንድነት የተርከፈከፈው ቂጠማ ፤ በለጋ ቅቤ ተፈልቶ የሚቀርበው ቡና ፤ አበባዬ ሆይ እያሉ በየቤቱ እየዞሩ የሚዘፍኑት ሳዱላቸው እንደጨረቃ የሚያበራ ልጃገረዶች ፤ ከጥራቴ የተነሳ ቅርብ መስሎ የሚታየው ሰማይ ፤ የአደይ አበባዎች ሰጌጥ ያህል አልፈው አልፈው ፈንጠቅ ማለት የጀመሩበት ጥቂር አረንጓዴ ብርድልብስ ለብሶ የተንጣለለው ሜዳ — ሁሉም ባንድ ድምፅ አዲሱን አመት ቢያስተጋቡም ፤ ከሀዲስ ልብ ውስጥ እየጉላ የሚሰማው የፍርሀትና የመሸበር ደወል ነበር ። ፊታውራሪ በሀዲስ ፊት ላይ የሚመላለሰውን ስሜት በማስተዋላቸው «ለምን ትተክዛለህ? በዛሬው ቀን»/አሉት ። ጧት በማለዳ ወንዝ ወርደው ገላቸውን ታጥበው ስለነበረ በርዶአቸው ቡሉኮአቸውን እንደተኮናነቡ ነበሩ ።

መተከዙን ሰላወቁበት ደንግጦ «እ.....አዲስ አመት በመጣ ቁጥር መንፈሴ ይሸበራል ። ያለፈው አመት ትዝየሚለኝን ያህል አዲሱ ደስ ቢለኝም ያስፈራኛል» አላቸው ።

«እግዚር ያሰበው ነገር ላይቀር ሰው በከንቱ ይጨነቃል ። ነገ የሚሆነውን ለማወቅ መጨነቅኮ የእግዚርን

ስልጣንና ጥበብ መሻማት ነው ። እርሱ በፈለገው ቀንና ሰአት ምስጢሩን ይገልጥልናል ። የኛ ፈንታ ለቀጠሮው እንዳንዘገይ ተዘጋጅተን በትእግስት ተአምሩን መጠበቅ ነው ። መጨነቅ አያስፈልግም ። ዛሬ እንጂ ነገ በኛ እጅ አይደለችምና» አሉት ።

«ቢሆንም ሰው ሆኖ ስለነገ ማሰቡ ይቀራል? ነገ በእጁ ባትሆንም? የእግዚርን ስልጣን ለመካፈል ሰው እንደጣረ ነው — ነገ የሚሆነውን ዘልቆ ዛሬ ለማወቅ — ለመተንበይ — እንደፈጣሪ ። ብቻ ስሜት ነው.....አንድ ነገር ሲጨልምብኝ መንፈሴን ያሸብረዋል ። በርግጥ ለማወቅ ባንችልም እንኳ እንዲህ ሊሆን ይችላል ብሎ ማመኑ ትልቅ እረፍት ነው ። ነገ የእምነት ጉዳይ ነው ። ለእምነት ደግሞ መሰረት ያስፈልገዋል» አላቸው ወደሚከነክነው ስሜት እየተቃረበ ። መምሬ መሀሪ ጠበል ለመርጨት መጥተው ነበርና ወይይቱ ቢቋረጥም ፤ ሀዲስ በአሳብ ተውጦ ቀረ ። ከአሳቡ ለመገላገል በጧት ተነስቶ ወደትም ሀርት ቤቱ ለመሄድ ተዘጋጅቶ ነበር ። ለምችና ለግርፋት ትጋለጣለህ ተብሎ በስንት ልመናና ተግሳፅ ለጥቂት ቀኖች ቤት እንዲውል ተደረገ ። ነገር ግን ከዚያን ቀን ጀምሮ ልቡ አላረፈም ።

አንድ ምሽት አይናለም ከቤት እንደገባች ትንፋሽ እያጠራት ፊቷ በፈገግታ ፈክቶ ከፋኛሱ ብርሀን ጋር እየተወዳደረ «አለቀ.....ተፈፀመ.....የትምህርት ቤቱ ስራ» አለችውና ፈገግታው ከፊቷ ላይ እንዳለ እንባዋን ዘረገፈችው ።

«አለቀ! ተፈፀመ!» አለ የአይናለምን ቃላቶች እንደገና እያስተጋባ ።

«አለቀ» አለችው ።

እጆቿን ትኩር ብሎ ለጥቂት ጊዜ ተመለከተና በሳቅ ፈነዳ ። እንደሚያመልካት ሰው ከፊቷ ተንበረከከ ። እጅ ቿን አገላብጦ ሳማቸው ። እንደገና በሳቅ ፈነዳ ።

«በቃ አለቀ?» አላት እንደገና ።

«የትምህርት ቤቱ ስራ በሙሉ አልቋል ። የደወል ቤቱም ስራው አልቋል ። የቀረው ደወሉን አውጥቶ መስቀል ብቻ ነው — ነገ.....»

«ደወሉ ቀርቷል? ደወል.....ደወል.....አዎን — ደወሉን ከቦታው ማንጠልጠል ያለብኝ እኔ ነኝ ። ትምህርት ቤት በሌለበት ፤ ቤተክርስቲያን ባልተተከለበት ደወል አስቀድሞ አይቆምም ። ደወል ማንጠልጠል የመጨረሻ ስራ እንደመሆኑ እንደቡራኬ ይቆጠራል..... ደወል..... አዎን.....ደወል ጥሪ ነው.....የጥሪ ድምፅ ።»

ከፊቷ እንደተንበረከከ እጆቿን እንደገና አገላብጦ ሳመ ። ሳይታወቀው አንድ የተዳፈነ ስሜት በልቡ ውስጥ ነፍስ ዘርቶ በመላ ሰውነቱ እየተሰራጨ ሲያግለውና ወንድ ነቱን ሲቀስቅሰው ተሰማው ። ያደረበት ምትህት አልፎ ስሜቱ እንዳይበርድ እጅቿን እንደያዘ ከተንበረከከበት ተነስቶ መጀመሪያ ከጡቶቿ መሀል ፤ ቀጥሎ ጉንጮቿን... አይኖቿን ከዚያ ከንፈሮቿን..... የጋሉትን ከንፈሮቿን በጋለ ስሜት..... በስቀቀን እየሳመ «ከ.....ከ..... የለም.....ሳንገናኝ በፊት ነበር መሰለኝ የምወድሽ.....» እያላት ፤ የሁለቱም ልብ ትርታ እየተምታታ ከአልጋ ላይ ወደቁ.....ተነፍጉት የቆየው ፅጌረዳ አበባ.....እም ቡጥ ፅጌረዳ አበባ.....ፈነዳ.....ረገፈ ። አይናለም እን

ገቷን ከአንገቱ ውስጥ ሸጉጣ በዝምታ እንባዋን ታነባ ዋለች ። በፍቅር ጧፍ የነደደ ሳይጠገብ የነጋ አጭር ሌሊት ። ጧት የመስከረም ጮራ ስሜታቸውን ተቀብላ አስተጋባች ።

ሀዲስ ከእንቅልፉ ሲነቃ በመጀመሪያ በአእምሮው መጥቶ የተቀረፀው ከትምህርት ቤቱ ሄዶ ደወሉን ከቦታው የማንጠልጠል አሳብ ነበር — ደወል — ከገባ ፍፍቱ በላይ ነግሶ የሚያስተጋባ ደወል — የደወል ጥሪ.....

ሜዳው ሸንተረፋ ፤ ተራራውና ሸለቆው በአደይ አበባ አሸብርቆ ፤ ተፈጥሮ መልካም ሸማኔ የሰራው ጥበብ መስላ በቡና ፤ በአረንጓዴና በብጫ ቀለማት ተሻጉጋርጉራለች ። ኩል መስሎ የተንጣለለው ሰማይ በጣም ቅርብ መስሎ ነበር የሚታየው ። የመስከረም ጮራ ሜዳውን ፤ ሸንተረፋን ፤ ተራራውንና ሸለቆውን ያለበሰውን ወር ቅማ አደይ አበባ እየዳሰሰች ውበቱን በበለጠ ታጉላለች ።

ፊታውራሪ ቢከለክሉትም ሀዲስ አሻፈረኝ በማለት ደወሉን እንደምንም ባንድ እጁ አንጠልጥሎ በአክሱም ሀውልት ቅርፅ በቀጭኑ ከተሰራው ደወል ቤት ላይ በረጅም መሰላል ወጣ ። ከነሀስ የተሰራው ደወል ከባድ ስለሆነ ከመሰላሉ ጫፍ ሲደርስ በረጅሙ ተነፈሰና ወደ

ታች ተመለከተ ። ብዙ ህዝብ ወደላይ አንጋጦ ይመለከተዋል ። ነጭ ሻሽ — ቀይ ሻሽ — ጃኖ — ጥንግ ድርብ — የሀገር ልብስ — ቁምጣ ሱሪ — ቦላሌ ሱሪ — ቀይ ፤ ቅጠልያ ፤ ደማቅ ሰማያዊ ካኪ ፤ መርዱፋ ፤ አቡጀ ዲድ ልብሶች — እንደምድሪቱ የተኸገረው ቀለም የለበሱ — ልጆች — ወጣት ሴትና ወንዶች — አሮጊ ቶች — ሽማግሌዎች ይታዩታል ። ገና በመምጣት ላይ የሚገኙም አሉ — ከሩቅ — ከቅርብ ። ሁሉም ወደ አዲሱ ትምህርት ቤት ፊቱን አዙሮአል። የአባጩ ድቤ ፀጥ ብሎ ከሚነፍሰው አየር በላይ እየተንሳፈፈ ይሰማል ። ለመደመጥ ፉክክር የገጠመ ይመስል እየናረ — እየናረ ይሄዳል ። የሰጋር በቅሎዎቻቸው ግስጋሴ የድቤውን ምት ስልት የሚጠብቅ ፤ ሁለት ወጣቶች ከወደ አልጌ መንገድ ወደትምህርት ቤቱ ያመራሉ ። ሁለቱም ከበቅሎዎቻቸው እንደወረዱ «ያቺ የፅጌረዳ እምቡጥ» አለ ፤ በቁመ ናው ዘለግ ያለው ጠይም ወጣት ወደአይናለም አይኖቼን እየወረወረ ።

«ጀመርክ እንግዲህ! አይንህ ሌላ ነገር አያይም — ከሴት ሌላ! ይልቅ ያ የደወል ቤቱ ላይ ቆሞ ራዲያ የሚታየው ይመስል ሩቅ የሚመለከተው ሰው ያኔ ወደአልጌ እግረ መንገዳችንን በዚህ በናልፍ ያከምኩት ልጅ አይደለም እንዴ? ፊቱ ትዝ ይለኛል» አለው ፤ ከጓደኛው በቁመት ትንሽ መለስ የሚለው ሌላው ጠይም ወጣት ።

«አዎን እሱ ነው ። አልጌ ውስጥ ተጋንኖ የሚወራው ስለእርሱ ኖሮአል ለካ! ሀዲስ ይሉህል እርሱ ነው — ገሚሱ እብድ ነው ይለዋል ። ውነትም ደግሞ ሲመለከቱት ጤነኛ ሰው አይመስልም ። በቅዠት በህልም

አለም ውስጥ የሚንሳፈፍ ይመስላል — ከዚያ ደወል ቤት ላይ ቁሞ.....»

«ከዚያ ላይ ቁሞ ለእርሱ የሚታየው ህልም — ለምን እንደሆነ እንጃ — ለኔም የሚታየኝ ያህል ሆኖ ይሰማኛል ። ካንተ ሙሉ ጤንነት የእሱ እብድት ነው ለዚህ ለምታየው ህዝብ የሚበጀው.....»

«ስለእርሱ እንደሰማሁትና አንተንም እንደማውቅህ ባህሪያችሁ ይቀራረባል ። በውጭ ጠንካራ መስለው የሚታዩት ሸካራ መልካችሁ በውስጣቸው በየሚዳው የምታለቅስ ነፍስ የደበቁ ናቸው ። በየሚዳው የሚጮህ ሀሊና አልወድም ። ባጉል ብሄራዊ ስሜት በጭፍን የሚመሩ ሰዎች አልወድም ። ወገኔ አገሪ ስንል የአለም ህብረተሰብ አባል መሆናችንን እንዘነጋለን.....»

«ለወንዜ ፤ ለወገኔ ፤ ለአገሪ ብሎ የማያስብ ሰው ለሰው ልጅ አስባለሁ ቢለኝ አይገባኝም ። የቅርቡን ትቶ የሩቁን እናስብ ማለት ሀሊናን ማሳወር ነው ። ይልቅ ከዚያ ወርዶ ባነጋገርኩት.....»

«እንደሱ እጅ እጅ እያልኩ እዚሁ እቀራለሁ እንዳትለኝና እንዳታስቀኝ.....»

«ማን ያውቃል? ማን ያውቃል — የሰው ህይወት ምን አግጣጫ እንደሚይዝ! የህይወት ጥሪ.....በዚች ሰአት ደስታው ምን ያህል እንደሆነ ይሰማኛል ። ህልሙ ይታየኛል.....» እያለ ወደሀዲስ ሲመለከት ፤ ጓደኛው በመገረም አተኩሮ አይኖቹን ይመረምር ነበር ። ስሜቱ አስደነገጠው ። ለመጀመሪያ ጊዜ በህይወቱ የራሱም ስሜት አስፈራው «ወይ'ኔ ያራዳዬቱ ልጅ!» አለ በልቡ.....

ሀዲስ በልቡ ከሚሰማው ደስታ የተነሳ መላ ሰውነቱ ይንቀጠቀጥ ነበር ። ደወሉን በሁለት እጆቹ ወደላይ እን ስቶ በሰፊው መስኮት ወደውስጥ አሳለፈውና ከደወል ቤቱ ጣሪያ ስር ከተሰራለት የብረት መንጠቆ ላይ አንጠ ልጥሎ ሲያበቃ ገመዱን በውስጥ በኩል ወደታች ለቀ ቀው ። ደወሉ ትንሽ ድምፅ በማሰማቱ ከደወል ቤቱ ላይ አርፈው የነበሩት አራት ርግቦች ተነስተው ደስታውን ለማ ብሰር የተላኩ ይመስል አንዳንዴ ደረታቸውን እንደገና ደግሞ ጀርባቸውን ለመስከረም ፀሀይ እየሰጡና ቀዝቃዛ ውን አየር በክንፎቻቸው እየቀዘፉ በረሩ — ለአይን እስኪ ሰወሩ ድረስ እንባ ባዘሉት አይኖቹ ተከተላቸው ። ለሙ ከራ ያህል ገመዱን ይዞ የደወሉን ድምፅ ለመጀመሪያ ጊዜ ከፍ አድርጎ አሰማ ። የአይናለም ፊት ከሁሉም ይበ ልጥ ጉልህ ሆኖ ታየው ። እንደአጋጣሚ የአባጪፌ ድቤ በድንገት ፀጥ አለ ። ልቡን በፍፁም ሊመስጠው የቻለ እንደዚያ ያለ የሙዚቃ ቃና ከዚያ ቀደም ሰምቶ እንደማ ያውቅ አመነ ። አይኖቹ ረጠቡ ። የእግዚር ትንሽ እጅ! የእናቱ ቃላት ከጀርዎቹ ውስጥ ያስተጋባሉ ።

«በሀይል ደውለው እንጂ!» አሉት ፊታውራሪ ተካ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ። የአይናለም አይኖችም ረጥ በው ነበር ። መምሬ መሀሪ ከፊታውራሪ አጠገብ ትል ቁን ወርቅማ መስቀላቸውን በቀኝ እጃቸው ከፊት ለፊት ደግነው ፤ ነጭ ጭራቸውን በግራ እጃቸው ወዲህና ወዲያ እየነሰነሱ ቆመው ነበር ። ከብሳታቸው ከመጠን በላይ ተቆልሎአል ። ስለትምህርት ቤቱ ስራ ፍፃሜ ቡራኬ ለመስጠት የተዘጋጁ ይመስላሉ ። ቡራኬዬን ምን ብዬ ልጀምር ይሆን? ክርስቶስ በዚህች ክፉና አላፊ በሆ

ነችው አለም ስጋ ለብሶ በኖረበት ዘመን ተቀዳሚ ስራ አድርጎ የያዘው የማስተማርን ተግባር ነበር ። በትምህ ርቱና በሞቱም የመንግስተ ሰማያት በር ለሰው ልጅ ተከ ፊተ.....ይህም ትምህርት ቤት እንደሰብከት ተራራ አይ ናችንን የምንከፍትበት የተቀደሰ ስፍራ.....ይሁን ። አይ — እንዲህ ማለት አይገባኝም ። ምንነው በነካ እጁ ቤተክር ስቲያን ቢሰራ አሉ ፤ ሀዲስ አንድ ጊዜ ስለትምህርት ቤቱ ሲገናር አዲሱ ቤተ እግዚአብሄር ነው ያለው ነገር ትዝ ብሎአቸው..... የማስተማር ተግባር ከቤተክርስ ቲያን ወደአለማዊው ትምህርት ቤት እየተላለፈ የመሄዱ ጉዳይ እየከነከናቸው.....ቢሆንም ፤ ቢያምኑበት ባያም ምኑበትም ቡራኬ የመስጠቱ ግዴታቸው እየተማናቸው ምን ብዬ ልጀምር? እያሉ ወደማሰብ ተመለሱ.....

«ልጄ ያንን መናጢ አግብታ ብትሂድ ኖሮ የዛሬውን ደስታ ሳላይ እሞት ነበር» አሉ ፊታውራሪ በትካዜ ።

«አዎን — የፊታውራሪ አያና ልጅ ርስቱን ሁሉ ሸጦ ጨርሶአል አሉ ። ያገባትም ኮማሪት አባረረችው ይባላል ። የሰንቱን ጨዋ ልጅ ርስት ያስሸጠች ናት...»

«የፊታውራሪ አያና ነፍስ ትማር ። ጥለውኝ ሂዱ ። እኔ የጎዳኝ ጠላትነታቸው አይደለም ሞታቸው ነው ። ቶሎሳ ቢኖር የዛሬው ደስታዬ እጥፍ በሆነ ነበር ። ምቀ ኝነት ፤ ተንኮልና ሸር ከዚህ ትምህርት ቤት ስራ ፊት ባይደቀኑ ኖሮ ዛሬ በሀይወት ከኛ ጋር ይገኝ ነበር ። በህቅ ልስራ ብሎ የሚነሳውን ከመወንጀልና ጭንቅላቱን ቀጥቅ ጠን አንገቱን ዝቅ እንዲያደርግ ከምናደርግ ብንደግፈው ፤ ብናበረታታው ጥቅሙ የጋራ ይሆናል ። ግን ልማድ የለ ነም ። ልማዳችን ፤ ተንኮል ፤ ሸርና ምቀኝነት ነው ። ይህን

ልማድ ይዘን የትም ልንደርስ አንችልም ። ባዶ ኩራት ብቻ ይዘን እንቀራለን ። ባዶ ኩራት ። ጊዜ ይፈርድብናል ። ሀልውናን መግመት ያለብን በስራ እንጂ በእድሜ ፤ በእሳብ እንጂ በትንፋሽ በሰሜት እንጂ በከንቱ በሚባክኑ ደቂቃዎች አይደለም ። ጊዜን የምናሰላው በልብ ትርታ መሆን አለበት ።»

«እውነት ነው» አሉ መምሩ ስለቡራኬአቸው እያ ሰቡ.....

ፊታውራሪ ትእግስታቸው አልቆ «ስማኝ እንጂ! በሀይል ደውለው.....ያስተጋባ.....በሱጴ.....» ሲሉት ፤ አይናለም ከአጠገባቸው ሹልክ ብላ ሄዳ በደወል ቤቱ በርገባችና ገመዱን ይዛ በሀይል መደወል ጀመረች.....

ፊታውራሪ በደስታ ተውጠው አይናቸውን አንዴ ወደ ሀዲስ ፤ መልሰው ደግሞ ወደአይናለም እየወረወሩ የሰላም እረፍት ላገኝ ነው መሰለኝ አሉ በልባቸው ። የደወሉ ድምፅ እየገነነ እየነገሰ ሲሄድ የፊታውራሪ ልብ ትርታ እየቀነሰ እየደከመ ፊታቸው እየገረጣ ሆኖም ከፊታቸው ላይ ያለው ፈገግታ እየፈካ እየጐላ ሲሄድ—

ገል ።

የገል ስባሪ.....ሀይወት.....

ቃለ አዋዲውን አንዴ የገደል ማሚቶ እየተቀበለች ወደሌላዋ ስታስተላልፈው ፤ እያስተጋባ ፤ የሀዲስን ደስታ እያበሰረ — የወደፊት ሀይወቱን.....ሀይወታቸውን..... የትምህርት ቤቱን የወደፊት እድል.....እየከሰተለት ይሄድ ነበር.....

ካድማስ ባሻገርን
ያበረከተላችሁ ደራሲ

የህሊና ደወል

የተባለውን አዲስ
ልብ ወለድ ድርሰት
ይዞላችሁ ቀርቧል

ሐዲስ ሣህሌ የዩኒቨርሲቲ ትምህርቱን አቋርጦ
ለአንድ ዓመት በማስተማር ራሱን ለመርዳት
የተሠማራ ቢሆንም በገጠሩ ችግር ምክንያት ራሱን
ለሕዝቡ - እንዲሰዋ የተገፋፋ ወጣት ነው።
ያለፈውን ትውልድ ሥራና ክንውን በማውጠንጠንና
ከሚገባው በላይ ታላቅነቱን በማጋነን በትዝታ ተውጦ
አይባክንም። በትዝታ የሚባክን ትውልድ፣ በራሱ
የማይተማመን፣ የሚኖርበትን ዘመን ችግሮች መቋቋም
ያልቻለና መኖር ያቃተው መሆኑን የተገነዘበ ይመስላል
። ሐዲስ ለኢትዮጵያ አዲስ ፍጡር ነው። በወሬ
አይፈታም ፣ ዓላማው በሙሉ ሠርቶ ለማሳየት ነው።
መሰናከሎች ይገጥሙታል፣ ፈተና ይደርስበታል ፣ ለሕ
ይወቱ ያሰጋበትም ጊዜ ነበር። እንዴት ሊወጣው ቻለ?

ጥንታዊውን ሳያሞካሽ ወይም ሳያንጓልል፣
ዘመናዊውምን ሳያጋንንና ሳያካኪስ በተደላደለ መንፈስ
የቀረበ ውብ የሆነ ልብ ወለድ ጽሑፍ ነው። ከ'ካድማስ
ባሻገር' ይታይ የነበረው ወጣት፣ በህሊና ደወል
ከካድማስ ወዲህ ተከሠተ።

ዳኛቸው ወርቁ

ማንኩሳ አሳታሚ

ዋጋው ብር 50.60